ORTAOKUL VE İMAM HATİP ORTAOKULU

PEYGAMBERİMİZİN HAYATI - 5

ORTAOKUL

VE

İMAM HATİP ORTAOKULU

PEYGAMBERİMİZİN HAYATI

5

Yazarlar

Dr. Veysel AKKAYA

Âdem SARAÇ

Mahmut Berat DURAK

EDİTÖR
Nihal SOYDAŞ

DİL UZMANI
Ahmet POLAT

GÖRSEL TASARIM
Öznur ÖZDEMİR

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

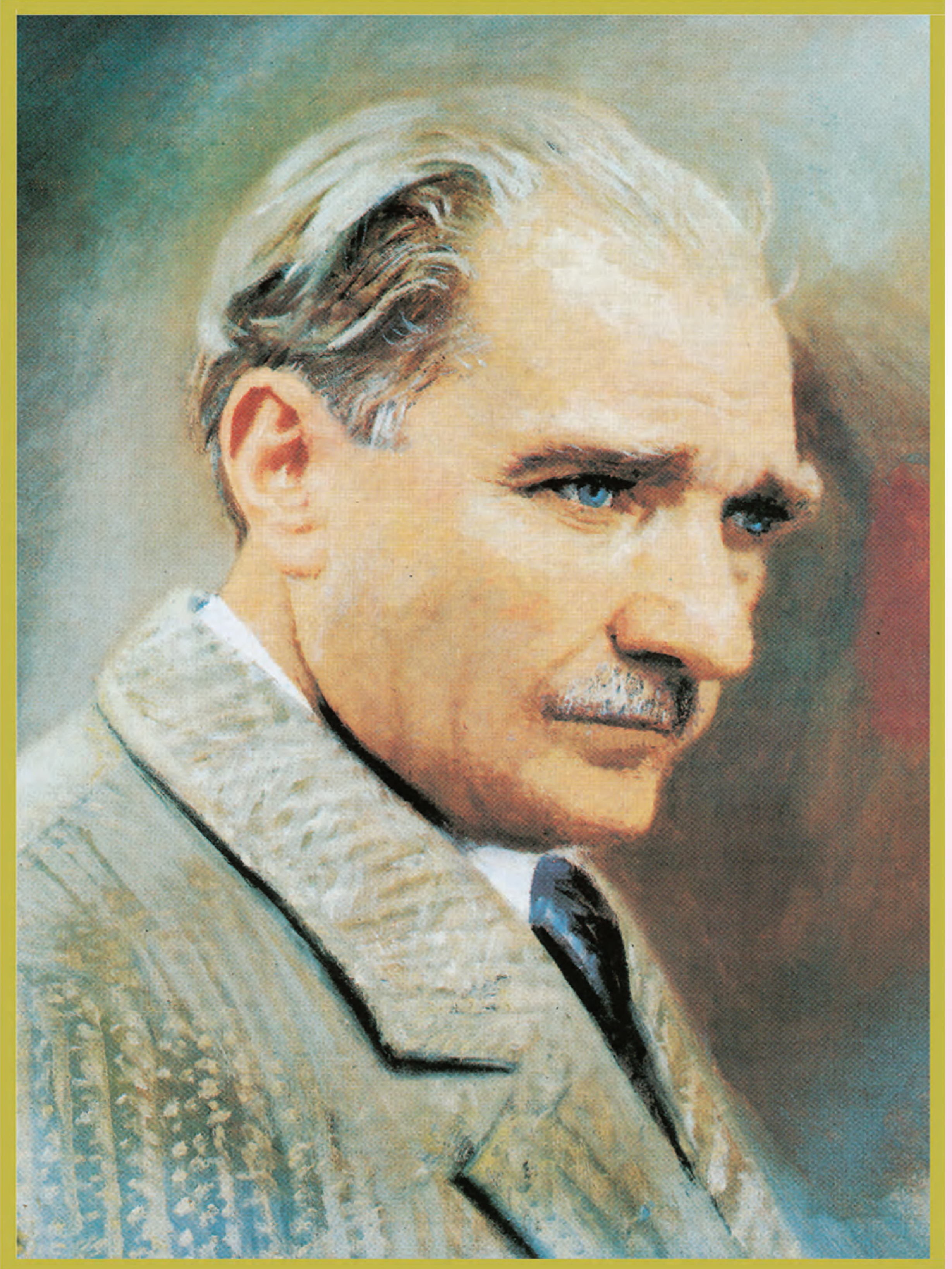
ATATÜRK'ÜN
GENÇLİĞE HİTABESİ

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE: PEYGAMBERİMİZİN ÇOCUKLUK YILLARI

2. ÜNİTE: PEYGAMBERLİK VE PEYGAMBERİMİZ

3. ÜNİTE: PEYGAMBERİMİZ VE ÇOCUKLAR

4. ÜNİTE: EN GÜZEL ÖRNEK PEYGAMBERİMİZ

5. ÜNİTE: PEYGAMBERİMİZ VE SAHABE

ORGANİZASYON ŞEMASI

4. ÜNİTE

EN GÜZEL ÖRNEK PEYGAMBERİMİZ

HAZIRLIK SORULARI

1. Şemâil kelimesinin anlamını araştıralım.
2. Sevginin insan hayatındaki önemi nedir? Sınıfta arkadaşlarımızla konuşalım.
3. "Samimi davranmak" size neyi çağrıştırıyor? Fikirlerimizi arkadaşlarımızla paylaşalım.
4. Sizce temizlik ile ibadetler arasında nasıl bir bağlantı vardır? Sınıfta konuşalım.

Ünite Kapağı

Ünite Başlığı

Ünite Adı

Hazırlık Soruları

Etkinlik Kutusu

Konu Başlıkları

Değerlendirme Soruları:
(Açık uçlu
Çoktan seçmeli
Boşluk doldurma
Doğru/Yanlış)

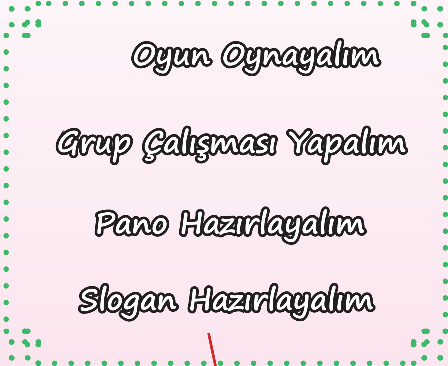
Sözlük
Kitabınızda geçen belli başlı kavramların anlamlarına buradan kolayca ulaşabilirsiniz

Kaynakça
Kitabınız hazırlanırken faydalanılan belli başlı kaynakların listesi

ORGANİZASYON ŞEMASI

Bu kutucuklarda, konunun daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacak tartışalım, konuşalım ve paylaşalım gibi birlikte yapılacak etkinlikler bulunmaktadır.

Bu kutucuklarda, işlenen konunun daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacak gruplara dayalı bilişsel ve zihinsel aktiviteler yer almaktadır.

Bu kutucuklarda, işlenen konunun daha iyi kavranması ve akılda kalabilmesi için aktarılan bilgiler ışığında not edelim, listeleyelim ve yazalım gibi hemen kitabınızın üzerine yapabileceğiniz etkinlikler bulunmaktadır.

Bu kutucuklarda, işlenen konunun daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacak ilave bilgiler verilmektedir.

KISALTMALAR

a.s. : Aleyhisselam
b. : bin / binti
bk. : bakınız
C : cilt
c.c. : Celle celâlühü
çev. : çeviren
ed. : editör
haz. : hazırlayan
MEB : Milli Eğitim Bakanlığı
r.a. : Radiyallâhu anh / anhâ
s. : sayfa
s.a.v. : Sallalahu aleyhi ve sellem
TDV : Türkiye Diyanet Vakfı
md. : madde
Hz. : hazreti

1. ÜNİTE

PEYGAMBERİMİZİN ÇOCUKLUK YILLARI

ÜNİTEMİZE HAZIRLANALIM:

1. Peygamber Efendimizin (s.a.v) hayatı hakkında neler biliyorsunuz? Arkadaşlarımızla paylaşalım.
2. Sizce Peygamberimiz (s.a.v) çocukluk yıllarında nasıl bir çocuktu? Peygamberlik döneminden farklı huy ve davranışları olabilir mi? Konuşalım.
3. Peygamberimizin (s.a.v) çocukken öksüz ve yetim kalması, daha sonraki yıllarda onun davranışlarını nasıl etkilemiş olabilir? Tartışalım.
4. Peygamberimizin (s.a.v) aile sevgisi ve kendisine iyilikte bulunanlara gösterdiği vefa bize örnek olacaktır. Bu değerler hakkında sohbet edelim.

KAVRAMLAR

Merhamet
Şefkat
Nübüvvet
Risalet
Zemzem
Mevlit
Cahiliye

BU ÜNİTEDE NELER ÖĞRENECEĞİZ

1. Peygamberimizin çocukluk yıllarında öne çıkan özelliklerini
2. Peygamberimizin çocukluk yılları ile kendi hayatı arasında ilişkiyi
3. Peygamberimizin gençlik yıllarını
4. Peygamberimizin risalet yıllarını
5. Peygamberimizin çocuklara karşı sevgi ve şefkat göstermeyi tavsiye eden bir hadisini

1. Peygamberimizin Çocukluk Yılları

1.1. Peygamberimizin Doğduğu Çevre

Peygamber Efendimiz (s.a.v)[1], Arap Yarımadası'nda yer alan Hicaz Bölgesi'ndeki Mekke şehrinde dünyaya geldi.

Arap Yarımadası; Asya, Afrika ve Avrupa kıtalarının kesiştiği önemli bir noktada bulunur. Asya'nın güneybatısında ve Afrika'nın kuzeydoğusundadır. Doğuda Basra ve Umman körfezleri, güneyde Hint Okyanusu ve batıda Kızıldeniz ile çevrilidir.

O günlerde Arap Yarımadası'ndaki önemli şehir merkezlerinlerden bazıları şunlardı: Yesrib (Medine), Mekke, Taif, San'a, Aden, Hayber, Necran, Tebük. Yine o zamanların iki büyük devleti olan Bizans ve İran imparatorlukları, Arapların komşusuydu.[2]

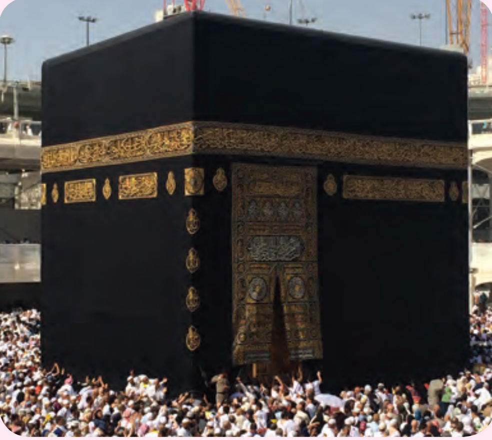
Resim-1: Arap Yarımadası'nın Dünya üzerindeki konumu.

Resim-2: Arap Yarımadası'nın harita görüntüsü.

Hicaz Bölgesi, Arap Yarımadası'nın batısında yer alır. Peygamberimizin (s.a.v) doğduğu, yetiştiği, yaşadığı, peygamber olarak görev yaptığı ve vefat ettiği yer olduğu için Hicaz Bölgesi, İslam tarihi açısından çok önemlidir.

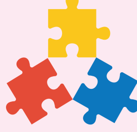
1 Sallallâhu aleyhi ve sellem (Allah'ın salat ve selamı onun üzerine olsun.)
2 Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C 3, s. 248-252.

Resim 3: İlk mabet: Kâbe.

Bil Bakalım

Yandaki bilmecenin cevabını bulalım.

Tek odalı bir bina,
Gidip varsam yanına,
Allah'ın kapısına,
Yüzüm sürsem taşına,

....

Mekke, İslamiyet'in kutsal bir şehridir. İslam dininde şehirlerin anası olarak adlandırılmıştır.[3] Mekke'yi kutsal kılan özellik, Kabe'nin Hz. Âdem (a.s)[4] tarafından burada inşa edilmiş olmasıdır. Kabe yeryüzünde mabet olarak inşa edilen ilk yapıdır. Yüce Allah (c.c)[5] Kurân'da bu durumu şöyle açıklamıştır: **"Şüphesiz, âlemlere bereket ve hidayet kaynağı olarak insanlar için kurulan ilk ev (mabet), Mekke'deki (Kâbe)dir."** [6] Daha sonra Kâbe, Hz. İbrahim (a.s) ve oğlu Hz. İsmail (a.s) tarafından yeniden inşa edildi. Bu tarihten sonra Mekke, dünyanın farklı yerlerinden hac ibadetini yerine getirmek isteyenleri misafir etmeye başlamıştır.

Sevgili Peygamberimizin (s.a.v) dünyaya gelişine az bir zaman kala Mekke'de önemli bir olay oldu. Habeşistan Krallığı'nın Yemen valisi olan Ebrehe, Kâbe'nin yoğun bir şekilde ziyaret edilmesinden rahatsızlık duyuyordu. Çünkü bu ziyaretçilerin tüm geliri Mekke'ye gidiyordu. Buna engel olmak için Yemen'in San'a şehrinde görkemli bir kilise yaptırdı. İnsanların Kâbe yerine bu kiliseyi ziyaret etmelerini istiyordu. Yaptırdığı kilise ilgi görmeyince Kâbe'yi yıkmaya karar verdi. Fillerin de yer aldığı büyük bir orduyla Mekke'ye doğru yola çıktı. Mekke'ye yaklaştıklarında büyük fil Kabe'ye doğru hareket etmek istemedi. Ebrehe, Kâbe'yi yıkmak için büyük fili harekete geçirmek isterken kendisi ve ordusu, ebabil kuşlarının attığı taşlarla bozguna uğradı.

Resim-4: Ebabil kuşları (Temsili)

Bilgi Kutusu

Cahiliye, *Arapların İslam'dan önceki batıl inançlarını ve kötü davranışlarını anlatan bir kelimedir. İslam'dan önceki bu döneme* ***Cahiliye Dönemi*** *(devri, çağı) denir. Cahiliye Dönemi'nde şirk ve putperestlik gibi batıl inançlar ile ırkçılık, zulüm, haksızlık, adaletsizlik, kan davası, içki, kumar insan haklarını çiğnemek, kız çocuklarını toprağa gömmek gibi kötü davranışlar yaygındı.*

(Mustafa Fayda, "Cahiliye", Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C 7, s. 17-19.)

3 Enam suresi, 92. ayet.
4 Aleyhisselam (Allah'ın selamı onun üzerine olsun.)
5 Celle celaluhu (O'nun şanı yücedir.)
6 Âl-i İmrân suresi, 96. ayet.

Böylece Allah (c.c), Kâbe'yi bir mucize ile korudu. Bu olay, Kur'an-ı Kerim'deki Fil suresinde şöyle anlatılır: **"Rabbinin, fil sahiplerine ne yaptığını görmedin mi? Onların tuzaklarını boşa çıkarmadı mı? Üzerlerine sert taşlar atan sürü sürü kuşlar gönderdi. Nihayet onları yenilmiş ekin yaprakları haline getirdi."** [7]

Okuyalım

ZEMZEM

Peygamberlerden Hz. İbrahim (a.s), Allah'ın (c.c) emri üzerine hanımı Hacer validemizi ve henüz süt emmekte olan oğlu Hz. İsmail'i (a.s) bugünkü zemzem kuyusunun bulunduğu yere bıraktı. O tarihte Mekke'de hiçbir insan yaşamıyordu. İçecek su da yoktu. Hz. İbrahim (a.s), hanımı ve oğlu için biraz hurma ve bir miktar su bırakarak oradan ayrıldı.

Yiyecek ve içeceğin bulunmadığı bu ıssız yerde kalmak Hz. Hacer'e çok zor geldi. Ancak kendilerini oraya bırakmasını Hz. İbrahim'e (a.s) Cenab-ı Hak emrettiğine göre endişeye gerek yoktu. Çünkü rızkı veren Allah (c.c) elbette kendilerinin durumunu da görüyordu.

Bir zaman sonra Hz. İbrahim'in (a.s) bıraktığı su bitti. Hz. İsmail (a.s) ağlamaya, su istemeye başladı. Annesi ne yapacağını şaşırdı. Birini görebilmek ümidiyle Safa Tepesi'ne çıktı. Kimseyi göremeyince de Safa ile Merve arasında koşmaya başladı. En son Merve Tepesi'ne çıktığında bir ses işitti, Hz. Cebrail'i (a.s) gördü ve çok sevindi. Suyun aktığını görünce "Dur, dur!" manasında "Zem, zem!" dedi. Böylece oradan çıkan mübarek suyun adı zemzem olarak kaldı.

Resim-5: Zemzem kuyusu.

Hz. Hacer, su akmasın diye önünü kesip havuz gibi biriktirdi. Bir taraftan da testisini doldurdu. Testisi dolduktan sonra sudan içerek Hz. İsmail'i (a.s) emzirmeye başladı.

Bu arada Cebrail (a.s), Hz. Hacer'e hitaben, "Sakın, 'Helak oluruz, zarara uğrarız.' diye korkmayın. İşte şurası Beytullah'ın (Kâbe'nin) yeridir. O beyti, şu çocukla babası yapacaktır. Muhakkak ki Cenab-ı Hak o işin ehlini zayi etmez." dedi.

(Mustafa Sabri Küçükaşçı, "Zemzem", Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C 44, s. 242.)

7 Fîl suresi, 1-5. ayet.

Allah Resulü'nün (s.a.v) doğumundan önce Mekke, Cahiliye Dönemi'ni yaşıyordu. Puta tapıcılık, kan davaları, içki, kumar, yağmacılık gibi kötülükler yaygındı. Doğruluk, adalet, hukuk, yardımseverlik gibi insani değerler ise yok denecek kadar azdı. Şehir, kabile reislerinin ortak yönetimiyle idare ediliyordu. Halk ise zengin fakir, efendi köle, güçlü zayıf olarak birçok sınıflara ayrılmıştı. Kadınlara, zayıflara, fakirlere, kölelere değer verilmezdi. Şehirdeki kabileler arasında sürekli savaş çıkıyordu. Toplum huzur ve güven duygusundan yoksundu. Mekkeliler kendilerine gönderilen Hz. İbrahim'in (a.s) dinini de zamanla değiştirmişlerdi. Tek olan Allah'a (c.c) ibadet etmek için yapılan Kâbe'yi putlarla doldurmuşlardı.

1.2. Peygamberimizin Doğumu

Peygamber Efendimizin (s.a.v) babası Abdullah, Kureyş'in Haşimoğulları kolundan Abdulmuttalib'in oğludur. Annesi ise Kureyş'in Zühreoğulları kolundan Vehb b. Abdimenaf'ın kızı Âmine'dir.

Peygamber Efendimizin (s.a.v) babası Abdullah ticaretle uğraşıyordu. Peygamberimiz (s.a.v) henüz dünyaya gelmemişken ticaret için Suriye tarafına gitmişti. Ancak dönerken Medine'de hastalanarak vefat edince Peygamberimiz (s.a.v) daha doğmadan yetim kaldı.

Bilgi Kutusu

Hz. Peygamber'in doğumunu, doğum sırasında meydana gelen olağanüstü olayları ve hayatından bazı bölümleri anlatan şiir şeklinde yazılmış eserlere mevlit denir. Toplumumuzda yaygın olarak okunan mevlit, Süleyman Çelebi tarafından yazılan eserdir.

(Komisyon, Dinî Terimler Sözlüğü, s.237.)

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) 571 yılında Rebiülevvel ayının 12. gecesi Mekke'de dünyaya geldi. Doğumuyla dünyamızı aydınlatan Peygamberimiz (s.a.v) annesine de büyük bir sevinç yaşattı. Âmine Hanım sevgili yavrusunu şefkatle bağrına bastı.

Resim 6: Bereket.

Torununun doğum haberi bir müjdeci ile Abdulmuttalib'e ulaştırıldı. Abdulmuttalib hemen geldi ve torununu kucağına alarak Kâbe'ye gitti. Yüce Allah'a (c.c) şükretti ve bebeğe "Muhammed" ismini verdiğini duyurdu. Daha sonra torununun doğumu şerefine bir ziyafet verdi.[8]

8 İbni Hişam, Sîretu'n-Nebeviye, C 1, s, 143.

Mekke âdetlerine göre yeni doğan çocuklar, Mekke dışındaki sütannelere verilirdi. Böylece çocuk temiz köy havasında, sahrada daha iyi yetişirdi. Aileler de sütannelere para ve çeşitli hediyeler vererek hizmetlerinin karşılığını vermeye çalışırdı.

O yıl Mekke'ye sütanneler kafilesi içinde gelenler arasında Sa'doğullarından Halîme Hanım ile kocası da vardı. Fakat fakirlikten dolayı zayıf düşmüş, binekleri yüzünden en sona kalmışlardı. Bütün sütanneler, birer süt çocuk bulmuşlardı. Halime Hanım ise Mekke'ye geç girdiği için emzirecek bir çocuk bulamadı. Abdulmuttalib de torunu için bir sütanne bulamamıştı. Sütanneler babası hayatta olmayan Peygamberimizi (s.a.v) alırlarsa yeterli maddi karşılık alamayacaklarını düşünmüşlerdi. Halime de önce onlar gibi düşünmüş, bebeği almak istememişti. Ancak Âmine'nin dünya tatlısı bebeğini görünce onu sevgiyle bağrına bastı.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v), Sa'doğullarına vardığında her şey değişmeye başladı. Önce sütannenin evini, sonra da bütün Sa'doğullarını bolluk ve bereket sardı.

İki sene dolunca Halime ve kocası, Peygamberimizi (s.a.v) Mekke'ye götürdüler. Ama o günlerde Mekke'de veba salgını olduğundan küçük çocuğu tehlikeye atmamak için geri döndüler.

Küçük Muhammed (s.a.v) sütannesine ve onun kocasına karşı çok saygılıydı. Süt kardeşleri ile de çok iyi geçiniyordu. Sa'doğullarından birçok arkadaş edinmişti. Hiç kimseye hiçbir zaman kötü bir söz söylememişti. O daima kendinden büyükleri sayar, küçükleri severdi. Hiç kimseyi incitmez, kimsenin kalbini kırmazdı. Konuşurken alçak sesle ve tane tane konuşurdu. Gereksiz konuşmaz, bağırıp çağırmazdı. Boş durmayı sevmez, ev işlerinde sevgili sütannesine yardımcı olmaya çalışırdı.

Peygamberimizin (s.a.v), Sa'doğulları'nda hiçbir zaman unutamayacağı güzel anıları olmuştu. Efendimiz bu anılarından ilerde sıkça bahsetmiş, sütannesini ve ailesini sürekli hayırla anmıştır.

Her günü bir başka güzellikle geçen dört yıl dolunca Sevgili Peygamberimizi (s.a.v) getirip dedesi ve annesine teslim ettiler.

1. 3. Peygamberimizin İsimleri

Peygamber Efendimizin (s.a.v) pekçok ismi bulunmaktadır. Bunlardan bir kısmı, Yüce Allah (c.c) tarafından Kur'an-ı Kerim'de ve önceki peygamberlere gönderilen kitaplarda zikredilmiştir. Bir kısmını da hadislerle Peygamberimiz (s.a.v) haber vermiştir.

Bu isimlerin başında **Muhammed** gelir. Muhammed "çokça övülmüş kimse" anlamına gelmektedir. Bu isim ona dedesi tarafından verilmiştir. Kendisine, "Torununa neden atalarımızdan birinin ismini değil de Muhammed ismini verdin?"

Bil Bakalım

Yandaki bilmecenin cevabını bulalım.

Allah'ın kutlu elçisi,
Müminlerin sevgilisi,
Yalnızca bir cevap yok
Pek çoktur isimleri.

....

diye sorulduğunda şöyle demiştir: "İstedim ki onu gökte Allah, yerde de insanlar hayırla yad etsin; ondan övgüyle bahsetsinler."[9]

Bir diğer ismi **Ahmed**'dir. Kur'an-ı Kerim'de, Hz. İsa'nın (a.s) sonra gelecek peygamberin "Ahmed" olacağını haber verdiği belirtilir.[10] Anlamı, "Allah Teala'ya çokça hamdeden, çok şükreden" demektir.

Bir diğer ismi **Mahmud** olup "çok övülmüş" anlamına gelmektedir. Peygamber Efendimizin (s.a.v) "seçilmiş kimse" anlamına gelen **Mustafa** ismi de meşhurdur. Çünkü insanların en seçkini Resulullah Efendimiz'dir (s.a.v).

Eşleştirelim

Peygamber Efendimizin (s.a.v) isimleri ile anlamlarını eşleştiriniz.

1 MUHAMMED

2 MAHMUD

3 AHMED

4 MUSTAFA

( ) *Allah'a çokça şükreden.*

( ) *Çokça övülmüş kimse.*

( ) *Seçilmiş kimse.*

( ) *Çok övülmüş.*

1.4. Annesi İle Geçen Yıllar

Âmine, biricik oğluna kavuşmanın sevincini, Peygamber Efendimiz (s.a.v) ise annesiyle beraberliğinin en güzel günlerini yaşıyordu. O artık altı yaşında bir çocuk olmuştu. Ancak yaşından beklenmeyecek olgun tavırlarıyla dikkat çekiyordu.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) sütannesinin yanındayken sergilediği güzel davranışları annesinin yanında da sürdürüyordu. Annesi onun ağzından hiç kötü söz duymamış, onun hakkında hiç şikayet almamıştı. Temiz, düzenli ve derli toplu bir çocuktu. Annesine ve çevresindeki insanlara yardım etmekten büyük keyif alıyordu.

Bir gün annesi, akrabalarını tanıtmak ve babasının kabrini ziyaret etmek için Sevgili Peygamberimizi (s.a.v) Medine'ye götürmek istediğini söyledi. Peygamberimiz (s.a.v), annesinin isteğini seve seve kabul etti. Bu anlamlı ziyarette Peygamberimiz, ailenin dayıları Neccaroğulları kabilesini de yakından tanımış olacaktı.

9 Köksal, M. Asım, İslam Tarihi, C 1, s. 30.
10 bk. Saff suresi, 6. ayet.

Yol çok uzun, yolculuk çok zorlu olduğu için iyi bir hazırlık yaptılar. Her şeyin hazır olduğu bir zamanda, Medine tarafına gidecek kervanın hareket etmek üzere olduğu haberi geldi. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v), Âmine ve bu seçkin ailenin emektar dadısı olan Ümmü Eymen üçlüsünden oluşan küçük aile kafilesi, bu kervana katıldı. Abdulmuttalib başta olmak üzere herkes oradaydı. Amcalar, halalar, amca ve hala çocukları, kısacası akrabaların hepsi, bu küçük aile kafilesini yolcu etmeye gelmişlerdi.

Mekke-Medine arası 13-14 günlük bir yoldu. Yolculuk uzun ve yorucuydu. Bunun yanında yolun tehlikeleri herkesi tedirgin ediyordu. Kervan dikkatli bir şekilde yoluna devam ediyordu.

Yolculuk esnasında, bazen çöl kumlarından, bazen taşlık ve kayalıklardan, bazen de yeşil arazilerden geçiyorlardı. Gündüzler kavurucu sıcak olurken, geceler çok soğuk geçiyordu. Yolculuk esnasında çıkan çöl fırtınaları, çölün kumlarını havalandırıp gözlere ve ağızlara dolduruyordu.

Resim-7: Çöl ve kayalıklar. (Temsilî)

Sevgili Peygamberimizin (s.a.v) o güzel ahlakı, bu yolculukta da kendini göstermişti. İki haftalık süren bu zorlu yolculukta en küçük bir şikâyeti olmamıştı. Kervandaki herkesin sevgisini ve takdirini kazanmıştı.

Peygamberimiz (s.a.v) ve yanındakiler Medine'ye vardıklarında büyük bir sevgi ve muhabbetle karşılandılar. Neccaroğulları, misafirlerini çok iyi ağırladı.

Peygamber Efendimizin (s.a.v) babasının mezarı, kaldıkları evin avlusundaydı. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) hiç görmediği babasının kabri başına varınca çok hüzünlendi. Yetimliğin acısını ilk defa bu kadar içten hissetmişti.

Annesini hiç üzmeyen Peygamberimiz (s.a.v), burada kaldıkları süre içinde de herkesin gözdesi oldu. Büyükler ve küçüklerle ilişkilerinde, konuşmalarında, şakalaşmalarında, her davranışında ayrı bir güzellik ve incelik vardı. Onun her hareketi ahlaki sınırlar içinde olduğu için burada da kendini farkettirmişti. İçinde bulunduğu toplumun doğrularına uyuyor, yanlışlarını asla yapmıyordu.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v), Medine'de kaldıkları evin yakınlarında bulunan bir havuzda yüzmeyi de öğrendi.

Peygamberimiz (s.a.v) yıllar sonra Medine'ye hicret ettiğinde, akrabalarının evlerini ve çevresindeki köşkleri görünce çocukluk hatıralarını anımsamıştır. Hatıraları gözünde canlanan Peygamberimiz (s.a.v) yanındakilere şunları söylemiştir: *"Çocukluğumda şu köşkün çevresinde Yesribli çocuklar ile çeşitli oyunlar oynardım. Dayılarımın çocuklarından bazıları da yanımda bulunurlardı. Annem ile beraber şuraya misafir olmuştuk. Babamın kabri de bu evin avlusunda idi. İşte ben, o zamanlar buralarda bulunan bir havuzda yüzmeyi de öğrenmiştim."*[11]

11 Ebû Nuaym el-İsfahânî, Delâîlü'n-Nübüvve, C 1, s. 163.

Peygamber Efendimizin (s.a.v) annesi ve dadısıyla gerçekleştirdiği Medine ziyareti tam bir ay sürdü. Mekke'ye dönüş yolundayken, Ebva köyüne geldiklerinde Hz. Amine hastalandı. Hemen orada bir gölgelikte konaklayıp çareler aramaya başladılar. Çok geçmeden iyice kötüleşen Âmine, sevgili oğluna büyük bir muhabbetle baktı ve şunları söyledi:

— Ah benim sevgili yavrum! Unutma ki her hayat sahibi, her canlı ölecek! Her yeni eskiyecek! Ben de öleceğim! Ne mutlu bana ki senin gibi nurlar nuru bir gül goncası bırakarak göçüyorum bu dünyadan! [12]

Âmine'nin vefatını haber alan Ebvâ köylüleri koşup gelmişlerdi. Bir yandan yetim ve öksüz Muhammed (s.a.v) ile vefalı dadı Ümmü Eymen'i teselli ediyor; diğer yandan Âmine'yi toprağa veriyorlardı.

Daha doğmadan önce babasını kaybeden sevgili Peygamberimiz (s.a.v), annesini de kaybedince öksüz kalmıştı. Onun annesine olan sevgisi çok kuvvetliydi. Ve böylesine sevdiği annesini de ebediyete uğurlamıştı. Peygamberimiz (s.a.v) ve Ümmü Eymen, Âmine'yi Ebva köyüne defnettikten sonra yola koyuldular. Develerden birine binen Ümmü Eymen, sevgili yetimini önüne oturtup kucakladı. Hz. Âmine'nin devesini de yedeğine almıştı. Mekke'ye ulaşmak için daha bir haftalık yolları vardı.

Konuşalım

"Bir adam, Resulullah'a (s.a.v) gelerek 'Ey Allah'ın Resulü! İnsanlar içinde kendisine en iyi davranmam gereken (en önce gelen kişi) kimdir?' diye sordu. Resulullah (s.a.v) 'Annendir.' buyurdu. Adam 'Ondan sonra kimdir?' diye sordu. Resulullah (s.a.v) yine 'Annen.' buyurdu. Adam "Ondan sonra kim gelir?" diye sordu. Resulullah (s.a.v) yine 'Annen.' buyurdu. Adam tekrar "Ondan sonra kimdir?" diye sordu. Resulullah (s.a.v) bu kez 'Baban.' cevabını verdi.

Bir başka gün yine 'Ey Allah'ın Resulu! Kendisine en iyi davranılması gereken öncelikli kişi kimdir?' diye aynı soruyu sorunca Resulullah (s.a.v) şöyle cevap verdi: 'Annen, sonra annen, daha sonra yine annen; sonra baban; sonra da sana en yakın olan akraban!'"

(Buharî, Edeb, 2; Müslim, Birr, 1-2.)

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) yukarıdaki hatırada bize hangi mesajı veriyor? Sınıfta arkadaşlarımızla konuşalım.

12 Zürkânî, Mevâhib Şerhi, C 1, s. 164-165.

1.5. Dedesinin Sevgili Torunu

Annesi ile Ebvâ'da vedalaşıp dadısı Ümmü Eymen tarafından Mekke'ye getirilen Peygamberimiz (s.a.v), dedesi Abdulmuttalib'e teslim edildi.

Dedesi Abdulmuttalib ve ninesi, sevgili torunlarını büyük bir sevgi ve şefkatle bağırlarına bastılar. Anneden öksüz, babadan yetim kaldığı için sadece dedesi ve ninesi değil; amcaları, halaları, amca ve hala çocukları, uzak yakın bütün akrabaları Peygamberimizin (s.a.v) üzerine titriyordu.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v), dede evinde de hiçbir zaman boş durmuyordu. Gücü yettiği her işi yapıyordu. Sevgili dedesine, ninesine de yardımcı olmaya çalışıyordu.

Bir gün, sevgili dedesinin en iyi develerinden biri kaybolmuştu. Abdulmuttalib, kaybolan devesini arayıp bulmaları için bütün çocuklarını gönderdi. Peygamberimiz de (s.a.v) deveyi aramaya çıkanlar arasındaydı.

Resim-8: Peygamberimiz (s.a.v) de dedesinin devesini aradı.

Amcaları ve amca çocukları deveyi bulamadan geri döndüler. Fakat aradan uzun bir zaman geçmiş olmasına rağmen Peygamberimiz (s.a.v) geri dönmedi. Telaşa kapılan dede, sağa sola adamlar göndererek sevgili torununu her tarafta arattı. Kendisi de köşe bucak arıyordu. Ancak bütün çabalara rağmen Peygamberimiz (s.a.v) bulunamadı!

Sadece dede değil; bütün amca ve halaların yanında, duyan herkes büyük bir üzüntü ve telaşla sağa sola koşuşturmaya başladı. Bu arada hava karardı ve akşam oldu. Meşaleler yakılmış, herkes bir yana gitmişti. Ne kadar aradılarsa da bir türlü bulamadılar. Vakit geçtikçe başta dedesi Abdulmuttalib olmak üzere herkes büyük bir endişeye kapıldı.

Karanlığa rağmen eğersiz bir ata atlayan dede, sevgili torununa seslenirken içten içe dua ediyordu. Dağlarda, yamaçlarda onu bulamayan dede, son bir ümitle Mekke'ye at sürdü. Yine gelmemişti. İş böyle çığırından çıkınca dede, gözyaşları içinde tekrar gidip Kâbe'nin örtüsüne sarılarak hıçkırmaya başladı. Bir yandan hıçkırıyor bir yandan da yana yakıla dua ediyordu.

Dede hıçkırıklarla dua ederken birden bir bağrışma oldu:

— Geliyor! Abdulmuttalib'e müjde verin! Sevgili torunu geliyor işte!

Bir anda bütün kalabalık, ellerindeki meşalelerle sel gibi sesten yana akmaya başladı. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) kaybolan deveyi bulmuş ve de üzerine binmiş olarak karanlıkları yarıp geliyordu. Bütün herkes artan bir sevinç dalgası içinde, büyük bir coşku ile karşıladı onu. Dede de nihayet kalabalığı yarıp öne çıkıverdi.

Peygamberimiz, herkese tebessüm ederek deveden indiği gibi dedesinin kucağında buldu kendini. Sevgili torununu kucaklayıp bağrına basan dede, hıçkırıklar içinde güçlükle konuşabiliyordu:

— Yavrucuğum benim! Senin için öyle üzüldüm ki hiçbir şeye bu kadar üzülmemişimdir. Vallahi ben, bir daha hiçbir iş için hiçbir yere göndermeyeceğim seni. Bundan sonra hiçbir zaman ve hiçbir yerde seni yanımdan ayırmayacağım! [13]

Resim-9: Herkes ellerinde meşalelerle Peygamberimizi (s.a.v) arıyordu.

Şefkatli dede, sevgili torununu gözbebeği gibi koruyordu. Öyle ki ciddi toplantı ve sohbetler esnasında bile onu yanına almıştı. Yine bir gün Mekke'nin önde gelenleri toplanmış, önemli kararlar alacaklardı. Meclis tam toplanmıştı ki bir anda içeri giren Sevgili Peygamberimiz, en öne kadar ilerleyerek sevgili dedesinin yanına oturuverdi. O anda toplantıya katılan amcaları, bu meclisin devlet işlerini görüşmek için toplanan bir meclis olduğunu söyleyerek onu oturduğu yerden kaldırmak istediler. Fakat sevgili dedesi hemen müdahale etti:

— Onu bırakın. O her zaman büyük insan gibi davranıyor. O kadar akıllı ve ileri görüşlüdür ki ümit ederim bir gün çok büyük bir adam olacak! Toplantımıza katılması bizim için bir şereftir! [14]

Zaman zaman olduğu gibi Mekke'de yine müthiş bir kuraklık oldu. Peş peşe gelen kuraklık ve kıtlık yılları Mekkelilerin bütün mal varlıklarını alıp götürmüştü. Hayvanlar bile kuruyup kalmış, yürüyemeyecek hâle gelmişti.

Halk hep birlikte liderleri Abdulmuttalib'e gitti. Her kabileden birer temsilci öne çıktı:

— Ey Abdulmuttalib! Bu amansız kuraklıktan ne hâle geldiğimizi sen de görüyor ve yaşıyorsun. Senin önderliğinde yağmur duasına çıkmak istiyoruz. Ama bu sefer sevgili torununu da getir. Onun gittiği her yere bolluk ve bereket geldiğini bilmeyen yok. O gelirse yağmur yağacaktır. Ne olur, bizi kırma!

Toplanan halk ile beraber Ebu Kubeys Dağı'na çıkan dede, o zaman yedi yaşında olan sevgili torununu omzuna almıştı. Dağın zirvesine çıkınca oturup biraz dinlenen Abdulmuttalib, yanında sevgili torunuyla ayağa kalktı. Halk da onun iki yanında sıralandı. Nerede ise bütün Mekke halkı oradaydı. Abdulmuttalib, topluluğun önüne geçti. Ellerini kaldırdı:

— Ey ihtiyaçları karşılayan, sıkıntıları kaldırıp ferahlatan Allah'ım! Ey her şeyi bilen, her şeyi gören ve her şeye gücü yeten! Ey her şeyi veren Allah'ım! Sen her şeye kadirsin! Senin her şeye gücün yeter! Burada toplananlar Senin kullarındır. Erkek kulların, hanım kulların ve çocuk kulların hepsi birden gelip buraya toplandılar. Bunların hepsi senin hareminin yanında barınıyorlar. Ardı ardına gelen kuraklıktan dolayı her şeyimiz kuruduğu gibi hayvanlarımız da açlıktan

13 İbn Sa'd, Tabakat, C 1, s. 112-113.
14 İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye, C 1, s. 178.

telef olmak üzeredir. Bizler, hepimiz sana yönelip ve yine sana sığındık Allah'ım! Duamızı kabul buyur! Üzerimizdeki kıtlığı gider! Bize, bolluk bereket getirecek yağmuru acele yağdır! Sevgili nur torunum, Muhammed'im hürmetine bize yağmur yağdır!

Abdulmuttalib böyle duâ ederken bütün halk da içtenlikle "Amin!" diyordu. Peygamberimiz (s.a.v) de ellerini yüce dergâha açmış, *"Yağmur yağdır Allah'ım."* diye dua etmişti. Onun, sevgili dedesinin duasına *"Amin"* dediğini, ardından da dua ettiğini gören halk, büyük bir ümitle bakınmaya başladı.

Resim-10: Mekke'de kuraklık yılları.

Peygamberimiz (s.a.v) dua eder etmez bir anda bulutlanan hava herkesi sevindirdi. Daha bulundukları yerden ayrılmamışlardı ki gök yarılıp boşalmaya başlamış, Mekke Vadisi sularla dolmuş, o gün herkes bir başka bayram yaşamıştı. [15]

Dedesinin sevgi dolu himayesi altında içinde ancak iki sene geçmişti ki şefkatli dede hastalandı. Sevgili torunun üzerine titreyen, 82 yaşını geçmiş dede, şimdi hasta yatağında yatıyor; sevgili torununa çok iyi bakmaları için çocuklarına vasiyette bulunuyordu.

Abdulmuttalib, bir elini sevgili torununun omzuna koyarak konuşmaya başladı. Her bakımdan önder biri olduğu gibi hitabette de zirveydi:

— Benim için göç zamanının geldiği anlaşılıyor. Sizlerden ayrılıyorum. Kim ayrılmadı ki Abdülmuttalib kalsın? Ama gel gör ki sevgili torunum düşündürüyor beni! Ona hizmet için biraz daha ömrüm olmasını ne kadar isterdim. Fakat ezelde takdir edilen günlerim tükeniyor. İçim, varlığı çok büyük bir nimet olan yavrumun hasreti ile alev alev! Onu birinize emanet etmek istiyorum. Acaba hanginiz yeğenini yanına alarak üzüp incitmeden hizmet edebilir? Öyle dikkatle himaye edilecek ki bir defa bile kırılıp darılmayacak! [16]

---

15 İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l-Kübrâ, C 1, s. 90.
16 Belâzürî, Ensâbu'l-Eşrâf, C 1, s. 84.

Abdulmuttalib'in bütün çocukları oradaydı. Ölüm döşeğindeki babalarının bu haklı istek ve vasiyeti karşısında hepsi sahip çıkacaklarını söylediler. Ancak bunlar içinde amcası Ebu Talib öne çıkarak şunları söyledi:

— Onu yetiştirmek için ben herkesten daha fazla arzuluyum. Kardeşlerim de müsaade etsinler. Gerçi benim malım mülküm çok fazla değil. Lakin sevgili yeğenime sevgi ve ilgim herkesten ileridir. Başta sen olmak üzere bunu hepiniz biliyorsunuz. Sevgili yeğenimi bana ver ey babam! Abdulmuttalib oğlunun bu sözlerine,

— Bu değerli hizmet senin olmalı. Bak oğlum, ben her işimde onunla istişare eder ve işaretine göre hareket ederim. Böyle yaptığım için hep doğru sonuçlara vardım. Şimdi de kendisi ile konuşayım. Kimi seçeceğini bizzat kendisi tayin etmeli! diyerek karşılık verdi.

Daha sonra Abdulmuttalib, canından aziz tuttuğu sevgili torununa dönerek:

— Ey gözümün nuru! Ey benim can parçam! İçim sevginle dolu olarak ahiret yolundayım! Artık senden mahrum kalıyorum. Amcalarından hangisinin manevi babalığını tercih edersin? diyerek sordu.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v), bir anda koşup kollarını amcası Ebu Talib'in boynuna doladı. Ebu Talib "Canım benim!" diyerek sevgili yeğenini bağrına bastı. Peygamberimizin (s.a.v.) dedesi Abdülmüttalib, bu sahneyi görünce çok mutlu oldu.[17]

Ölüm anında bile sevgili torunu için çırpınan dede, yine bir şeyler söylemek için çaba sarf ediyordu:

— Beni iyi dinleyin! Sen de iyi dinle ey Ebu Talib! Bu narin yavru, sana emanettir! O da zaten seni seçti. Bu can parçamı önce sana, sonra da hepinize emanet ediyorum! Öz canın kadar aziz bil ve sıkı koruyup kolla! Bunlar sana baba vasiyetidir.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v), dedesinin yanına iyice yaklaştı. Bitkinleşen dede, sevgili torununa büyük bir sevgi ve muhabbetle baktı. Sonra kainatın en güzel başını ve en güzel gözlerini öpüp kokladı.

— Şahid olun ki ben cihanda bundan daha güzel bir koku ve bundan daha güzel bir yüz görmedim![18]

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v), daha doğmadan önce babasız, altı yaşında ise annesiz kalan Peygamberimiz (s.a.v) sekiz yaşında da dedesiz kalmıştı.

Mekkeliler büyük saygı duydukları Abdulmuttalib'in ardından uzun süre yas tuttular. Mekke çarşısı bile onun ölümünden dolayı günlerce açılmadı. Vefatından sonraki süreçte Peygamberimiz (s.a.v) de dedesini hayırla anmış ve onun için dua etmiştir.

17 Ebu'l-Ferec İbnü'l-Cevzî, el-Vefâ bi Ahvâli'l-Mustafâ, C 1, s. 129.
18 Beyhâkî, Delâîlü'n-Nübüvve, C 2, s. 22-24.

Yorumlayalım

Peygamberimiz (s.a.v) ashabıyla geçmiş günlerden konuşurken söz dedesi ve amcalarına geldi. Sahabilerden bazıları merak edip sordular:

— Ya Resulallah! Abdulmuttalib'in ölümünü hatırlayabiliyor musunuz?
— Evet, hatırlıyorum!
— O zaman siz kaç yaşındaydınız?
— Sekiz yaşındaydım!
Bu konuşma sırasında Resulullah'ın (s.a.v) gözleri yaşarmıştı. Şefkat ve merhametle dolu sevgili dedesini hayırla andı ve ona dua etti."

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) ile ilgili yukarıdaki hatıra onun hangi yönünü gösteriyor? Sınıfta arkadaşlarımızla yorumlayalım.

1.6. Amcasına Emanet

Peygamber Efendimiz (s.a.v), amcası Ebu Talib'in evine gittiğinde hem amcası hem de yengesi Fâtıma Hanım'dan çok büyük ilgi gördü. Bu şefkatli aile, büyük bir samimiyetle onu bağrına bastı. Ebu Talib, Hz. Muhammed'i (s.a.v) hiçbir zaman kendi çocuklarından ayrı tutmamış, ona her zaman kol kanat germiştir.

Resim-11: Hz. Muhammed'in (s.a.v) doğduğu evin bugünkü halinden bir görüntü.

Yengesi Fâtıma, çok şefkatli ve samimi bir hanımdı. Sevgili yeğenine çok iyi davranıyor, âdeta onun üzerine titriyordu. Öyle ki önce onun ihtiyaçlarını karşılıyor, sonra kendi çocuklarına bakıyordu. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) de yengesini çok seviyordu. Nitekim yengesi Fâtıma, ileriki yıllarda Peygamberimizin (s.a.v) *"Annemden sonra annem"* dediği mübarek hanımlar arasında yerini aldı. [19]

Sevgili Peygamberimizin (s.a.v) bulunduğu her yere farklı bir güzellik geliyordu. Gittiği yeri aydınlatıyor, bolluk ve berekete vesile oluyordu. Herkesle iletişim kurabilen Peygamberimiz (s.a.v) yaşadığı yere çok güzel uyum sağlıyordu. Ebu Talib'in evinde de böyle olmuştu. Peygamberimizin (s.a.v) varlığı ve farklılığı kısa sürede açıkça hissedilmişti.

19 Yakubî, Târîhu'l-Ya'kûbî, C 2, s. 14-15.

Ebu Talib, Peygamberimizin (s.a.v) elinin değdiği her şeyi bereketlendirdiğinin farkındaydı. Sofraya konan yemeğin herkese yetmeyecek kadar az olduğu bir gün şöyle dedi:

— Durun, önce sevgili yeğenim başlasın! O'nun başladığı yemek, bir başka lezzetlenip bereketleniyor. Haydi güzel yeğenim, önce sen başla. [20]

Bunun üzerine Peygamberimiz (s.a.v) yemekten bir lokma aldı. İkinci lokmayı da amcasının oğluna ikram etti. Amca oğlu başta olmak üzere herkesi çok duygulandıran bu hareket, bir başka güzelliğin resmiydi. Peygamberimizin (s.a.v) varlığıyla bereketlenen o azıcık yemek sofrada bulunanların hepsine yetmiş, hatta artmıştı.

Amcasının çocuklarıyla çok güzel geçinen Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) sahip olduklarını onlarla paylaşmaktan çekinmezdi.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) boş durmayı sevmezdi. Amcası ve yengesine işlerinde daima yardımcı olan Peygamberimiz (s.a.v) uzunca bir süre de amcasının koyunlarını otlatmıştır. Hatta bir süre başkalarının koyunlarını ücret karşılığı otlatan Peygamberimiz (s.a.v) amca evinin geçimine katkıda bulunmuştu. Çobanlık esnasında edindiği tecrübelerden hayatı boyunca faydalanmış ve bunları ashabıyla da paylaşmıştır.

Listeleyelim

Peygamber Efendimiz (s.a.v) nasıl bir çocuktu? Aşağıda ayrılan yerlere, onun çocukluk yıllarındaki ahlaki özelliklerini listeleyelim.

	Peygamberimizin (s.a.v) Çocukluk Özellikleri
1	....
2	....
3	....
4	....
5	....
6	....
7	....

20 İbn Seyyidü'n-Nâs, Uyûnü'l-Eser fî Fünûni'l-Megazi ve's-Siyer, C 1, s. 40.

Peygamberimizin (s.a.v) yanından hiç ayrılmayan dadısı Ümmü Eymen, amcasının yanında kalırken de onu bırakmadı. Ümmü Eymen, bu sevgili emanet için hep şöyle derdi:

— Onun hem küçük çocukluğunda hem biraz büyükken ne açlıktan ne de susuzluktan şikâyet ettiğini hiç görmedim. Kendisi şikâyetçi olmadığı gibi diğer çocukları da her türlü şikayetten sakındırmaya çalışırdı. Her işini kendisi yapmak isterdi. Hiçbir şeyde hazırcı değildi. Yatağını bile kendisi serer, kendisi toplardı. Kalktığında da yüzü güleç, gözleri tertemiz, pırıl pırıl olurdu. [21]

Peygamberimiz (s.a.v), çocukluğundan itibaren hizmetçi ve köle çocuklarını hor görmüyordu. Herkesle arkadaşlık ettiği gibi onlarla da arkadaşlık ediyordu. Daha o yaşlarda dargınları barıştırıp yoksul, zayıf ve kimsesizlerin yardımına koşardı.

1.7. Şam'a Yolculuk

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) ilk uzun yolculuğa 12 yaşındayken çıkmıştı. Peygamberimizin (s.a.v) amcası Ebu Talib, Mekke'deki önemli tüccarlardan biriydi. Mallarını satmak için zaman zaman uzun yolculuklara çıkardı.

Sevgili Peygamberimizin (s.a.v) on iki yaşına girdiği günlerde, yine büyük bir ticaret kervanıyla Şam'a gidilecekti. Ebu Talib de bu kervana katılmıştı. Hiçbir zaman sevgili yeğeninden ayrılmayan amca, şimdi ayrılmak zorundaydı. Şam'ın Mekke'ye olan uzaklığı ve yolun da tehlikeli olması sebebiyle Ebu Talib, yeğenini yanında götürmek istemiyordu.

Kervan hareket etmek üzereyken Sevgili Peygamberimiz de (s.a.v) diğer insanlar gibi kervanı uğurlamaya gelmişti. O zamana kadar amcasından hiç ayrılmayan Hz. Muhammed'in (s.a.v) veda zamanı gelince gözleri doldu. Duygulu bir sesle amcasına şöyle seslendi:

— *Amca amca! Beni kime bırakıp gidiyorsun? Ne annem var benim ne de babam!"* [22]

Bu sözlerle yüreğinden vurulan amca, binmiş olduğu devesinden atladığı gibi sevgili yeğenini bağrına bastı. Bütün herkesi duygulandırıp ağlatan bu sahnede, amca da ağlayarak sevgili yeğenine cevap verdi:

— Yavrucuğum benim! Yolculuğun zorluğu ve uzunluğu sebebiyle seni yanımda götürmeyecektim. Ama yemin olsun ki bundan sonra nereye gidersem gideyim seni de mutlaka yanımda götüreceğim! [23]

Yol hem çok uzun hem çok zorlu hem de çok tehlikeliydi. Böyle bir yolculuğa herkes dayanamazdı. Bu yüzden hanımlar ve çocuklar götürülmezdi. Buna rağmen şefkatli amca, sevgili yeğenini beraberinde götürmek durumunda kalmıştı.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) bazen deve üzerinde bazen de yürüyerek devam ettiği yolculuk boyunca bir defa bile sızlanıp şikâyet etmedi. Tam tersine hem hareket hâlindeyken hem de mola yerlerinde kervandakilere elinden geldiğince yardım ediyordu.

O sıralarda Bizans İmparatorluğuna bağlı olan Şam, aynı zamanda kendi içinde yönetimi olan bir yerdi. Şam'ın önemli bir şehri olan Busra ise merkezin güneyinde ve bir hayli uzağın-

21 Suyûtî, Hasâisü'l-Kübrâ, C 1, s. 205.
22 İbn İshâk, Kitâbu'l-Mübtedâ ve'l-Meb'as, C 2, s. 53.
23 Beyhâkî, Delâîlü'n-Nübüvve, C 2, s. 24-25.

daydı. Tarihi çok eskilere dayanan bu şehirde çok büyük panayırlar kurulurdu. Büyük ticari kafileler buraya gelip alışveriş yaparlardı.

Peygamberimiz (s.a.v) hâl ve tavırlarıyla Busra'da da herkesin dikkatini çekmişti. Özellikle Bahira adında bir rahip, Peygamberimize (s.a.v) davranışlarıyla ilgili pek çok soru sordu. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) de verdiği cevaplarla herkesi etkiledi. O, güzel davranışlarıyla ve ahlakıyla oradakileri de kendine hayran bıraktı. [24] Rahip Bahira, onun İncil'de söz edilen son peygamber olduğunu anladı ve Ebu Talib'i uyardı. Amcası da yeğenini kötü niyetli insanlardan korumak için Şam'a gitmekten vazgeçti. Busra'dan Mekke'ye geri döndü.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v), bu ilk uzun yolculuğunda gördüğü her yeri büyük bir dikkatle inceledi. Gittiği, gördüğü, yaşadığı her şey ona yepyeni ufuklar açıyordu. Onu ilerideki yıllar için olgunlaştırıyordu.

Yazalım

Aşağıda ayrılan yerlere, Peygamber Efendimizin (s.a.v) yakınlarının isimlerini yazalım.

SEVGİLİ PEYGAMBERİMİZİN (s.a.v)

Babası:	....
Annesi:	....
Sütannesi:	....
Dedesi:	....
Amcası:	....
Yengesi:	....
Dadısı:	....

2. Peygamberimizin Gençlik Yılları

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v), çocukluğundan başlamak üzere vefatına kadar hiçbir manevi kire bulaşmadı. Kendi gayretlerinin yanında, Yüce Allah (c.c) da onu devrinin her türlü kötülüklerinden koruyordu. Çocukluğu ayrı bir güzel, gençliği ayrı bir güzel geçti. On beş yaşından evliliğine kadar geçen dönem ahlaki erdemlerle doludur.

24 Taberî, Târihu'l-Ümem ve'l-Mülûk, C 2, s. 195.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v), çocukluktan gençliğe adım atarken çevresindeki herkes tarafından sevilen ve sayılan biriydi. Mekke'nin en doğru ve en güvenilir kişisi olarak tanınır oldu. Bundan dolayı ona "güvenilir Muhammed" anlamında **Muhammedü'l-Emîn** demeye başlamışlardı.

Peygamber Efendimizin (s.a.v) yalnızca sözleri değil her türlü davranışı dosdoğruydu. Şaka bile olsa yalan söylediği hiç duyulmamıştı. Verdiği sözü yerine getirirdi. Kendisine emanet edileni korurdu. İşlerinde dakik, planlı ve düzenliydi. Zamanı en güzel ve en verimli bir şekilde değerlendirirdi. Kısacası ahlak ve edebin çöktüğü bir toplumda, ahlak ve edebin en güzel örneğiydi.

Peygamber Efendimiz (s.a.v), daha çocukluk döneminde amcasının bütçesine katkıda bulunmak için çobanlık yapmıştı. Hz. Muhammed (s.a.v) Mekke'deki birçok Kureyşli gibi ticaret ile meşgul olmuştur. Kumaş ve tahıl ticaretiyle uğraşan Ebû Tâlib'e yardım etmek suretiyle ticaret hayatına başlayan Hz. Muhammed (s.a.v) amcasının yaşlandığı yıllarda kendisi ticarete devam etti. Bu dönemde Hz. Muhammed'in (s.a.v) çeşitli yerlere ticaret amacıyla seyahat ettiği bilinmektedir. Peygamberimiz gençlik döneminde gerçekleştirdiği bütün bu faaliyetleri esnasında dürüstlüğü ve iş ahlakıyla çevresindeki herkesin takdirini kazanmıştır.

Resim-12: Peygamberimizin Şam Yolculuğu esnasında konakladığı manastırın günümüzden görünümü

Peygamber Efendimiz (s.a.v) aynı zamanda oldukça sosyal bir insandı. En yakın akrabalarından başlamak üzere bütün herkesle iletişim içindeydi. Mümkün olduğunca herkese yardımcı olmaya çalışırdı. Bu arada içinde yaşadığı toplumun sosyal faaliyetlerine katılır, yerine göre aktif görevler alırdı.

Peygamber Efendimiz (s.a.v), gençlik yıllarında Hilfü'l-fudûl adı verilen topluluğun kurulmasında ve çalışmalarında aktif olarak yer aldı.[25] Mekke dışından ticaret veya Kâbe'yi ziyaret için gelenler de zaman zaman çeşitli haksızlıklara uğruyordu. Haklarını aramak için başvuracakları bir yer de yoktu. Bunun üzerine, Mekke'nin bazı ileri gelenleri toplandılar. Mekke halkından ve Mekke'ye dışarıdan gelen kimselerden haksızlığa uğrayanları destekleyeceklerine söz verdiler. Bu topluluğa, **Hilfü'l-fudûl (Erdemliler Topluluğu)** denildi.

25 İbrahim Sarıçam, Hz. Muhammed ve Evrensel Mesajı, s. 68-69.

Yazalım

Hilfü'l-fudûl gibi bir topluluğa katılsanız kimlere yardım etmek istersiniz? Düşüncelerinizi yazınız.

....

....

....

....

....

....

3. Peygamberimizin Mekke ve Medine Yılları

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v); kırk yaşına geldiğinde Allah (c.c) tarafından kendisine risalet görevi verildi. O günden itibaren ömrünün sonuna kadar Allah'ın Resulü olarak insanları dosdoğru yola iletmek için çalıştı.

Bilgi Kutusu

Peygamberlerin; Allah'ın (c.c) gönderdiği vahiyleri, emirleri, yasakları insanlara duyurmaları, hem sözleriyle hem de davranışlarıyla açıklamalarına ***"risalet"*** *ya da* ***"nübüvvet"*** *denir. Peygamberlik kelimesiyle eş anlamlıdır.*

(Komisyon, Dinî Terimler Sözlüğü, s.287.)

Peygamber Efendimiz (s.a.v) nübüvvetin ilk yıllarında büyük zorluklarla karşılaştı. Mekke'de dinlerini özgürce yaşama imkanları kalmayınca Rasulullah (s.a.v) ve Müslümanlar Medine'ye hicret ettiler. Hicretten sonra Medine'de İslam'ı anlatmaya devam eden Peygamberimiz (s.a.v) ayrıca bizzat yaşayarak Müslümanlara rehber oldu. Allah'ın (c.c) varlığını ve birliğini anlatma yolunda çok mücadele etti, birçok sıkıntıya katlandı ve sabretti. İnsanların kötülükleri terk edip iyiliklere yönelmesi için gece gündüz çalıştı.

Resim-13: Mescid-i Nebî, Medine.

Peygamber Efendimiz (s.a.v) her türlü güzellikte insanlığa önderlik etti. Allah'a (c.c) kar-

şı örnek bir kul, yaşadığı topluma ve tüm insanlara örnek bir birey, örnek bir evlat, akraba, arkadaş, eş, baba ve dede oldu.

Onun her türlü söz ve davranışı asırlar boyunca bütün insanlığa en güzel şekilde örnek olmuştur. Kur'an-ı Kerim, Sevgili Peygamberimizi (s.a.v) bize **Üsve-i Hasene** (en güzel örnek olarak) anlatır: **"Andolsun ki, Resulullah, sizin için, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok zikredenler için güzel bir örnektir."**[26]

Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v) altmış üç yaşına kadar yaşadı. 632 yılında Rebiülevvel ayının 12. günü Medine'de vefat etti. Peygamberimizin mezarı Medine'deki Mescid-i Nebî içinde, Yeşil Kubbe altındadır.

4. Bir Hadis Öğreniyorum

"Çocuklarınıza ikramda bulunun ve terbiyelerini güzel yapın."

(İbn-i Mâce, Edeb, 3.)

Peygamberimizin (s.a.v) yukarıdaki hadisinden çıkardığımız ilke ve değerleri arkadaşlarımızla paylaşalım.

Çocuk sevgiyle beslenir, şefkatle filizlenir, merhametle büyür. Farklı şekillerde de olsa her çağda anne babasından şartsız ve hesapsız sevgi görme hakkına sahiptir. Çocuk sevgisi Allah'ın (c.c) insana bahşettiği merhamet duygusunun bir göstergesidir.

Âlemlere rahmet olarak gönderilen Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) çocukları çok severdi. O çocuklara olan sevgisini onlara dua ederek, onları kucaklayıp öperek, kucağına oturtarak, bineğine alarak, omuzlarında taşıyarak, bazen de onlarla şakalaşarak gösterirdi.

Allah Resulü, (s.a.v) gönderiliş amacına uygun olarak insanların huzurlu olması için gerekli tavsiyelerde bulunmuş ve kendi örnekliğiyle de bir Müslüman'ın nasıl olması gerektiğini ümmetine göstermiştir. *'Küçüğümüze merhamet etmeyen, büyüğümüze saygı göstermeyen bizden değildir.'*[27] buyurarak, aileden başlayıp toplumla devam eden bir sevgi ve saygı medeniyeti inşa etmek için gayret göstermiştir.

Unutulmamalıdır ki anne baba çocuklarının sahibi değil emanetçisidir. Dolayısıyla emanetin sahibi olan Yüce Rabbimize karşı ciddi bir sorumluluk yüklenmektedir. Allah'ın (c.c) kendilerine teslim ettiği küçük insanı en güzel şekilde büyütmekle mükelleftir. Bu bilinçle günümüzde anne babalara düşen önemli görevlerden biri çocuklarını ahlaklı ve terbiyeli birer evlat olarak yetiştirmektir. Bu terbiye ile büyüyen çocuklar başta anne babalarına, vatanına ve milletine karşı sorumluluklarını yerine getiren bireyler hâline gelirler.

26 Ahzâb suresi, 21. ayet.
27 Tirmizi, Birr, 15.

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A - Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplayınız.

1. Peygamber Efendimizin (s.a.v) doğum yerini ve tarihini söyleyiniz.

....

....

2. Sevgili Peygamberimizi (s.a.v) kimler yetiştirdi? Sırasıyla söyleyiniz.

....

....

3. Dedesi Abdulmuttalib'in, Peygamberimizi (s.a.v) çok sevdiğini gösteren bir anı anlatınız.

....

....

4. Amcası Ebu Talib'in, Peygamberimizi (s.a.v) çok sevdiğini gösteren bir anı anlatınız.

....

....

5. Peygamberimizin çocukluk ve gençlik dönemi ahlaki özelliklerinden dört tanesini yazınız.

....

....

B - Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru cevaplarını işaretleyiniz.

1. Abdulmuttalib, Peygamberimize (s.a.v) niçin "Muhammed" adını verdi?

A) Atalarının isimlerini beğenmediği için
B) Allah (c.c) ve insanlar, ondan övgüyle bahsetsinler diye
C) Başka güzel bir isim bulamadığı için
D) Mekke'deki herkesten farklı bir adı olsun diye

I. Dedesinin vefatı

II. Sütanneye verilişi

III. Annesinin vefatı

IV. İlk ticari yolculuğu

V. Babasının kabrini ziyareti

VI. Amcasının himayesine girmesi

2. Peygamberimizin (s.a.v) çocukluğunda yaşadığı olaylar, aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak sıralanmıştır?

A) II-V-III-I-VI-IV

B) III-V-II-I-IV-VI

C) II-VI-I-III-V-IV

D) V-VI-III-I-II-IV

"Sevgili Peygamberimizin (s.a.v.) dünyaya gelişine az bir zaman kala Mekke'de önemli bir olay oldu. Habeşistan Krallığı'nın Yemen valisi olan Ebrehe, Kâbe'nin yoğun bir şekilde ziyaret edilmesinden rahatsızlık duyuyordu. Buna engel olmak için Yemen'in San'a şehrinde görkemli bir kilise yaptırdı. İnsanların Kâbe yerine bu kiliseyi ziyaret etmelerini istiyordu. Yaptırdığı kilise ilgi görmeyince Kâbe'yi yıkmaya karar verdi. Fillerin de yer aldığı büyük bir orduyla Mekke'ye doğru yola çıktı. Mekke'ye yaklaştıklarında büyük fil Kâbe'ye doğru hareket etmek istemedi. Ebrehe, Kâbe'yi yıkmak için büyük fili harekete geçirmek isterken kendisi ve ordusu, ebabil kuşlarının attığı taşlarla bozguna uğradı."

3. Peygamberimizin (s.a.v) doğumundan hemen önce gerçekleşen bu olay Kur'an-ı Kerim'de hangi surede anlatılmaktadır?

A) Bakara Suresi

B) Hümeze Suresi

C) Fil Suresi

D) Nahl Suresi

C- Aşağıdaki kelimeleri kullanarak cümlelerde boş bırakılan yerleri doldurunuz.

mevlit, emin, risalet, cahiliye, Üsve-i Hasene

1. İslam'dan önceki batıl inançların, kötü davranışların ve âdetlerin hepsine .... adı verilir.

2. Peygamberimizin (s.a.v) doğumunu ve hayatından bazı bölümleri anlatan şiir şeklinde yazılmış eserlere .... denir.

3. Kur'an-ı Kerim, Peygamberimizi (s.a.v) bize "en güzel örnek" yani .... olarak anlatır.

4. .... kelimesi, "peygamberlik görevi"nin eş anlamlısıdır.

5. Mekke'nin en doğru ve en güvenilir kişisi olduğu için Peygamberimize (s.a.v) .... demişlerdi.

D - Aşağıda verilen bilgilerden doğru olanların yanına "D", yanlış olanların yanına ise "Y" yazınız.

1. (.......) Peygamber Efendimiz (s.a.v) çobanlık, esnaflık ve ticaret işleriyle meşgul oldu.
2. (.......) Dedesi, amcası ve yengesi; öksüz ve yetim kalan Peygamberimize (s.a.v) daima şefkat ve merhamet gösterdi.
3. (.......) Yetim ve öksüz olan Peygamberimiz (s.a.v), ana baba hakkının ne kadar önemli olduğunu anlayamadı.
4. (.......) Peygamber Efendimiz (s.a.v), Hilfü'l-fudûl denilen topluluğun kurulmasında ve çalışmasında görev aldı.
5. (.......) Peygamber Efendimiz (s.a.v) kendisinde emeği olan büyüklerini daha sonraki yıllarda hiç hatırlayıp anmadı.

2. ÜNİTE

PEYGAMBERLİK VE PEYGAMBERİMİZ

ÜNİTEMİZE HAZIRLANALIM:

1. Allah (c.c), insanlara peygamber göndermeseydi ne olurdu? Sınıfta arkadaşlarımızla fikir yürütelim.
2. Güvenilir insan olmak için neler yapmak gerekir? Çevrenizde "güvenilir" olarak bilinen kişilerin özellikleri nelerdir? Gözlemleyelim ve fikirlerimizi arkadaşlarımızla paylaşalım.
3. Doğru sözlü olmak, insanları ikna etmede bize nasıl fayda sağlar? Sınıfta arkadaşlarımızla tartışalım.
4. Çevrenizde adını bir peygamberden almış olan tanıdığınız var mı? Sizce neden ona bu isim verilmiş olabilir? Düşünüp fikirlerimizi arkadaşlarımızla paylaşalım.

KAVRAMLAR

Peygamber,
Lütuf,
Sıdk,
Emanet,
Nebi,
Resul,
Tebliğ,
Hâtemü'l- Enbiyâ.

BU ÜNİTEDE NELER ÖĞRENECEĞİZ

1. Peygamberliğin Allah'ın insanlığa bir lütfu olduğunu
2. Hz. Âdem'den (a.s) Hz. Muhammed'e (s.a.v) peygamberlik sürecini
3. Peygamberlerin özelliklerini
4. Peygamberlerin görevlerini
5. Peygamberimizin son peygamber olduğunu
6. Peygamberlerin birbirinin tamamlayıcısı olduğunu ifade eden bir hadisi

1. Allah'ın İnsanlığa Lütfu: Peygamberlik

Peygamber, "haber getiren"[1] anlamına gelen Farsça bir kelimedir. Peygamberler, Yüce Allah'ın (c.c), insanlar arasından seçtiği ve vahiy yoluyla aldığı bilgileri muhataplarına ulaştırmakla görevli kişilerdir. Kur'an-ı Kerim'de peygamberler için **resul** ve **nebi** kavramları kullanılmaktadır.

İnsan akıl sahibi olması sebebiyle kendisi ve çevresi hakkında bilgi sahibi olabilir. Ancak insanın her şeyi bilmesi mümkün değildir. O, aklıyla Allah'ın (c.c) varlığına ve birliğine ulaşabilir ama Allah'a (c.c) nasıl ibadet edeceğini, dünyaya neden geldiğini ve öldükten sonra ne olacağını bilemez. Bu nedenle Yüce Allah (c.c), bu konularda insanların bilgi sahibi olmaları için peygamberler göndermiştir.

Peygamberler, Allah'ın (c.c) vahyini insanlara ulaştırmakla birlikte, vahyin gerektirdiği şekilde yaşayarak onlara örnek de olmuşlardır. İnsanları her şeyin yaratıcısı olan Allah'a (c.c) inanmaya, başkalarına iyilik yapmaya ve dürüstlüğe davet etmişlerdir.

İnsanlar zamanla peygamberlerin getirdiği güzelliklerden uzaklaşmış, doğruluktan ayrılmışlardır. Yeryüzünde haksızlık, kötülük ve ahlaksızlık yaygınlaşmıştır. İşte böyle dönemlerde Yüce Allah (c.c) insanları yalnız ve desteksiz bırakmamıştır. Onlara iyiyi, doğruyu anlatması, onları kötülüklerden sakındırması ve onların dünyada huzur içerisinde yaşayabilmeleri için bir lütuf olarak peygamberler göndermiştir. Bu konu Kur'an-ı Kerim'de şu şekilde ifade edilmektedir: **"Andolsun ki içlerinden, kendilerine Allah'ın âyetlerini okuyan, (kötülüklerden ve inkârdan) kendilerini temizleyen, kendilerine Kitap ve hikmeti öğreten bir Peygamber göndermekle Allah, müminlere büyük bir lütufta bulunmuştur. Halbuki daha önce onlar apaçık bir sapıklık içinde idiler."**[2]

Allah (c.c), insanları başıboş bırakmamıştır. Bu durumu, **"İnsan, kendisinin başıboş bırakılacağını mı zanneder?"**[3] ayetiyle bize bildirmiştir. İnsanların hakkında bilgi sahibi olmadıkları şeyleri öğrenmeleri ve dünya ile ahiret mutluluğuna ulaşmaları için peygamberler göndermiştir. Peygamberler, Allah'ın (c.c) insanlara bir lütfudur; sevgi ve merhametinin göstergesidir. Onlar bizim için birer uyarıcı, yol gösterici ve müjdeleyicidirler.

Resim-14: Peygamberler, karanlıkta yol gösteren fenerler gibidir.

Bilgi Kutusu

__Lütuf;__ "Kulu Allah'ın af ve rahmetine yaklaştıran, günahlara düşmekten uzaklaştıran her türlü ilahi yardım." demektir.

(Komisyon, Dinî Terimler Sözlüğü, s. 218.)

1 Yusuf Şevki Yavuz, "Peygamber", TDV İslam Ansiklopedisi, C 34, s. 257.
2 Âl-i İmrân suresi, 164. ayet.
3 Kıyame suresi, 36. ayet.

Yazalım

"Biz peygamberleri, emrimiz uyarınca insanlara doğru yolu gösteren önderler yaptık..."

(Enbiyâ Suresi, 73. ayet.)

"Biz, peygamberleri ancak müjdeleyiciler ve uyarıcılar olarak göndeririz..."

(En'am suresi, 48. ayet.)

Bu ayetlere göre aşağıdaki soruların cevaplarını yazalım.

Peygamberler, hangi durumlarda insanlığa yol göstermişlerdir?

....

Peygamberler, hangi konularda insanları uyarmışlardır?

....

Peygamberlerin insanlara verdiği müjde ne olabilir?

....

2. Hz. Âdem'den (a.s) Hz. Muhammed'e (s.a.v) Peygamberlik

Yüce Allah evreni yaratmış ve evrenin içinde canlı cansız bütün varlıklarla insanı var etmiştir. İlk insan olarak yarattığı Hz. Âdem'i (a.s) aynı zamanda ilk peygamber olarak görevlendirmiştir. Hz. Âdem (a.s), Allah'ın (c.c) emir ve yasaklarına uygun bir şekilde yaşamış ve böyle nesiller yetiştirmiştir. Ancak zaman içerisinde insanlar, Allah'ı (c.c) ve ahireti unutarak yanlış yollara sapmışlardır. Yeryüzünde kötülük ve adaletsizlik yaygınlaşmıştır. Rabbimiz, onları uyarmak ve doğru yolu göstermek için yeniden peygamberler göndermiştir. Bütün peygamberler, insanları Allah'a (c.c) inanmaya; barış içinde, ahlak kurallarına uygun ve adaletli bir şekilde yaşamaya çağırmışlardır. Allah (c.c), her topluma peygamber gönderdiğini Kur'an-ı Kerim'de şöyle bildirmektedir:

"...Her millet için mutlaka bir uyarıcı (peygamber) gönderilmiştir."[4]

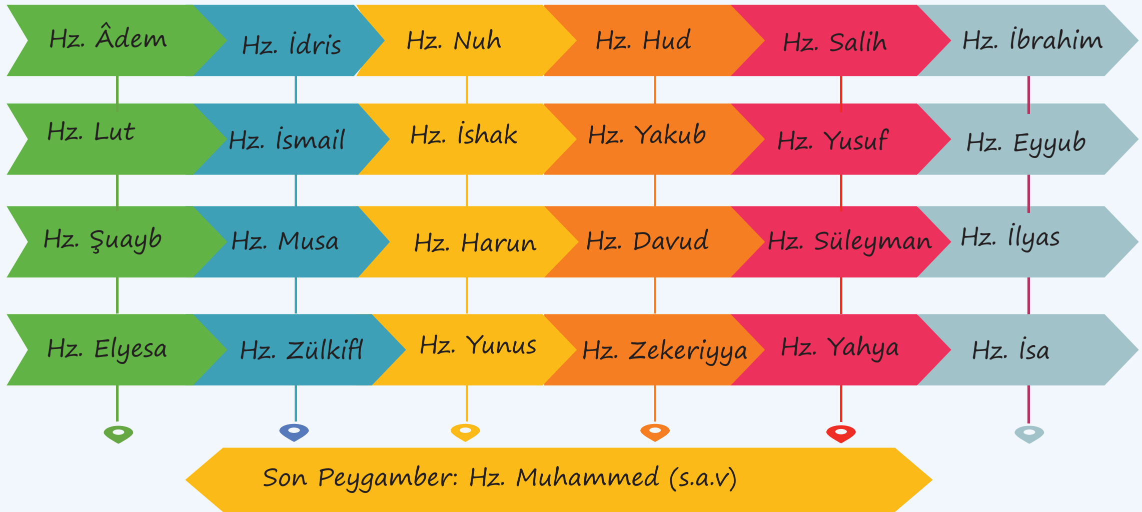
Yüce Allah (c.c), ilk peygamber Hz. Âdem'den (a.s) son peygamber Hz. Muhammed'e (s.a.v)

4 Fâtır suresi, 24. ayet.

kadar birçok peygamber göndermiştir. Bu konuda, Kur'an-ı Kerim'de **"Andolsun, senden önce de peygamberler gönderdik. Onlardan sana kıssalarını anlattığımız kimseler de var, durumlarını sana bildirmediğimiz kimseler de var..."**[5] buyurmuştur. Bu ayetten de anlaşılacağı gibi peygamberlerin sayısını tam olarak bilemeyiz. Ancak Kur'an-ı Kerim'de adı geçen 25 peygamber vardır. Allah (c.c), Kur'an-ı Kerim'de peygamberlerin hayatlarını, onların güzel ahlakını ve tevhid inancını yaymak için yaptıkları mücadeleleri bizlere anlatmıştır.

Resim-15: Kur'an-ı Kerim'de, her topluma peygamber gönderildiği bildirilmektedir.

Kur'an-ı Kerim'de Adı Geçen Peygamberler

Bazı kaynaklarda Lokman, Üzeyir, Zülkarneyn ve Şit isimleri de peygamber olarak geçmektedir.

Bulalım

Aşağıdaki bulmacada, Kur'an-ı Kerim'de adı geçen peygamberlerin isimlerini bulalım.

Z	K	L	E	B	İ	T	V	L	İ	İ	M
Ü	S	R	L	Y	B	A	E	V	S	S	U
L	Ü	İ	Y	Z	R	Y	A	Y	H	M	H
K	L	S	E	Ş	A	A	D	N	A	A	A
İ	E	A	S	U	H	H	E	U	K	İ	M
F	Y	B	A	A	İ	Y	M	H	T	L	M
L	M	C	D	Y	M	A	M	U	S	A	E
Y	A	K	U	B	F	İ	L	Y	A	S	D
U	N	E	S	A	L	İ	H	İ	L	U	T
S	A	H	U	D	G	I	H	A	R	U	N
U	D	A	V	U	D	E	Y	Y	U	B	U
F	İ	D	R	İ	S	Y	U	N	U	S	C

5 Mü'min suresi, 78. ayet.

Hz. Nuh (a.s)

İnsanları Allah'ın (c.c) emrettiği doğru yola iletmeye çalışan peygamberlerden birisi de Hz. Nuh'dur (a.s). O bıkıp usanmadan kavmini bir olan Allah'a (c.c) inanmaya çağırıyordu. Bu durum Kur'an'da şöyle bildirilmiştir: **"Kendilerine yakıcı bir azap gelmeden önce kavmini uyar, diye Nuh'u kendi kavmine gönderdik."**[6] Nuh (a.s) kendisine inanmayan kavmini bıkıp usanmadan uyarmaya devam ediyordu.

Bir gün Nuh Peygamber, kavmini bir olan Allah'a davet ederken Hz. Nuh (a.s), kavmi ona inanmayınca, onlara büyük bir azaptan söz etti. **"Ey kavmim! Şüpheniz olmasın ki ben, sizi 'Allah'a kulluk edin. O'na karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin ki Allah bir kısım günahlarınızı bağışlasın ve sizi belli bir vakte kadar ertelesin' diyerek apaçık uyaran bir kimseyim. Bilinmeli ki Allah'ın tayin ettiği vade gelince artık o ertelenmez. Keşke bilseydiniz!"**[7]. Uyarısını yaptığı halde kavmi onun sözlerine kulak asmadı, söylediklerini doğrulamadı.

Hz. Nuh (a.s) üzgün bir şekilde evine döndü. Allah'a (c.c) yakararak "Rabbim! Doğrusu kavmimi sürekli doğru yola çağırdım. Ne var ki kendilerini her çağırışımda öğütlerimi dinlememek için kulaklarını tıkadılar. Tek tek ve toplu hâlde onlarla konuştum. Açıktan ve gizliden görüştüm. 'Allah'ın göğü yedi kat üzerine nasıl yarattığını görmüyor musunuz? Güneşi ve ayı göğe nasıl yerleştirdiğini, sizi yeniden dirilteceğini düşünmüyor musunuz?' dedim. Yüce Rabbim, doğrusu onlar bana karşı geldiler. Korkarım ki bu insanlar yaşadıkça başkalarına kötü örnek olacaklar. Onlar hakkında en doğru kararı mutlaka sen verirsin. İman eden erkek ve kadınları bağışla, sadece zalimleri yok et." dedi.

Resim-16: Hz. Nuh'un (a.s) gemisini temsilî gösteren bir minyatür.

Yüce Allah (c.c), Hz. Nuh'un (a.s) duası üzerine ona büyük bir gemi yapıp beklemesini buyurdu. Nuh Peygamber nasıl gemi yapacağını bilmiyordu. Allah (c.c), Hz. Nuh'a (a.s) onun ilmini de öğretti. Nuh Peygamber (a.s) gemi yapmaya başlayınca ona inanmayanlar,

— Ne oldu Nuh, peygamberliği bırakıp marangozluğa mı başladın, diyerek onunla alay ettiler.

Hz. Nuh (a.s) ise onlara aldırmayıp gemiyi bitirdi. Allah'ın (c.c) buyruğunu beklemeye başladı.

Sonunda Allah (c.c), Hz. Nuh'a (a.s) kendisine inananları ve her hayvandan birer çifti gemiye almasını emretti. Derken aylarca yağmur yağdı. Yeryüzü sularla kaplandı. Gemiye binen Hz. Nuh (a.s) ve ona inananlar kurtuldular. Yağmur kesildikten sonra sağ salim gemiden indiler. İnanmayanlar ise suda boğulup gittiler.[8]

---

6 Nuh suresi, 1. ayet.
7 Nuh suresi, 2-4. ayetler.
8 bk. Nuh suresi, 1-28. ayet.

Hz. İbrahim (a.s)

Hz. İbrahim (a.s) peygamberlikle görevlendirilince Allah'ın (c.c) varlığını ve birliğini çevresindeki insanlara anlatmaya başladı. Ancak başta babası Âzer olmak üzere hiç kimse Hz. İbrahim'e (a.s) inanmadı. Babası ona hakaret etti ve onu yanından kovdu.[9] Buna rağmen Hz. İbrahim (a.s), babasına iyilikle davrandı ve onu affetmesi için Allah'a (c.c) dua etti.[10]

Hz. İbrahim (a.s), o dönemin kralı olan ve ilahlık iddiasında bulunan Nemrut'u da hak dine davet etti. Ondan her şeyi yoktan var eden, öldüren ve dirilten Allah'a (c.c) iman etmesini istedi. Nemrut, kendisinin de bunu yapabileceğini iddia etti ve ispat etmek için iki adam getirterek birini öldürdü, diğerini serbest bıraktı. İbrahim'e (a.s) dönerek:

— Bak! Ben de öldürüp diriltiyorum, dedi.

Bu defa Hz. İbrahim (a.s) ona :

— Allah, güneş'i doğudan getiriyor, sen de batıdan getirsene, deyince Nemrut bocaladı, cevap veremedi.[11]

Resim-17: Ateş, Hz. İbrahim'e (a.s) gül bahçesi oldu.

Bu sözlere verecek cevap bulamayan Nemrut çok kızdı. Hz. İbrahim'in (a.s) ateşe atılmasını emretti. Çok büyük ve alevli bir ateş yakıldı. Hz. İbrahim (a.s), Nemrut'un askerleri tarafından ateşe atıldı. Ancak her şeyin sahibi olan Allah (c.c), **"Ey ateş! İbrahim'e karşı serin ve esenlik ol!"[12]** diye emir verdi. Ateş de Hz. İbrahim'i (a.s) yakmadı. Allah'a (c.c) inanmayanlar şaşkınlık içindeydiler. Hz. İbrahim (a.s), dünyayı yakacak kadar kızgın olan ateşin ortasında Allah'a (c.c) dua ederek secdeye varıyordu.

Hz. İbrahim (a.s) putların kendilerine bile faydası olmayan cansız varlıklar olduğunu insanların anlamasını istiyordu. Bir bayram günü, insanların bayram eğlencesine gitmesini fırsat bilen Hz. İbrahim (a.s) tapınağa girdi. Buradaki bütün putları kırdı. İçlerinden sadece en büyük ve gösterişli olanı sağlam bıraktı. Elindeki baltayı da o büyük putun omzuna astı.

Bayram eğlencesinden dönen halk, tapınaktaki putların paramparça edildiğini görünce çok öfkelendiler. Akıllarına ,Hz. İbrahim (a.s) ve onun söyledikleri geldi. Hemen onu çağırarak sordular:

— Ey İbrahim! Tanrılarımıza bunu sen mi yaptın?

Bu soruyu bekleyen Hz. İbrahim (a.s) onlara şöyle cevap verdi: Belki de bunu, içlerinden şu büyük olan yapmıştır. Baksanıza balta onun boynunda asılı duruyor. Gidip sorun bakalım ne diyecek!

---

9 bk. En'am suresi, 74-83. ayetler.
10 Tevbe suresi, 114. ayet.
11 bk. Bakara suresi, 258. ayet.
12 Enbiyâ suresi, 69. ayet.

Hz. İbrahim'in (a.s) cevabı karşısında ne diyeceğini bilemeyen halk putların cansız oldukları-nı ve konuşamayacaklarını itiraf etmek zorunda kaldı. Bunun üzerine Hz. İbrahim (a.s), tevhid inancını tekrar hatırlatıp şöyle dedi:

— O hâlde konuşamayan, kendilerini koruyamayan putlara neden tapıyorsunuz? Allah'ı bı-rakıp da size hiçbir fayda ve zarar veremeyecek olan putlara neden kulluk ediyorsunuz? Size de, Allah'ı bırakıp taptıklarınıza da yazıklar olsun! Hâlâ akıllanmayacak mısınız?[13]

Resim-18: Hz. İbrahim'in (a.s) ateşe atıldığı yer olarak kabul edilen Şanlıurfa'daki Balıklı Göl

Hz. Musa (a.s)

Firavun'un krallık yaptığı halka , Hz. Musa (a.s) peygamber olarak gönderilmişti. Hz. Musa (a.s), Allah'ın (c.c) emri ile yanında kardeşi Hz. Harun (a.s) ile beraber Firavun'a giderek onu Allah'a (c.c) iman etmeye çağırdı. Firavun'un karşısına çıkınca şöyle dedi:

— Ben, âlemlerin Rabbi olan Allah'ın elçisiyim. Seni bir olan Allah'a inanmaya çağırıyorum.

Bu çağrı karşısında Firavun, Musa Peygamber'den söylediklerini ispatlamasını istedi. Musa Peygamber , asasını yere attı. Asa yere düşer düşmez yılana dönüştü. Ardından Hz. Musa (a.s) elini koynuna sokup çıkardı. Eli bembeyaz parlıyordu. Firavun gördüğü mucizelerden etkilense de Musa Peygamber'in büyücü olduğunu iddia etti. Ona :

— "Bizim de en az senin kadar usta sihirbazlarımız var.", diyerek yarışma teklif etti. Hz. Musa (a.s), Firavun'un bu teklifini kabul etti.

13 bk. Enbiya suresi, 52-67. ayetler.

Beklenen gün geldi. Büyük bir kalabalık, sarayın önündeki meydanda toplandı. Hz. Musa (a.s) ve kardeşi Hz. Harun (a.s) da geldiler. Firavun, büyücülere üstün gelmeleri halinde çok büyük hediyelerle onları ödüllendireceğini söyledi.

Önce sihirbazlar ellerindeki ip ve değnekleri yere attılar. Bunlar hareketlenen küçük yılanlara dönüştü. Sonra Hz. Musa (a.s) asasını yere attı. Asa, büyük bir yılana dönüştü ve meydandaki yılanların hepsini yuttu. Sonra Hz.Musa (a.s) asasını yerden aldı ve asa eski hâline döndü.

Büyücüler bunu görünce Musa Peygamber'in sihirbaz olmadığını, Allah'ın (c.c) elçisi olduğunu anladılar ve şöyle dediler:

— Şüphesiz Allah (c.c), onu peygamber olarak görevlendirmiştir. O, bu mucizeyi Rabbinin izni ile göstermiştir. Biz, alemlerin Rabbine inanıyor ve ona boyun eğiyoruz. Musa ve Harun'un söylediklerine iman ediyoruz.

Grup Çalışması Yapalım

Arkadaşlarımızla üçer kişilik gruplar oluşturalım. Kur'an-ı Kerim'de adı geçen peygamberlerden seçtiklerimiz hakkında araştırma yapalım.

Araştırma sonuçlarımızla oluşturduğumuz çalışmaları sınıfta arkadaşlarımıza sunalım.

3. Peygamberlerin Özellikleri

Yüce Allah, dünya ve ahiret hayatında bize rehber olan peygamberleri insanlar arasından seçmiştir. Onlar da bizim gibi yerler, içerler, uyurlar. Evlenip çocuk sahibi olurlar. Geçimlerini sağlamak için meslek sahibi olurlar. Sokaklarda, çarşı ve pazarlarda gezerler. Hastalanır ve ölürler. Fakat peygamberlerin, diğer insanlardan farklı bazı özellikleri vardır. Onlar, Allah (c.c) tarafından elçilik görevi için özel olarak seçilmiş insanlardır. Kendilerine melek aracılığı ile Allah'ın (c.c) emirleri bildirilmektedir.

Yüce Allah (c.c), peygamberleri görevlendirirken onlara bazı üstün özellikler vermiştir. Bu özellikler sayesinde peygamberler görevlerini en güzel şekilde yerine getirmişlerdir. Bütün peygamberlerin sahip olduğu bu ortak özellikler şunlardır:

Sıdk: Doğru ve dürüst olmak, demektir. Peygamberlerin hayatlarının hiçbir anında hiçbir şekilde yalan söylememeleri ve dosdoğru davranmalarıdır.[14] Peygamberler, konuşmada, alışverişte, komşulukta ve arkadaşlıkta asla doğruluktan ayrılmamışlardır. Allah'ın (c.c) emir ve yasaklarını insanlara ulaştıran peygamberlerin yalan söylemesi kesinlikle düşünülemez. Çünkü

14 Komisyon, Dinî Terimler Sözlüğü, s. 330.

insanlar yalan söyleyen, sözü ile davranışı birbirine uymayan insanları örnek almazlar. Peygamberlerin bu özelliği, Kur'an-ı Kerim'de **"Onlara rahmetimizden lutfettik. Onlar için yüce bir doğruluk dili verdik."**[15] ayetiyle anlatılmaktadır.

Emanet: Peygamberlerin güvenilir olmalarıdır.[16] Peygamberlerden hiçbiri insanların güvenini zedeleyecek tutum ve davranışlar içerisinde olmamıştır. Onlar hem insanların emanetlerini hem de Allah'ın (c.c) emaneti olan vahyi gereği gibi korumuşlardır. Bu özellikleri sebebiyle insanlar her konuda peygamberlere güvenirler. Sözlerini dinler ve onlar gibi olmaya gayret ederler. Allah Resulü (s.a.v) peygamberlikten önce de toplumun en güvenilir insanıydı. Bundan dolayı çevresindeki insanlar ona "güvenilir" anlamına gelen **el-Emîn** lakabını vermişlerdi.

Fetanet: Zeki olmak demektir. Peygamberlerin üstün zekâya, çabuk ve iyi bir kavrayış gücüne sahip olmalarıdır.[17] Bu özellikleri sayesinde gönderilen vahiyleri kolayca kavrayan peygamberler, karşılaştıkları sorunları rahatça çözerler. İnsanların sorularına da ikna edici cevaplar verirler.

İsmet: Günahsızlık, temizlik, korunmuşluk demektir. Allah'ın, peygamberlerini gizli ve açık her türlü günahtan; şirkten, küfürden, münafıklıktan ve zulüm yapmaktan korumasıdır.[18] Bu sıfatları sebebiyle onlar peygamberliklerinden öncede sonrada şirk bataklığına düşmekten korunmuşlardır.

Tebliğ: Peygamberlerin, Allah'ın (c.c) kendilerine indirmiş olduğu vahiyleri insanlara eksiksiz olarak bildirmesidir.[19] Peygamberler, Allah'ın (c.c) dinini anlatma görevini her türlü zorluk karşısında bile yerine getirmişlerdir.

Resim-19: Peygamberlerin yolu, dosdoğrudur.

15 Meryem suresi, 50. ayet.
16 Komisyon, Dinî Terimler Sözlüğü, s. 72.
17 Komisyon, Dinî Terimler Sözlüğü, s. 92.
18 Komisyon, Dinî Terimler Sözlüğü, s. 225.
19 Komisyon, Dinî Terimler Sözlüğü, s. 354.

Eşleştirelim

Peygamberlerin özellikleri ile bunların tanımlarını oklarla eşleştiriniz.

fetanet	Akıllı ve zeki olmak.
ismet	Ulaştırmak, iletmek.
emanet	Doğru ve dürüst olmak.
tebliğ	Güvenilir olmak.
sıdk	Günahsız olmak.

4. Peygamberlerin Görevleri

Yüce Allah (c.c), ilahi mesajlarını insanlara ulaştırmak için seçtiği peygamberlere birtakım görevler vermiştir. Bu görevler şunlardır;

Tebliğ: Peygamberlerin, Allah'tan (c.c) aldıkları ilahi mesajları insanlara doğru ve eksiksiz bir şekilde ulaştırmalarıdır. Tebliğ, peygamberlerin hem özellikleri hem de görevleri arasında yer alır. Kur'an-ı Kerim'de, bu görevden **"Peygamberin üzerine düşen (görev) sadece tebliğ etmektir..."**[20] şeklinde bahsedilir. Allah'ın (c.c) elçileri tebliğ görevlerini yerine getirirken insanlarla güzel ve yumuşak bir şekilde konuşmuşlardır. Nitekim bu gerçek Kur'an-ı Kerim'de **"...Eğer kaba, katı yürekli olsaydın, onlar senin etrafından dağılıp giderlerdi..."**[21] şeklinde ifade edilir.

Beyan: Peygamberlerin, tebliğ ettikleri vahyi insanlara açıklamalarıdır.[22] Peygamberler, tebliğ görevini yerine getirirken aynı zamanda Allah'ın (c.c) emir ve yasaklarını uygulamalı olarak insanların anlayacağı şekilde açıklarlar. Örneğin namaz kılmamız Kur'an-ı Kerim'de emredilmiş fakat nasıl kılınacağı açıklanmamıştır. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) *"Namazı benden gördüğünüz gibi kılın."*[23] buyurarak namazın kılınışını uygulamalı olarak müslümanlara öğretmiştir.

Davet: Peygamberlerin, gönderildikleri toplumları Allah'a (c.c) imana davet etmeleridir. Bütün peygamberler, toplumlarını bir olan Allah'a (c.c) inanmaya ve sadece O'na kulluk etmeye çağırmışlardır.

Kur'an-ı Kerim'de Hz. Peygamber'in, kendisine inanmış insanlara güzel şeyleri helal, pis şeyleri de haram kılacağından bahsedilir.[24] Hz. Peygamber'in Allah'ın izni ve gözetimi altında kullanabileceği bu özelliğine de **Teşri** denilmektedir.

20 Mâide suresi, 99. ayet.
21 Âl-i İmrân suresi, 159. ayet.
22 Komisyon, Dinî Terimler Sözlüğü, s. 38.
23 Buhârî, Ezan, 18.
24 bk. A'raf suresi, 157. ayet.

Bu görevlerin yanında peygamber, insanların güzel ahlak sahibi olmaları içinde çalışmışlardır. İnsanları her türlü kötülükten arındırarak toplumda güzel ahlakın yaygınlaşması için büyük çaba göstermişlerdir. Güzel ahlak konusunda bizler için en güzel örnek, ahlakını Kur'an'dan alan sevgili Peygamberimizdir (s.a.v). O, güzel ahlak sahibi olmak için neler yapmamız gerektiğini yaşayışıyla bizlere göstermiştir.

Yazalım

Aşağıda tanımları verilen peygamber görevlerinin hangileri olduğunu yazalım.

Vahiyleri insanlara açıklamak ve kendisi uygulamak.

....

Vahiyleri insanlara doğru ve eksiksiz ulaştırmak.

....

İnsanları Allah'a (c.c) imana davet etmek.

....

Sınıflandıralım

Yanda verilen kelimeleri, "peygamberlerin özellikleri" ve "peygamberlerin görevleri" olarak iki grupta sınıflandıralım.

	ÖZELLİK	GÖREV
ismet	X	
sıdk		
tebliğ		
beyan		
fetanet		
davet		
emanet		

5. Son Peygamber Hz. Muhammed (s.a.v)

Yüce Rabbimiz tarih boyunca insanlara pek çok peygamber göndermiştir. Peygamberler, insanları Allah'ın (c.c) varlığına ve birliğine inanmaya, ahlaklı olmaya ve topluma yararlı işler yapmaya davet etmişlerdir. Ayrıca peygamberler insanları zulüm, adaletsizlik ve kötülüklerden uzak durmaya çağırmışlardır. Toplumda sevgi, dostluk ve kardeşlik ortamının yaygınlaşması için büyük çaba harcamışlardır.

Allah'ın (c.c) görevlendirdiği son peygamber ise Sevgili Peygamberimiz **Hz. Muhammed**'dir (s.a.v). Son kutsal kitap ise doğru ile yanlışı, iyi ile kötüyü birbirinden ayırt etmek için sevgili Peygamberimize (s.a.v) indirilen **Kur'an-ı Kerim**'dir. Yüce Allah bir ayet-i kerimesinde şöyle buyurmaktadır: **"O, sana kendisinden öncekileri tasdik edip doğrulayan bu kitabı hak ile indirdi. Daha önce insanlara hidayet olarak Tevrat'ı ve İncil'i de yine O indirmişti. Evet bu Furkan'ı da O indirdi. Gerçek şu ki, Allah'ın âyetlerini inkâr edenler için çetin bir azap vardır..."**[25]

Peygamberlik, Hz. Âdem'le (a.s) başlayıp Hz. Muhammed'le (s.a.v) sona ermiştir. Hz. Muhammed'in (s.a.v) son peygamber oluşu, Kur'an-ı Kerim'de şöyle bildirilmiştir: **"... Muhammed, Allah'ın elçisi ve peygamberlerin sonuncusudur. Allah her şeyi bilendir."**[26] Hz. Muhammed'in (s.a.v) getirdiği din ve kitap, geldiği günkü gibi bozulmadan aslını koruduğu için yeni bir peygamber ve kitap gelmesini gerektirecek bir durum yoktur. Ayrıca İslam dini, kıyamete kadar bütün insanların ihtiyacını karşılayacak özellikte gönderilmiştir. Kur'an-ı Kerim'de **"Ey Peygamber! Biz seni bir şahit, bir müjdeleyici, bir uyarıcı; Allah'ın izniyle kendi yoluna çağıran bir davetçi ve aydınlatıcı bir kandil olarak gönderdik."**[27] buyrulmaktadır.

Bilgi Kutusu

__Hâtemü'l-Enbiyâ__; "peygamberlerin sonuncusu, kendisinden sonra kesinlikle peygamber gelmeyecek olan" anlamında Hz. Muhammed'in (s.a.v) sıfatıdır.

(Komisyon, Dinî Terimler Sözlüğü, s. 127.)

Resim-20: Hatemü'l-Enbiya Hz. Muhammed (s.a.v).

Peygamber Efendimizden (s.a.v) önce gönderilen peygamberler belirli bir kavme, bir topluluğa, bir millete gönderilmiştir. Hz. Muhammed (s.a.v) ise bütün insanlığa gönderilmiştir. Onun tüm insanlığa gönderilen evrensel bir peygamber oluşu, Kur'an-ı Kerim'de bir çok ayette vurgulanmıştır: **"Biz, seni ancak bütün insanlara müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik."**[28] ve **"De ki: Ey insanlar! Gerçekten ben sizin hepinize, göklerin ve yerin sahibi olan Allah'ın elçisiyim..."**[29] ayetleri, bunlardan bazılarıdır. Aynı şekilde Peygamberimiz (s.a.v) de : *"Her peygamber kendi toplumuna gönderilmiştir, ben ise bütün insanlara peygamber olarak gönderildim."*[30] buyurarak bu gerçeği bizlere tekrar hatırlatmıştır.

25 Âl-i İmrân suresi, 3-4. ayetler.
26 Ahzâb suresi, 40. ayet.
27 Ahzâb suresi, 45-46. ayetler.
28 Sebe suresi, 28. ayet.
29 A'râf suresi, 158. ayet.
30 Buhârî, Salât, 56.

Hz. Muhammed (s.a.v), bütün insanlığa gönderilen rahmet peygamberidir. Onun bu özelliği Kur'an-ı Kerim'de şöyle ifade edilmiştir: **"(Ey Muhammed!) Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik."**[31] Peygamberimizin (s.a.v) getirdiği mesajlar toplumda yaygın olan zulüm ve adaletsizlikleri gidermiş, barış ve huzurun yaygınlaşmasını sağlamıştır.

Bilgi Kutusu

__Rahmet;__ bütün varlıkların iyiliğini arzu edip onlara her türlü yardımda bulunma isteğidir, tüm varlığa duyulan şefkat ve sevgidir.

(Komisyon, Dinî Terimler Sözlüğü, s. 301.)

6. Bir Hadis Öğreniyorum

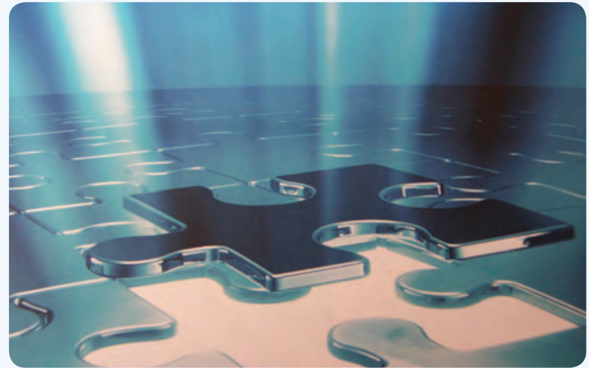
"Benimle diğer peygamberlerin durumu şuna benzer: Birisi çok güzel bir ev yaptırır. Ev tamamlanır fakat evin köşesinde 'bir tuğlalık' yer boş kalır. Daha sonra binayı gezen ve hayran kalan insanlar, binanın köşesindeki eksik yeri görerek 'Keşke şu bir tuğlalık yer de boş kalmasaydı!' derler. İşte o eksik tuğla benim. Ben geldim ve peygamberlerin sonuncusu oldum."

(Buharî, Menakıb, 18.)

Peygamberimizin (s.a.v) yukarıdaki hadisinden çıkardığımız ilke ve değerleri arkadaşlarımızla paylaşalım.

Peygamberler, insanları Allah'a (c.c) iman etmeye ve ahlaklı olmaya davet etmişlerdir. Kur'an-ı Kerim bizlere peygamberlerin hayatlarını ve insanlık için yaptıkları çalışmaları bildirmekte, tarih boyunca değişmeyen doğruları ve güzel davranışları öğretmektedir.

Bütün peygamberler aynı kaynaktan gelen, aynı çağrıya davet eden elçilerdir. Hz. Âdem'den (a.s) Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed'e (s.a.v) kadar bütün peygamberler, birbirlerini doğrulayarak ve destekleyerek gelmişlerdir. Hiçbir peygamber, diğer peygamberleri yalanlamamıştır. Bu sebeple Peygamber Efendimiz (s.a.v) de kendisinden önceki peygamberleri doğrulamış; ayrıca peygamberlerin sonuncusu ve tamamlayıcısı olduğunu, kendisinden sonra da hiçbir peygamber gelmeyeceğini ifade etmiştir.

Resim-21: Peygamber Efendimiz (s.a.v) peygamberlerin sonuncusu ve tamamlayıcısıdır.

Müslüman olarak bizler; bütün peygamberlerin Allah (c.c) tarafından gönderildiğini, onların getirdiği mesajların ortak olduğunu kabul eder, ayrım yapmaksızın hepsine iman ederiz.[32]

31 Enbiyâ suresi 107. ayet.
32 bk. Bakara suresi 285. ayet.

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A - Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplayınız.

1. Yüce Allah'ın peygamber göndermesinin nedenleri nelerdir? Anlatınız.

....

....

2. Peygamberler, neden Allah'ın (c.c) insanlara bir lütfudur? Açıklayınız.

....

....

3. Peygamberlerin özelliklerinden hangilerini hayatımıza uygulayabiliriz? Örnek veriniz.

....

....

4. Peygamberlerin en önemli görevi nedir? Anlatınız.

....

....

5. Hz. Muhammed'i, diğer peygamberlerden ayıran en önemli özellik nedir? Anlatınız.

....

....

B - Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru cevaplarını işaretleyiniz.

1. "Peygamberlerin, tebliğ ettikleri vahyi insanlara açıklamalarıdır." anlamına gelen özellik aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sıdk

B) Beyan

C) Emanet

D) Tebliğ

2. Aşağıdakilerin hangisinde vahyin gönderiliş amacı en kapsamlı şekilde ifade edilmiştir?

A) İnsanlara dünya ve ahiret mutluluğu sağlamak

B) Allah'ın (c.c) varlığını ve birliğini bildirmek

C) Geçmiş peygamberler hakkında bilgi vermek

D) İnsanlara ibadetleri öğretmek

"...Muhammed, Allah'ın elçisi ve peygamberlerin sonuncusudur."

(Ahzâb suresi, 40. ayet.)

3. Aşağıdakilerden hangisi, bu ayetten çıkarılabilecek sonuçlardan biri <u>değildir</u>?

A) Hz. Muhammed'den (s.a.v) önce de peygamberler gelmiştir.

B) Diğer peygamberlerin hepsinin adı bilinmektedir.

C) Hz. Muhammed (s.a.v), son peygamberdir.

D) Hz. Muhammed (s.a.v), Allah'ın (c.c) elçisidir.

"Andolsun ki içlerinden, kendilerine Allah'ın âyetlerini okuyan, (kötülüklerden ve inkârdan) kendilerini temizleyen, kendilerine Kitap ve hikmeti öğreten bir Peygamber göndermekle Allah, müminlere büyük bir lütufta bulunmuştur. Halbuki daha önce onlar apaçık bir sapıklık içinde idiler."

(Âl-i İmrân Suresi, 164. ayet.)

4. Yukarıdaki ayete göre peygamberler için aşağıdakilerden hangisini <u>söyleyemeyiz?</u>

A) İnsanlar arasından seçilmişlerdir.

B) İnsanlara, Allah'ın (c.c) ayetlerini öğretirler.

C) Allah'ın (c.c), insanlara lütfudurlar.

D) Kendi yazdıkları kitapları anlatırlar.

"Biz, seni ancak bütün insanlara müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik." (Sebe suresi, 28. ayet.)

"De ki: Ey insanlar! Gerçekten ben sizin hepinize, göklerin ve yerin sahibi olan Allah'ın elçisiyim..." (A'râf suresi, 158. ayet.)

5. Yukarıdaki ayetlerin ortak konusu nedir?

A) Peygamberimizin (s.a.v) güvenilirliği

B) Peygamberimizin (s.a.v) doğruluğu

C) Peygamberimizin (s.a.v) evrenselliği

D) Peygamberimizin (s.a.v) günahsızlığı

C - Aşağıdaki hadis ve ayetleri, parçalarını eşleştirerek doğru şekilde tamamlayınız.

1	"Her peygamber kendi toplumuna gönderilmiştir,		A.	sadece tebliğ etmektir..." (Mâide suresi, 99. ayet.)
2	"İnsan, kendisinin		B.	bir uyarıcı (peygamber) gönderilmiştir."(Fatîr suresi, 24. ayet.)
3	"Biz peygamberleri, emrimiz uyarınca insanlara		C.	ben ise bütün insanlara peygamber olarak gönderildim." (Buhârî, Salât, 56.)
4	"Peygamberin üzerine düşen (görev)		D.	başıboş bırakılacağını mı zanneder?" (Kıyâme suresi, 36. ayet.)
5	"...Her millet için mutlaka		E.	doğru yolu gösteren önderler yaptık." (Enbiyâ suresi, 73.ayet.)

D- Aşağıdaki kelimeleri kullanarak cümlelerde boş bırakılan yerleri doldurunuz.

Hâtemü'l-Enbiyâ, beyan, peygamber, tebliğ, resul, davet, nebi

1. ...., "haber getiren" anlamına gelen Farsça bir kelimedir.

2. Hz. Muhammed (s.a.v), ... yani son peygamberdir.

3. Kur'an-ı Kerim'de peygamberler için .... ve .... kavramları kullanılmaktadır.

4. ...., ... ve .... peygamberlerin görevleridir.

3. ÜNİTE

PEYGAMBERİMİZ VE ÇOCUKLAR

ÜNİTEMİZE HAZIRLANALIM:

1. Peygamber, resul, nebi ve vahiy kelimelerinin anlamlarını sözlükten bulup defterinize yazınız.
2. Hayatınızda örnek aldığınız kişileri ve onların hangi davranışlarını örnek aldığınızı yazınız.
3. Bir büyüğünüzle Allah'ın (c.c) neden peygamber gönderdiğiyle ilgili sohbet ediniz.
4. Nisâ suresi, 163. ayeti Kur'an mealinden bulup defterinize yazınız.

KAVRAMLAR

Merhamet
Tevazu
Yetim

BU ÜNİTEDE NELER ÖĞRENECEĞİZ

1. Peygamberimizin ailesindeki çocukların onunla ilgili sözlerini
2. Peygamberimizin çocuk sevgisini ve çocuklara verdiği değeri
3. Peygamberimizin kimsesiz çocuklara gösterdiği hassasiyeti
4. Asr-ı Saadet'teki çocukların Peygamberimize olan sevgisini
5. Peygamberimizin çocuk sevgisi ile ilgili bir hadisini

1. Peygamberimizin Ailesinde Çocuk Olmak

Peygamber Efendimiz (s.a.v), Mekke döneminde ilk önce Hz. Hatice (r.a)[1] ile evlendi. Bu evliliğinden Kâsım ve Abdullah adlı iki oğlu ile Zeyneb, Rukiye, Ümmü Gülsüm ve Fâtıma (r.anhüm)[2] isimlerinde dört kızı oldu. Medine'de evlendiği, Hz. Mâriye'den (r.a) de İbrahim adlı bir oğlu dünyaya geldi.

Peygamberimizin (s.a.v) erkek çocukları çok küçük yaşta vefat ettiler. Kız çocuklarının dördü de büyüyüp evlenerek yuva kurdular.

Peygamberimiz (s.a.v) çocuklarına karşı şefkat ve merhamet dolu bir babaydı. Hanımlarının bazısının önceki evliliklerinden olan çocukları vardı. Peygamberimiz (s.a.v) onlara karşı da aynı şefkat ve merhameti gösterirdi. Bunun yanında Zeyd b. Hârise ve Hz. Ali de Peygamberimizin (s.a.v) güzel yuvasının üyelerindendi.

Allah Resulü (s.a.v) ailesinin bütün fertleri ile ayrı ayrı ilgilenirdi. Onlara vakit ayırır, dertlerini dinler, sorunlarını çözerdi. Yeri geldiğinde onlarla oyunlar oynar, onlarla birlikte çocuklaşırdı. Sevgili Peygamberimizi (s.a.v) o dönemin babalarından ayıran özelliklerinden biri de kız çocuklarına çok değer vermesiydi. Çünkü o dönemde insanlar kız çocuk sahibi olmayı bir kusur gibi görüyor, bundan utanıyorlardı. Peygamberimiz (s.a.v) ise kızları ile yakından ilgileniyor, onların varlığından duyduğu mutluluğu her vesile ile dile getiriyordu.

Sevgili Peygamberimizin (s.a.v) ailesinde çocuk olmanın ne tatlı bir nimet ve ne hoş bir mutluluk olduğunu anlamak için bu ailedeki çocukların hatıralarına bakmak gerekir.

Dolduralım

Boş bırakılan yerleri, Peygamberimizin (s.a.v) sevgili çocuklarının isimleri ile dolduralım.

....

....

....

....

....

....

....

1 Radıyallahu anh (Allah, ondan razı olsun.).
2 Radıyallahu anhüm (Allah, onlardan razı olsun.).

Babasının Gülü: Fâtıma

Peygamberimiz Allah (c.c) tarafından yakınlarından başlamak üzere insanları İslam'a davet etmekle görevlendirilmişti. Bunun üzerine akrabalarını Safa Tepesi'ne toplayarak onlara bir konuşma yaptı. Hitabetinin tüm güzelliğiyle oraya toplanan kalabalığa mesajlarını verdikten sonra son bir cümleyle sözlerini perçinledi:

— *Ey insanlar! İnanıp güzel işler yaparak kendinizi cehennem ateşinden kurtarınız. Vallahi, sizler inanıp güzel işler yapmadıkça ahirette sizin için yapabileceğim hiçbir şey yoktur.*[3]

O gün Hz. Fâtıma da oradaydı. Babasının böylesine önemli uyarısıyla o da tir tir titredi! İnanıp güzel işler yapmak! Bütün mesele buradaydı. İnanıp güzel işler yapmadıkça hiçbir insan cehennem ateşinden kurtulamıyordu. Kimin oğlu, kızı, torunu olursa olsun.

Hz. Fâtıma (r.a), sevgili babasının anlattıklarını düşünürken korkunç bir ses yüzünden bütün düşünceleri dağıldı:

— Yazıklar olsun sana! Bizi buraya bunun için mi çağırdın! Yuh olsun sana![4]

Sesin sahibi Peygamberimizin öz amcası Ebu Leheb'di. Hem yerde ne bulursa kapıp Allah Resulü'ne atıyor hem de avazı çıktığı kadar bağırıyordu. Bu durum karşısında oraya toplananlar da dağılıp gitti.

Hz. Fâtıma'nın aklı almıyordu. Ebu Leheb neden böyle bir çıkış yapmıştı? Peygamberimiz, onlardan hiçbir şey istememişti ki! Niyeti sadece onları uyarmaktı. İnanmalarını ve inandıklarıyla amel etmelerini istemişti. Ancak bu şekilde cehennem ateşinden kurtulabilirlerdi.

Allah'ın (c.c) yüce mesajına karşılık Ebu Leheb'in bu çirkin davranışına çok üzülen Hz. Fâtıma aceleyle evine döndü. İçeri girer girmez, soluk soluğa atıldı:

— *"Kişi iman edip buna uygun amel etmediği sürece kimse kimseyi Allah'ın azabından, cehennem ateşinden kurtaramaz."* dedi babam! Bu kimse, Muhammed'in kızı Fâtıma bile olsa! Hatta halası Safiye bile olsa. Hiç kimse, kimseyi kurtaramaz dedi babam! Yani kurtuluşun yolu, iman etmekten geçiyor![5]

Listeleyelim

Peygamberimizin (s.a.v) "... Vallahi sizler inanıp güzel işler yapmadıkça ahirette sizin için yapabileceğim hiçbir şey yoktur!" sözlerindeki "güzel işler" neler olabilir? Listeleyelim ve listelerimizi sınıfta arkadaşlarımızla paylaşalım.

1 ....
2 ....
3 ....
4 ....
5 ....

3 İbn İshâk, Kitâbu'l-Mübtedâ ve'l-Meb'as, C 3, s. 127-128.
4 Beyhakî, Delâîlü'n-Nübüvve, C 2, s. 182.
5 Âdem Saraç, Babasının Kızı, Çocuklar İçin İslâm Tarihi Serisi, C 5.

Düşünelim

Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu: "Ey kızım Fâtıma! Babam peygamber diye sakın güvenme. Rabb'ine karşı kulluk vazifeni yap. Allah'ın rahmeti olmadan ben de bir şey yapamam."

(Müslim, İman 89, 351.)

Peygamberimizin kızı Fâtıma'ya (r.a) hitaben söylediği bu sözden Müslümanların çıkarması gereken mesaj sizce nedir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Okuyalım

İLK MÜSLÜMAN ÇOCUK

Peygamber Efendimiz (s.a.v) 36 yaşındaydı. Mekke`de şiddetli bir kuraklık ve kıtlık baş göstermişti. Çoğu aile, geçim sıkıntısından perişan bir durumdaydı. Bu ailelerden biri de Peygamberimizin (s.a.v) amcası Ebu Talib ve ailesiydi.

Resim-22: Mekke'de kuraklık yılları

Sevgili Peygamberimizin (s.a.v) kalbi şefkat ve merhamet kaynağıydı. Amcası geçim sıkıntısı içindeyken o nasıl rahat edebilirdi? Kendisi yetim kaldığında elinden gelen yardımı esirgemeyen, çocukluğundan beri şefkatli kanatları arasında büyüdüğü amcasıydı o.

Peygamber Efendimiz derhal harekete geçti. Hâli vakti yerinde olan diğer amcası Hz. Abbas`a koştu, durumu ona anlattı. Sıkıntı içinde kıvranan Ebu Talib`e yardım eli uzatmaları, yükünü bir nebze olsun hafifletmeleri gerektiğini söyledi.

Hz. Abbas, Peygamberimizin bu teklifini memnuniyetle karşıladı ve birlikte Ebu Talib`e vardılar. Amaçları Ebu Talib`in evindeki kalabalığı biraz azaltmak, hiç olmazsa birkaçının nafaka yükünü onun omuzlarından almaktı.

Niyetlerini Ebu Talib`e açınca o da bundan memnuniyet duydu. Sonunda Peygamberimiz ismini bizzat koyduğu Hz. Ali`yi Hz. Abbas da Hz. Cafer`i himayesine aldı.

O sırada, Hz. Ali dört veya beş yaşında bulunuyordu. Henüz bu küçük yaşta, "Ben güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim." diyen Peygamberimizin himayesine girmişti. Bu yaşından itibaren Allah Resulü'nün terbiye süzgecinden geçti. Davet edildiğinde ise derhal iman etti. İman ettiğinde 9-10 yaşlarında bulunan Hz. Ali, aynı zamanda "ilk Müslüman çocuk" şerefini de kazanmış oldu.

İki Reyhan: Hüseyin ve Hasan

Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin; Hz. Fâtıma ile Hz. Ali'nin çocukları ve dolayısıyla Peygamberimizin (s.a.v) de torunlarıydı. Peygamberimiz (s.a.v) onların isimlerini kendisi vermişti. Aralarında sadece bir yaş bulunan Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin birlikte büyümüşler, günlerini hep bir arada geçirmişlerdi.

Hz. Ebû Eyyûb el-Ensarî anlatıyor: "Bir gün, Resulullah'ın huzuruna girmiştim. Hasan ile Hüseyin, Resulullah'ın önünde oynuyorlardı. O da onları büyük bir muhabbetle seyrediyordu. Dayanamayıp sordum:

— Ya Resulallah! Sen bunları çok mu seviyorsun?

Resulullah, hayatım boyunca unutamadığım bir cevap verdi:

— *Nasıl sevmem? Bunlar, benim dünyada kokladığım iki reyhanımdır!"*[6]

Bilgi Kutusu

Reyhan;
yaprakları mor
veya mor/yeşil ebruli olan,
hoş kokusuyla ünlü bir bitkidir.
Hatta birçok ülkede reyhan kelimesi
'güzel kokulu' anlamına gelmektedir.
Aynı zamanda şifalı olan bu bitki,
Ortadoğu'da ve Akdeniz'de tıbbi
amaçlı da kullanılmıştır.

Hasan (r.a) ile Hüseyin (r.a) bir develeri olsun istiyorlardı. Bu isteklerini, dedeleri olan Peygamberimize (s.a.v) söylediler. Sevgili Peygamberimiz küçük torunlarının önüne çökerek onlara seslendi:

— Haydi binin! Bundan daha iyi deve mi olur?

Çocuklar büyük bir sevinçle dedelerinin sırtına bindiler. Artık deveyi unutmuşlardı...

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) bir gün sevgili torunu Hz. Hasan'ı (r.a) sırtına almış, hoplatıp severek gezdiriyordu. Bunu gören bir sahabi gülümseyerek "Ey çocuk! Senin binitin ne güzeldir." diye takıldı. Peygamberimiz (s.a.v) de ona cevaben "O ne güzel bir binicidir." buyurdu. Bu olay evde de çokça yaşanmıştı.[7]

Bir defasında Hz. Hüseyin arkadaşları ile oynarken Peygamberimiz ona rast gelmiş, onu yanına çağırmış ancak o gelmemişti. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v) yakalamak istediyse de o, bir o tarafa bir bu tarafa kaçmıştı. Resulullah (s.a.v) ise gülerek onun peşinden koşmuş, onu yakalamış, sevip öpmüş ve *"Hüseyin benden, ben de Hüseyin'denim. Hüseyin'i çok seviyorum, o benim torunumdur."*[8] demişti.

6 Zehebî, Siyeru A'lâmü'n-Nübelâ, C 3, s. 3-4.
7 İbn Asâkir, Târîh, C 4, s. 317.
8 İbn Mâce, Mukaddime, 11.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v), torunları Hasan ve Hüseyin (r.a) için çok dua ederdi. Özellikle Allah'ın (c.c) ve insanların onları sevmeleri için yaptığı dua birçok rivayete konu olmuştur. Nitekim Ebu Hureyre (r.a) şöyle nakletmiştir: "Hz. Peygamber ile birlikte Hz. Hasan'ı aramak için Kaynukaoğulları çarşısına gittik. Dolaşmış bakmış, onu bulamamıştık. Sonra mescide gittik ve Peygamberimiz orada bulunanlardan Hz. Hasan'ı bulmalarını istedi. Hz. Hasan bulununca hemen onu odasına götürdü ve yüzünü ona iyice yaklaştırarak *"Allah'ım ben onu seviyorum, sen de onu ve onu seveni sev."*[9] dedi.

Sevgili Peygamberimizin çocukları ve torunlarıyla oldukça samimi bir ilişkisi vardı. Peygamberimizin (s.a.v) şefkatli, ilgi ve sevgi dolu tavırlarına karşılık çocukları ve torunları da ona aynı ölçüde ilgi, sevgi ve saygı ile karşılık veriyordu.

Sevgili Peygamberimiz vefat ettiğinde Hasan (r.a) yedi, Hüseyin (r.a) ise altı yaşındaydı. Bu kısa beraberliklerine rağmen Peygamber Efendimiz onlarla çok ilgilenmiştir. Onlar da onun yanında geçirdikleri kısa sürede onun takvasından, güzel ahlakından, insanlara olan ince ve nazik üslubundan nasiplenmişlerdir. Onun öğütlerini dikkatle dinlemiş ve de uygulamışlardır.

Peygamber Efendimizin (s.a.v) torunu Hasan'a (r.a) verdiği şu öğüt sanki bize de söylenmiş gibidir: "*Hasan! Beş vakit namazını aksatmadan kıl. Sana şüpheli gelen her şeyi terk et. İçinde şüphe uyandırmayan şeye yönel. Çünkü doğruluk, insanın gönlüne huzur verir. Yalan ise huzursuzluk uyandırır.*"[10]

Hz. Hasan (r.a) şöyle bir anısını paylaşıyor: "Peygamberimizle birlikte yürüyorduk. Yolumuz, fakir insanlara ayrılmış sadaka hurmalarının bulunduğu yerden geçti. Ben bir hurma alarak ağzıma attım. Bunun üzerine Peygamberimiz derhal onu ağzımdan çıkarıp attı. Oradakilerden biri 'Neden izin vermediniz? Bir hurma yese ne olurdu.' dedi. Bunun üzerine Peygamberimiz şöyle buyurdu: *'Hayır, benim ailemden olanlara sadaka helal değildir.'*"[11] Peygamberimiz, yenmemesi gereken şey için bir hurma bile olsa torununa izin vermemiş; onu en güzel şekilde yetiştirmeye özen göstermiştir.

Resim-23: Hurma meyvesi

Bil Bakalım

Aşağıdaki bilmecenin cevabını yazalım.

Cennet gençlerinin iki efendisi,

Sevgili dedelerinin Reyhan çiçekleri.

....

9 İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l-kübrâ, VI, s. 360-362.
10 Tirmizî, Kıyâmet, 61.
11 Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, 1413.

Dört Seçkin Çocuk

Sevgili Peygamberimiz Mekke'den Medine'ye hicret ettikten sonra, bizim Eyüp Sultan olarak bildiğimiz Ebu Eyyüb el-Ensarî'nin (r.a) evinde yedi ay kadar kaldı. Ebu Eyyüb çiftinin Eyyüb, Hâlid, Abdurrahman isimli üç erkek ve Amre adlı bir kız olmak üzere dört çocukları vardı. En büyükleri Eyyüb on bir yaşında, en küçükleri Amre ise beş yaşındaydı. En hareketli çağlarında olmalarına rağmen evlerinde misafirlerin en kıymetlisi tam yedi ay kalırken hiçbiri bu misafiri rahatsız edecek bir şey yapmamıştı.

O günlerde evlerde musluk yoktu. Çok uzak kuyulara gidip derin kuyulardan su çekmek de kolay bir iş değildi. Buna rağmen bu ailedeki çocuklar, sevgili Peygamberlerine (s.a.v) soğuk su ikram etmek için çok uzaklardaki kuyulardan soğuk su getirme yarışına girmişlerdi. Hatta bunun için aralarında ufak tefek atışmalar bile oluyordu. İşte böyle atıştıkları bir anda sevgili anneleri çıkageldi:[12]

— Ne oluyor çocuklar? Siz hiç atışmazdınız!

— Atışmıyoruz anneciğim, konuşuyoruz sadece.

— İyi de çocuklar, hiç yapmadığınız hâlde bugün çok sesli konuşuyorsunuz!

— Soğuk suyun sıcaklığını konuşuyoruz.

— Soğuk suyun sıcaklığı da ne demek?

— Resulullah'a soğuk su getirmek için uzaktaki kuyulara gitme sırası yapmıştık.

— Yani siz birbirinizden iş kapmaya çalışıyorsunuz, öyle mi?

— Başka ne olabilir ki ey sevgili annemiz!

— Sizin, soğuk suyun sıcaklığı dediğiniz şey bu muydu? Soğuk soğuktur, sıcak ise sıcaktır. Soğuk suyun sıcaklığı da ne oluyor peki?

— Hani siz bir şeyi yaparken zamanında ve yerinde yapılsın diye sıcağı sıcağına diyorsunuz ya! Biz de soğuk suyu zamanında getirelim diye bu işe soğuk suyun sıcaklığı adını verdik anneciğim!

— Canlarım benim, yavrularım! Allah hepinizi hayırla mükâfatlandırsın. Çok güzel bir isim bulmuşsunuz. Bu güzelliğinizi hiç bozmayın sakın. Ben de zannettim ki birbirinize iş atıyor, kaytarmaya çalışıyorsunuz. Yaşınız küçük ama düşünceleriniz ve davranışlarınız büyük! Sizinle gurur duyuyorum.[13]

Resim-24: Peygamberimizi (s.a.v) çok seven çocuklar ona soğuk su getirme yarışına girmişlerdi.

12 Âdem Saraç, Küçük Büyükler, Çocuklar İçin İslâm Tarihi Serisi.
13 Semhudî, Vefâü'l-Vafâ, C 1, s. 262-263.

Kibar Ömer

Resim-25: Bismillahirrahmanirrahim (Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla)

Peygamberimizin (s.a.v) hanımlarından Hz. Ümmü Seleme'nin oğlu Ömer (r.a), Peygamber Efendimizin kendilerini nasıl yetiştirdiğinden sıklıkla bahsederdi.

"Ben, Resulullah'ın himayesinde yetişen bir çocuktum. Yemek yerken elim yemek tabağının her yanına giderdi. Bunun üzerine Resulullah bana şöyle buyurdu: *"Oğlum, besmele çek! Sağ elinle ye! Hep önünden ye!"*[14] İşte ben o günden sonra yemeğe başlarken mutlaka besmele çekiyorum. Yemeği mutlaka sağ elimle ve kendi önümden kibarca yiyorum!"

Peygamber ailesinde çocuk olmak; o hayatı, hakkını vererek yaşamaktır. Hangi çocuk olursa olsun, Peygamberimizden (s.a.v) öğrendiği her şeyi onun öğrettiği gibi yapardı. Çocuklar bu eğitimi aldıkları ve istenileni yaptıkları için de evde bir sorun çıkmazdı.

2. Çocukların Dostu Peygamberimiz

Sevgili Peygamberimizin her hâli gibi çocuklarla olan iletişimi de bir başka güzeldi. O, *"Küçüğümüze merhamet etmeyen, büyüğümüze saygı göstermeyen bizden değildir."*[15] diyen bir peygamber olarak çocukların ve gençlerin sevgilisiydi. Onları çok sevdiği gibi onlar tarafından da çok sevilip sayılıyordu. Asr-ı Saâdet'teki çocuklardan her biri, Allah Resulü ile beraber olmak için can atıyordu.

Bilgi Kutusu

Merhamet; *şefkat gösterme, acıma, yumuşak huylu olma demektir.*

(Komisyon, Dinî Terimler Sözlüğü, s. 231).

Rahmet; *bütün varlıkların iyiliğini dileyip onlara her türlü yardımda bulunma isteğidir.*

(Komisyon, Dinî Terimler Sözlüğü, s. 300-301.)

Resim-26: Çocuklarla ilgilenmek ve onlara iyi davranmak dinimizin emridir.

Peygamber Efendimiz, bütün çocukları çok severdi. Büyük bir tevazu içinde onlarla her fırsatta ilgilenirdi. Hasta olduklarında ziyaretlerine gider, onlara cömertçe ikramlarda bulunur ve hayır dualar ederdi. Ne kadar işi olursa olsun, çocukları asla ihmal etmezdi. İhmal edenleri de uyarırdı. Çocuklarla şakalaşır ve oyunlar oynardı.[16] buyurmuştu.

"Çocuklarınıza saygılı davranın, onlarla alay etmeyin, onlara hakaret etmeyin, aptal ve cahil gibi lakaplarla onları çağırmayın." diyen Peygamberimiz (s.a.v),

14 Buhârî, Et'ime, 2-3.
15 Tirmizi, Birr, 15.
16 Müslim, Selam, 14; Buhari, Edep, 81; Buhari, Merda, 11; Tirmizi, Menakıb, 30; Buhari, Deavat, 31.

çocuklarla olan ilişkilerinde onlara karşı oldukça nazikti. Çocukların hatalarını hoş görür, onları azarlamazdı. Sokak ve çarşılarda karşılaştığı çocuklara, büyük insanlara verdiği gibi selam verir; hâl ve hatırlarını sorardı. Bir çocuk gördüğü zaman mübarek yüzünü neşe ve sevinç kaplayan Hz. Peygamber, çocuklara ilgi gösterir, yanlarına uğrar ve *"Ey çocuklar, Allah'ın selamı üzerinize olsun"* diyerek onlara selam verirdi."[17]

Allah Resulü'nün (s.a.v) çocuklarla ilgili önemli bir özelliği de erkek çocuklarını, kız çocuklarından üstün tutmamasıydı. Cahiliye Dönemi'ndeki kız çocuklarına değer vermeme âdetini kaldırmıştı. Bunda kendi kızlarına karşı davranışları ile bu konuda tavsiye ve emir veren hadislerinin önemli rolü olmuştu.

Okuyalım

DOĞRU ABDEST

Peygamberimizin (s.a.v) terbiyesinden geçen Hasan ve Hüseyin kardeşler (r.anhüm) çok sevimli ve kibar çocuklarmış. Onların ne kadar hassas, duygulu ve nazik olduklarını şu olaydan sizler de anlayabilirsiniz:

Günlerden bir gün, Hasan ve Hüseyin kardeşler namaz kılmak için abdest almaya gitmişler. Bu sırada, bir köşede abdest almakta olan yaşlı bir adam görmüşler. Ancak bu yaşlı insan abdest alırken bazı hatalar yapıyormuş. İki kardeş, yaşlı amcanın hatalarını onun kalbini kırmadan nasıl söyleyeceklerini düşünürlerken birden Hasan,

—Benim aklıma şöyle bir şey geldi, deyip kardeşinin kulağına bir şeyler fısıldamış.

Sonra iki kardeş usulca yaşlı adamın yanına yaklaşmış. Hasan söze başlamış:

—Şey, efendim, ben ve kardeşim hangimizin doğru abdest aldığı konusunda konuşuyorduk. Siz aramızda hakem olun. Bakalım hangimiz doğru olarak abdest alıyor?

İki kardeş başlamışlar abdest almaya. Bu sırada yaşlı adam da büyük bir dikkatle onları izliyormuş. Sonunda abdestlerini tamamlamışlar.

Gülümseyerek yaşlı adama baktıklarında, onun gözlerinin dolu dolu olduğunu görmüşler. Yaşlı adam bir yandan iki kardeşi kucaklarken diğer yandan şunları söylüyormuş:

— Sevgili yavrularım, Aslında ikiniz de doğru olarak abdest alıyorsunuz. Hatalı olan bendim. Size ne kadar teşekkür etsem azdır. Allah sizden razı olsun.

Daha sonra yaşlı adam, onları alınlarından öperek uğurlamış.

Bu kadar ince düşünceye sahip Hasan ve Hüseyin kardeşler, bir insanın hatasını onun yüzüne vurmadan göstermenin sevincini yaşıyorlarmış.

Sevgili Peygamberimizin (s.a.v) neden "Hasan ve Hüseyin, cennetteki gençlerin baş tacıdır." dediğini şimdi daha iyi anlıyoruz, değil mi?

(Bu kitap için kısaltılmıştır.)

Mevlana / Fihi ma Fih, s. 135; Mehmet Emin AY, Biricik Peygamberim ve Onun Çağındaki Çocuklar, s. 72-75.

17 Müslim, Selam, 15.

Drama Yapalım

"Doğru Abdest" okuma metnini arkadaşlarımızla bir grup oluşturarak sınıfta canlandıralım.

Sadık Yardımcı Enes

Peygamber ve çocuk dendiği zaman akla gelen isimlerden biri ya da akla ilk gelen isim Hz. Enes adlı sahabidir. Hz. Enes'in Peygamberimiz (s.a.v) ile birlikteliği, kendisi daha on yaşındayken başlamış; on yıl boyunca kesintisiz sürmüştür. Peygamberimiz (s.a.v) vefat ettikten sonra da sürekli onunla ilgili hatıralarını anlatan Enes (r.a), bu konuda en çok hatıraya sahip çocuk sahabidir.

Resim-27: Allah ve peygamber sevgisi, kalbin süsüdür.

Hz. Enes daha on yaşında bir çocukken hem kendisinin hem de ailesinin isteğiyle sevgili Peygamberimize (s.a.v) hizmette bulunmak için gönüllü oldu. Çünkü Peygamber Efendimize yakın olmayı, onu sürekli görmeyi çok istiyordu.

Hz. Enes (r.a), Peygamber Efendimizin (s.a.v) yanında yepyeni bir hayata başlamıştı. Onun yanındayken sevgili annesinin öğütlerini hiç unutmuyordu. Annesinin yanına gidip geldikçe şöylece sürüyordu bu öğütler:

— Yavrucuğum, sevgili Enes'im! Nasıl bir sorumluluk aldığının farkındasın, değil mi?

— Sadece farkında değil bu işin bilincindeyim ben anneciğim.

— Bu çok iyi işte! Umarım sürekli bu bilinçle hareket edersin oğlum. Sevgili Enes'im, bilirsin ki seni çok severim.

—Biliyorum anneciğim çünkü ben de seni çok seviyorum.

— En çok Allah Teala Hazretlerini seveceğiz oğlum. O'ndan sonra da Resulullah'ı. Enes'im, yavrum! Allah ve Resulü, bize her şeyimizden çok daha fazla sevgili olmalı.

— Malımızdan mülkümüzden, annemizden babamızdan, bütün insanlardan ve hatta canımızdan da daha çok seveceğiz değil mi?

— Bütün bunları ne zaman öğrendin sen oğlum?

— Ben artık Resulullah'ın yanındayım. Onun eğitimi altındayım. Onun her sözünü büyük bir dikkatle öğrenmeye çalışıyorum. Her hareketini de büyük bir incelikle takip ediyorum.

— Hay sen çok yaşayasın e mi! Allah sana bütün güzelliklerin en iyisini versin. Resulullah'ı tam anlamıyla tanımak, en öncelikli işin olmalı yavrum! Ne zaman ne yapıyor? Neleri istiyor, neleri istemiyor? Neyi yapmandan hoşlanıyor, neyi yapmandan hoşlanmıyor? Onu o kadar iyi

tanımalısın ki daha o söylemeden ne istediğini anlayacak bir duruma gelmelisin. Ona hizmet, en çok zevk aldığın şey olmalı!

— Evet anneciğim. Gerçekten de öyle. O'nun istediği bir şeyi yaparken öyle büyük bir zevk alıyorum ki anlatamam.

— Seven, sevdiğine severek itaat eder; onun isteklerini de büyük bir istekle yerine getirir. Allah utandırmasın sevgili Enes'im benim! [18]

Peygamber Efendimizin hizmetine can atan ve görevinin bilincinde olan küçük Enes, kendisine verilen işleri en güzel şekilde yapıyordu. Bir gün "hamza" dedikleri bakla cinsi bir sebzeden topluyordu. Küçük Enes'in (r.a) hamza dedikleri sebzeden topladığını gören Peygamber Efendimiz (s.a.v) tebessüm ederek "Ey Ebu Hamza" diye seslendi. O günden sonra küçük Enes'in (r.a) künyesi "Ebu Hamza" oldu. O da bu künyeyi çok sevdi. Künye bugünkü "unvan" anlamına geliyordu. O zaman oralarda künye ile çağrılmak ayrı bir onurdu. Bu yüzden herkesin bir künyesi vardı.

Yine bir gün, Peygamber Efendimiz (s.a.v) önemli bir iş için küçük ve akıllı yardımcısını bir yere gönderecekti. Bunu anlayan küçük Enes (r.a), Peygamberimiz (s.a.v) ile karşılıklı konuşmayı biraz daha uzatmak için bir anda "Gitmem!" deyiverdi. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) de tebessüm ederek "Gideceksin." buyurdu. Kendini çabuk toplayan küçük Enes (r.a), büyükler gibi cevap verdi:

— Benim görevim size hizmet etmektir ya Resulallah! Hemen gidiyorum.

Küçük Enes (r.a), Peygamber Efendimizin (s.a.v) vermiş olduğu görevi yerine getirmek için yola çıktı. Yapacağı işin ne kadar önemli olduğunu biliyordu. Fakat sokakların birinde oyun oynayan çocukları görünce oyun ilgisini çekti. Bir an durup onları seyretmeye başladı. Orada ne kadar durduğunun farkında değildi.

Bir anda kadife bir elin, saçlarını okşamasıyla kendine geldi. Başını kaldırıp da Peygamberimizin (s.a.v) o güzel ifadesi ile karşılaşınca tepeden tırnağa irkildi. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) tebessüm ederek sordu:

— Seni nereye göndermiştim ey Enes?[19]

Ne diyeceğini, nasıl cevap vereceğini bilemeyen küçük Enes (r.a), utancından kıpkırmızı oldu. Hayatı boyunca bu kadar mahcup olduğunu hiç hatırlamıyordu. Ne diyecekti şimdi? Nasıl özür dileyecekti?

Peygamber Efendimiz (s.a.v), her zamanki gibi yumuşak ses tonuyla sorusunu tekrarladı. Enes (r.a) bütün cesaretini toplayarak mahcup bir şekilde Peygamberimize (s.a.v) baktı. Bu eşsiz insanı, güzel yüzlü, yumuşak huylu sevgililer sevgilisini çok seviyordu. Öylesine güzel gülümsüyordu ki güneş bile gölgede kalıyordu. Peygamberimizin (s.a.v) şefkat ve sevgi dolu bakışları sayesinde,

— Hemen giderim ya Resulallah, diyebildi.

18 Zehebî, Siyeru A'lâmü'n-Nübelâ, C 3, s. 266
19 Ahmed bin Hanbel, el-Müsned, C 3, s. 194-195.

“Hemen giderim ya Resulallah.” derken aslında “Çok çok özür dilerim ya Resulallah.” der gibiydi.

— Şimdi, hemen gider; verdiğiniz görevi yerine getiririm! [20]

Bunu da özür dilercesine söylemiş, aynı zamanda izin istemişti. Koşarak giderken o mübarek ellerin kadifeden yumuşak dokunuşunu hem saçlarında hem de ensesinde hissediyordu. Ya o gül kokusu! Onun verdiği göreve, onun dokunuşu ve kokusu ile gidiyordu artık. Büyük bir heyecanla gidiyordu. Ama bir o kadar da mahcup gidiyordu. İlk defa böyle bir hataya düşmüştü! Bir daha olmayacaktı bu, bir daha asla olmayacaktı.

Hz. Enes (r.a), bu ve benzeri olaylarla ilgili olarak şöyle demişti: “Allah Resulü’ne on yıl kadar hizmet ettim. Bir kere bana “Öf!” demedi. Yaptığım bir iş hakkında hiçbir zaman “Niçin böyle yaptın?”; yapmadığım iş hakkında ise “Şöyle yapsaydın ya!” ya da “Beceremedin, ne kötü yaptın!” dediğini duymadım. On yıl boyunca bir kere zorlanacağım bir iş vermedi. Bir işi beceremeyip zayi ettiğimde bana kızmadı, beni kınamadı. Hatta ailesinden biri bir konuda beni kınamak istediğinde onları engelleyerek “Onu bırakın! Eğer öyle yapması takdir edilseydi mutlaka yapardı.” dedi.[21]

Hz. Enes (r.a), kendisinden sürekli sevgi ile şefkat gördüğü Peygamberimizin (s.a.v) hiç kızmadığını söylüyor. Ama unutmayalım ki küçük olmasına rağmen o da hep güzel davranmış ve Resulullah’ı (s.a.v) üzecek davranışlardan sakınmıştır.

Hz. Enes’in (r.a) hatıralarından bir örnek daha verelim:

Bir gün Hz. Enes (r.a), Peygamber Efendimizin (s.a.v) önemli bir talimatını, ilgili şahıslara iletip evine dönecekti. Fakat uzak bir yere gittiği için evine biraz geç döndü. Onu çok merak eden annesi kapı önünde bekliyordu.

20 Heysemî, Mecma’u’z-Zeva’id, C 9, s. 325.
21 Nevevî, Tehzîb, C 1, s. 127-128.

— Allah Teala sana iyilikler versin Enes'im! Meraklandırdın bizi. Bu vakte kadar neredeydin?

— Resulullah'ın önemli bir sözünü, onun istediği yere gidip söyledim.

— Ne sözüymüş bu peki? Nereye ulaştırdın o sözü?

— Söyleyemem anneciğim! Lütfen bir daha Resulullah'ın beni nereye yolladığını sorma! Resulullah'ın sırrını açığa vuramam! Annem de olsan onun sırrını sana bile söyleyemem!

— Küçük Enes'im benim, sevgili yavrum. Resulullah, sana "Bu bir sırdır, sakın kimseye söylemeyesin." diye tembih etti mi? Neden söylemiyorsun ki?

— Sevgili annem! Resulullah'ın böyle bir şey söylemesine gerek var mı? Onun sözünü sadece o nereye gönderdiyse oraya, kime buyurduysa ona söylerim. Çünkü ben aynı zamanda Resulullah'ın sırdaşı olma şerefine erdim!

— Maşallah, maşallah! Aslan oğlum, yiğidim. Sevindirdin beni. Allah da seni sevindirsin. Sen en doğrusunu yapıyorsun yavrum. Resulullah'ın sırrını kimseye açma. Hatta bana bile. Mesuliyetini bil. Gâfil olma. Sen yaman bir genç olacaksın inşallah...[22]

Boyayalım

Aşağıdaki tabloda verilenlerden hangileri, Peygamberimizin (s.a.v) ailesi ve çevresindeki çocukların özellikleridir? Bunların başındaki ifadeleri boyayalım.

 imanlı

 güvenilir

 kaba

 sevgili

 doğru sözlü

 kibar

 vefasız

 saygılı

 bencil

 güler yüzlü

Minik Zeyd ile Kuşu

Hz. Enes'in küçük kardeşlerinden birinin adı Zeyd idi. Zeyd 3 ya da 5 yaşlarında idi. Zeyd'in çok bağlandığı, çok sevdiği, adını Umeyr koyduğu küçük bir kuşu vardı. Hz. Peygamber Zeyd'i her gördüğünde "Umeyr'in babası" anlamında "Ebû Umeyr" diye hitap ederdi ona. Bir gün Zeyd'in kuşu öldü. Onun ölümü Zeyd'i çok üzdü. Kuşun öldüğü günlerde Hz. Peygamber Zeyd'in evine gitti. Çocuğun kederli hali, Hz. Peygamber'in merhametli kalbini etkiledi. Onu neşelendirmek istedi. Çocuğun saçlarını okşayarak yanağını öptü. Gülümseyerek:

–"Ya Ebû Umeyr! Ne oldu Nuğayr?" dedi. "Hayvanı ne yaptın?.."

Bilgi Kutusu

Nuğayr, Arapçada "serçe" demektir.

22 Müslim, Fedâilü's-sahâbe, 145.

"Ey Ebû Umeyr, ne yapıyor senin Nuğayr?" diye çokça tekrarlayan Peygamberimiz (s.a.v) sonunda çocuğu güldürdü.[23]

Sadece o an için değil daha sonra Ebû Umeyr'i her gördüğünde onunla şakalaşırdı. O kadar ki Ebû Umeyr de Resulullah kendisini görsün de şakalaşsın diye sürekli onun göreceği yerlerde bulunurdu. [24]

Sevimli Yaramaz Râfi

Başka bir hatırayı da Râfi' b. Amr'dan dinleyelim:

"Ben çocukken hurma ağaçlarını taşlardım. Sonunda bir gün bahçe sahipleri beni yakalayıp Resulullah'a götürdü. O bana 'Onların ağaçlarını niçin taşladın?' diye sordu. 'Acıkmştım, yemek için...' dedim. Peygamberimiz (s.a.v) 'Bir daha taşlama, altlarına düşenlerden ye. Allah seni doyurur ve sular.' buyurdu. Sonra başımı okşadı ve 'Allah'ım, bunu doyur.' diye dua etti."

Şefkatli Peygamberimizin (s.a.v) bu davranışı kendisini oldukça etkilemiş olmalı ki Râfi' yıllar sonra bile hatırlayıp anlatıyordu.

Bu olay, bize şunları düşündürüyor: Sevgili Peygamberimiz, çocuklarla birer büyük adam gibi ilgileniyor, onları dinliyor, yaptıkları bir yanlış varsa bunun sebebini soruyor, hatasına karşılık ona bir çözüm öneriyor, sonra yakın ilgi gösterip onu okşuyor ve ona dua ediyordu.Cezalandırma, azarlama, ürkütme ve dışlama yoluna gitmiyordu. Çocuğun en fazla muhtaç olduğu sevgi ve ilgiyi ondan esirgemiyor, bir baba şefkatiyle ona yaklaşıyor ve yararlı bir insan olarak topluma kazandırıyordu.[25]

Resim-28: Hurma ağacı

23 Tirmizî, Birr, 57.
24 Ahmed bin Hanbel, el Müsned, C 3, s. 188.
25 Diyanet İlmî Dergi, C 45, sayı: 1, s. 24.

Hizmetçi Kız

Bir gün Peygamberimiz (s.a.v) yanında on dirhem para ile çarşıya çıktı. Dört dirheme bir gömlek alıp onu üzerine giydi. Evine doğru giderken karşısına yoksul bir kimse çıktı. Bu kişi, Peygamberimize (s.a.v) yaklaşıp "Ya Resulallah! Bana bir gömlek giydir. İnşallah, Allah da sana cennet elbisesi giydirir." dedi. Bunun üzerine Sevgili Peygamberimiz üzerindeki gömleği çıkarıp ona giydirdi. Yoksul adam çok sevindi.

Resim-29: Sevgili Peygamberimiz (s.a.v), çocuklara karşı çok merhametliydi.

Peygamberimiz (s.a.v) gömleği satın aldığı yere dönerek kendisi için dört dirheme bir gömlek daha satın alıp giydi. Geriye iki dirhemi kaldı. Evine dönerken bir kenarda ağlayan bir kız çocuğuna rastladı. Ona neden ağladığını sordu. Çocuk şöyle cevap verdi: "Ya Resulallah, ben bir hizmetçiyim. Ev sahibim, elime iki dirhem verip beni alışverişe göndermişti. Fakat ben parayı kaybettim." Pek merhametli Peygamberimiz (s.a.v) elinde kalan iki dirhemi hemen küçük kıza verdi ama o hâlâ ağlıyordu. Peygamberimiz (s.a.v) bunun nedenini sorunca kız, "Geç kaldığım için bana kızmalarından korkuyorum." dedi.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v), kızın elinden tutup hizmetçilik yaptığı eve kadar ona eşlik etti. Kapıya gelince Efendimiz (s.a.v) "Esselamü aleyküm." diyerek selam verdi. Ev halkı onun sesini tanımıştı. Fakat hiçbiri selama cevap vermedi. Bunun üzerine Peygamberimiz (s.a.v) bir kez daha selam verdi ama yine cevap alamadı. Peygamberimiz (s.a.v) son kez "Esselamü aleyküm." diyerek selam verince bu defa evde bulunan herkes kapıya çıktı. Hep bir ağızdan "Aleyküm selam." diyerek selama karşılık verdiler. Peygamber Efendimiz "Verdiğim birinci ve ikinci selamları duymadınız mı?" diye sordu. Evin reisi, "Duyduk ya Resulallah! Fakat bize verdiğiniz selamları artırmanızı ve güzel sesinizi biraz daha duymayı istediğimiz için karşılık vermedik." dedi. Sonra onu eve buyur edip "Ya Resulallah! Burayı ziyaretinize ne vesile oldu?" diye sordu.

Peygamberimiz (s.a.v), küçük kızın endişesi yüzünden geldiğini söyleyince evin reisi, "Canım yoluna feda olsun ey Allah'ın Peygamberi! Madem ki bizim bu hizmetçi kızımız sizin buralara gelmenize vesile oldu, ben de onu serbest bırakıyorum. Artık bizim hizmetçimiz değil kızımızdır." dedi.

Peygamberimiz (s.a.v) bu haberin sevinciyle evine doğru giderken şunları söylüyordu: *"Allah şu on dirhemi ne kadar da çok bereketlendirdi. Bana bir gömlek nasip etti. Yoksul bir kişiye gömlek giydirdi. Bir de hizmetçi kızı özgürlüğüne kavuşturdu. Sonsuz şükürler olsun. Doğrusu Yüce Rabb'imiz bizlere hep böyle sonsuz nimetler sunuyor."* [26]

26 Taberâni, Kebir, C 12, s. 441.

Küçük Müezzin Ebû Mahzure

Sevgili Peygamberimizin (s.a.v) başka bir hatırasında ise küçük Ebû Mahzure tüm çocuklar gibi dışarıda oyun oynamaktaydı. Küçük çocuk, oyun sırasında müezzin taklidi yaparak şakayla ezan okuyordu. Oradan geçmekte olan Peygamberimiz (s.a.v), çocuğun yanına gitti: "Haydi bir ezan da bana oku!" dedi. Ebû Mahzure yaptığının farkına varıp pişman oldu ve utandı. Peygamberimiz (s.a.v) istediği için bütün gayretini göstererek ezan okudu. Birkaç yanlış dışında Ebû Mahzure güzel bir ezan okudu. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) onun yanlışlarını düzeltti. Sırtını sıvazlayıp "Mübarek olsun!" dedi. Çocuk şaşkındı. Azarlanmayı beklerken lütuf ve ikram görmüş, bir de dua almıştı.[27]

Resim-30: İslam dininde ibadetlerin küçük yaşta öğrenilmesi teşvik edilmiştir.

Küçük İmam Amr

Küçük sahabi Amr bin Seleme (r.a) öğrenmeyi çok severdi. Bu sayede kendi şehrine gelen sahabilerden Kur'an öğrenmişti. Peygamberimizi (s.a.v) de çok seviyordu.

Bir gün kavminden bir heyet, Hz. Peygamber (s.a.v) ile görüşmek için Medine'ye gidiyordu. Amr (r.a) da heyete katıldı. Kavmi, Peygamberimizin (s.a.v) huzuruna varıp onunla görüştü. Hz. Peygamber'in (s.a.v) bu kavme bir imam seçmesi gerekiyordu. İmam seçmede ise ölçü, Kur'an'ı iyi bilmekti. Bu yüzden Kur'an'ı en iyi bilen kişi olması dolayısıyla Amr bin Seleme'yi (r.a) imam seçti. Bu çocuk, Hz. Peygamber (s.a.v) tarafından kavmine imam tayin edildiğinde 8 yaşındaydı.

Resim-31: Kur'an'ı iyi bilmek, üstünlüktür.

Kendisi, bu olayı şöyle naklediyor: "Yaşadığımız bölge, Resulullah'ın ziyaretçilerinin yol güzergâhındaydı. Ziyaretten dönenler bize uğrar ve onun konuşmalarını anlatırlardı. Ben zeki bir çocuktum. Bu sayede, Kuran-ı Kerim'den birçok sure ezberlemiştim. Babam, kabilesinden bir heyetle birlikte Resulullah'a elçi olarak gitti. Resulullah, onlara namazı öğretti ve 'Kuranı en çok bileniniz size imam olsun.' buyurdu. Aralarında, Kuran-ı Kerim'i en çok bilen bendim. Bu nedenle Resulullah, beni öne geçirip namaz kılan kavmime imam yaptı.[28]

Bu olay gösteriyor ki Peygamber Efendimiz (s.a.v), çocukların üstün özelliklerini takdir etmiştir. Küçük yaşlarından dolayı onları geri planda bırakmamıştır.

3. Yetimlerin Babası Peygamberimiz

Yetim, babası vefat etmiş; öksüz ise annesi ya da hem annesi hem de babası vefat etmiş çocuk demektir.[29] Yetimlik, aslında gariplik ve kimsesizlik değildir. Çünkü her yetim, Allah'ın

27 bk. Ebu Dâvud, Salat, 28; İbn Mâce, Ezân, 2.
28 Buhârî, Ezân, 54.
29 www.tdk.gov.tr

(c.c) himayesindedir ve bizlere O'nun birer emanetidir. Yetimlere gerekli ilgi, sevgi ve şefkati göstermek, onları korumaya alarak yetiştirmek ve topluma yararlı insan olmaları için çalışmak en yakınları başta olmak üzere bütün Müslümanların ahlaki ve hukuki görevidir.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) de yetim olarak dünyaya geldi. Çünkü o doğmadan önce babası ölmüştü. Altı yaşına geldiğinde ise annesi vefat etti. Yetim olan biricik Peygamberimiz (s.a.v) öksüz kaldı. Bu nedenle yetim ve öksüzlüğün ne olduğunu çok iyi biliyordu. Dolayısıyla Peygamberimizin (s.a.v) yanında fakir, yalnız, kimsesiz ve yetim çocukların yeri bir başkaydı. Her birini, kendi çocuğu gibi sahiplenip bağrına basardı. Bunlar, akrabalarının ve yakın arkadaşlarının çocukları olduğu gibi başka çocuklar da olurdu.

İşte bu çocukların hatıralarında sevgili Peygamberimizin (s.a.v) nasıl özel bir yeri olduğunu örneklerle görelim:

Resim-32: Yetimlere sahip çıkmak, bütün Müslümanların görevidir.

Yetim Habîbe

Habîbe, Habeşistan'da dünyaya gelmişti. Orada babası ölünce çocukluğunu sevgili annesi ile beraber geçirmişti. On bir yaşındayken Medine'ye gelerek buraya yerleştiler. Bütün yetimleri gözeten Peygamberimiz (s.a.v), Habîbe'ye de sahip çıktı.

Resulullah'ın (s.a.v) yanına ilk kez götürüldüğünde, Habîbe ne diyeceğini ve nasıl hareket edeceğini bilemez bir hâldeydi. Sevgili annesinden öğrendiği kadarıyla çok sevdiği ve yıllardır özlemini çekerek hayalini kurduğu Allah Resulü'nün yanındaydı işte!

— Hoş geldin ey Habîbe! İyi misin sevgili kızım?

Peygamberimiz (s.a.v), yıllar önce yetim kalmış Habîbe'ye "sevgili kızım" demişti. Habîbe bu iki kelimeyle o kadar mutlu olmuştu ki bunu hiçbir şey ifade edemezdi.

— Bize bir emanetin yok mu ey Habîbe?[30]

— Evet, var ey Allah'ın Resulü! Habeş diyarında Necaşî'nin cariyelerinden biri bizim hizmetimize verilmişti. Bir süre sonra İslam ile şereflenen hizmetçi kız aynen şöyle söyledi: "Allah'ın Resulü'ne benden selam götürün. Ben aciz, zavallı ve kimsesiz bir cariyeyim! Benim gibi birinin

30 Taberî, Târihu'l-Ümem ve'l-Mülûk, C 3, s. 90-91.

selamını alır mı bilmem. Ama ben Müslüman oldum. Sizlerden öğrenip tanıyabildiğim kadarıyla Allah'ın Resulü'nü çok sevdim! Ey Habîbe, Allah'ın Resulü'ne benden selam götürmeyi unutma! Ona selamım, size emanet olsun!"

Peygamberimiz (s.a.v) güller gibi gülümseyerek cariyenin selamını aldı. Habîbe, her dakika daha çok sevdiği Peygamberimizin sevgisiyle dolup taşacak hâle gelmişti.[31] Çünkü yetim olan kendisine değer veren Peygamberimiz (s.a.v), çok uzak bir yerde yaşadığı hâlde bir cariyenin selamına da değer vermişti.

Araştıralım

Günümüzde öksüz ile yetimleri koruyup kollayan ve onlara maddi-manevi yardım eden birçok sivil toplum kuruluşu vardır. Bu kuruluşların adlarını ve çalışmalarını araştıralım.

Üç Yetim Kardeş

Peygamberimizin yetim çocuklara olan sevgisine bir örnek daha verelim:

Medineli sahabilerden biri olan Hz. Es'ad bin Zürâre hastalanmıştı. Peygamberimiz (s.a.v), herkesin ziyaretine gittiği gibi onun da ziyaretine gitti. Ölümle pençeleşen Hz. Es'ad, Resulullah'a (s.a.v) hâlini arz ederken çok önemli bir şey istedi:

Resim-33: Hz. Peygamber yetim çocuklara hayatı boyunca sahip çıkmıştır.

— Ya Resulallah! Sevgili kızlarım ne olacak! Kebşe, Habîbe ve Fürey... Canlarım benim! Anneleri, onlar daha bebekken vefat etti. Şimdi de ben öleceğim! Can parçalarım çok küçükler ve yetim kalacaklar! Can kızlarım sana emanet ya Resulallah!

— Senin kızların, benim kızlarımdır ey Es'ad![32]

Hz. Es'ad bin Zürâre aslında bu istekte bulunmasa bile Resulullah'ın (s.a.v) bunu yapacağını çok iyi biliyordu. Yine de kızlarına sahip çıkacağını bizzat söylediğinde iyice rahatladı.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v), birçok yetime sahip çıktığı gibi bu üç küçük kıza da sahip çıktı. Onları kendi öz çocuklarından ayırmayıp güzelce yetiştirdi. Sonra da evlendirip yuva kurmalarını sağladı.

31 Âdem Saraç, Çocuklar İçin İslâm Tarihi Serisi, C 3.
32 İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l-Kübrâ, C 3, s. 610.

Yetim Bir Kız

Bir bayram sabahı, çocuklar bayramlık elbiseleriyle sevinçle koşuşuyorlardı. Ümmetinin sevincini paylaşan Peygamberimizin (s.a.v) gözüne birden uzak bir köşede boynunu bükmüş bir kız çocuğu takıldı. Bu kızın elbisesi yamalı, ayakkabısı yırtıktı. Peygamberimiz (s.a.v) onun yanına yaklaştığında avuçlarıyla yüzünü kapatıp ağladığını gördü. Onu bu hâlde görünce hemen yanına gidip, tatlı ve şefkatli sesiyle sordu: "Yavrucuğum! Bu bayram gününde niçin ağlıyorsun?" Çocuk başını kaldırmadan ve soruyu soranın kim olduğuna bakmadan konuşmaya başladı: "Babamı hatırladım, bu yüzden ağlıyorum. Geçen bayram bizimleydi, şimdi ise yok! Son savaşta Peygamberimizle birlikte gitti ve şehit oldu. İnsan böyle yetim kalınca elbette ağlar..."

Bunları duyan sevgili Peygamberimiz (s.a.v), küçük kızın başını okşayarak şöyle dedi: "Sil gözünün yaşını yavrucuğum. Kaldır başını, bak sana ne diyeceğim: İster misin senin baban ben olayım? Fâtıma, ablan; Ayşe de annen olsun... Bu teklifime ne dersin?"[33] Bu sözleri duyunca çocuk şaşırıp kaldı. Demek ki içini döktüğü kişi, sevgili Peygamberimizdi. Evet demek için hafifçe başını salladı.

Birlikte Peygamberimizin (s.a.v) evine giderken artık mutlulukla yürüyordu küçük yetim kız. Eve vardıklarında ev halkı da çok sevdi onu. Elini yüzünü yıkayıp saçlarını taradılar. Güzel elbiseler giydirdiler. Karnını doyurdular. Bayram harçlığı verip oynasın diye sokağa gönderdiler.

Bu kez diğer çocuklar, bu güzel elbiseli ve yüzü ışıl ışıl parlayan çocuğa imrendiler. Bazıları dayanamayarak sordu: "Ne oldu sana, neden bu kadar sevinçlisin?" Küçük kız, elbiselerini ve harçlığını göstererek cevap verdi: "Benim de bir babam var artık. Hem de öyle bir baba ki dünyada eşi bulunmaz! Hem yüreği şefkat dolu Ayşe annem, hem de saçlarımı tarayan, elbisemi giydiren Fâtıma ablam var. İşte bu yüzden çok sevinçliyim. Dünyalar kadar mutluyum."

Resim-34: Yetimin başını okşa, fakiri doyur

33 M. Yusuf Kandehlevi, Hayatü's-Sahabe, I/128.

Şefkatli ve merhametli Peygamberimiz (s.a.v) şöyle buyurdu: *"Kim çocukları bayram günü giydirip süslerse Allah da onu kıyamet günü öylece süsler."*

Kur'an-ı Kerim'de, yetim ve kimsesiz çocuklarla ilgilenip onları yetiştirmek emredilmektedir:

"… Sana yetimler hakkında soruyorlar. De ki: Onları iyi yetiştirmek hayırlı bir iştir. Eğer onlarla birlikte yaşarsanız (unutmayın ki) onlar sizin kardeşlerinizdir. Allah, işleri düzelten ile bozanı çok iyi bilir. Eğer Allah dileseydi sizi de zahmet ve meşakkate sokardı. Hiç şüphe yok ki Allah güçlüdür, hakîmdir."[34]

Sevgili Peygamberimiz *"Evlerin en hayırlısı, içinde kendisine iyi bakılan bir yetimin bulunduğu evdir. En kötüsü ise kendisine iyi davranılmayan bir yetimin bulunduğu evdir."*[35] buyurdu. Yine Sehl bin Sa'd'ın rivayetine göre "Resulullah, *'Ben ile yetime kefil olan kimse cennette şu iki parmak gibidir.'* buyurup orta ve baş parmağı takip eden parmağını birbirine yaklaştırdı."[36]

Okuyalım ve Yazalım

PEYGAMBER VE ASHABINA

Peygamber'i seviyoruz, yolunu yol edindik,
Peygamber ve sahabeyle yeniden şekillendik!

Peygamber'in arkadaşı sahabi derler size,
Hayatınız anlam kattı, hayatımıza bize!

Peygamber'le şekillenip yeni kıvam aldınız,
Peygamber'i örnek alıp bize örnek oldunuz!

Kur'an-Sünnet kaynağınız, Peygamber örneğiniz,
Peygamber'le sahabedir bizim de örneğimiz!

Âdem SARAÇ

Yukarıdaki şiiri okuyalım ve temasını yazalım.

Yeryüzünün en masum bireyleri olan çocuklar, dünyanın farklı bölgelerinde yaşanan krizlerden en çok etkilenen kesimdir. Dünyada çok sayıda çocuk savaş, işgal, doğal afet, kronik hastalık, yoksulluk vb. nedenlerle yetim kalmaktadır. Devletler yetimhane kurarlar ama bir yetimin başını okşayamazlar. Onun için hep birlikte yetimlere sahip çıkmalı, şefkatli anne

34 Bakara suresi, 220.ayet.
35 İbn Mâce, Edeb, 6.
36 Buhârî, Talâk, 25, Edeb, 24; Tirmizî, Birr, 14.

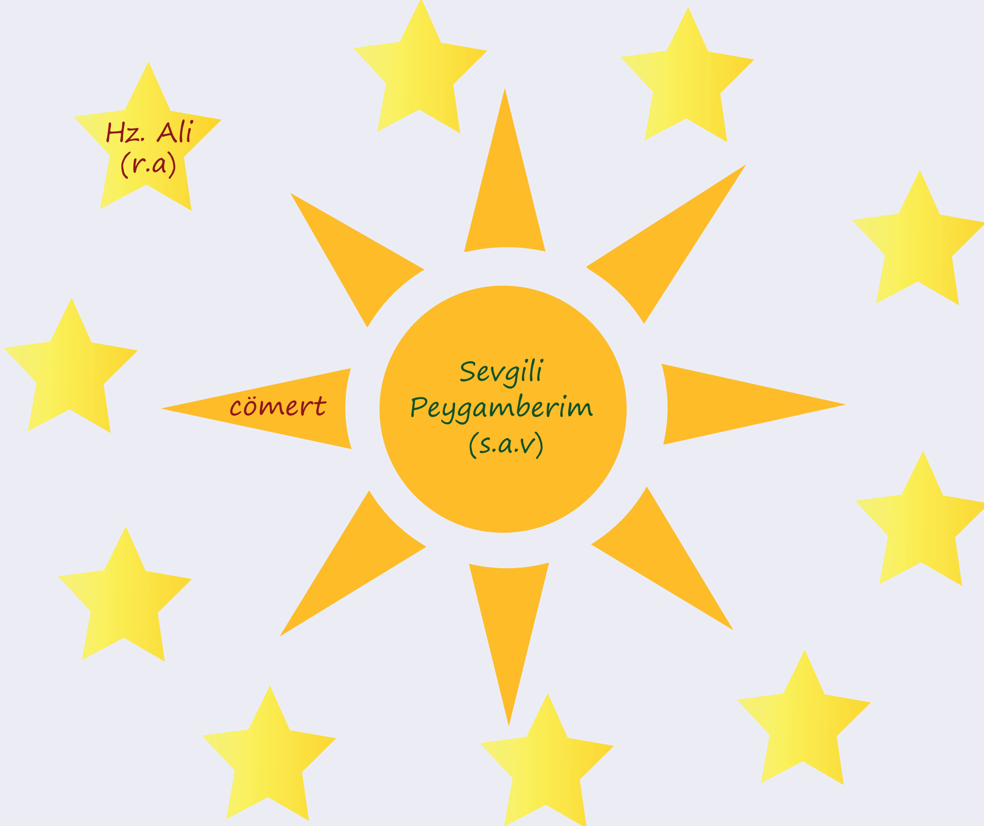
kucağı ve sıcak bir yuva özlemi çekenlere yardım elimizi uzatmalıyız. Kalbinin katılığından dert yanan bir sahabiye Sevgili Peygamberimizin (s.a.v), *"Yetimin başını okşa, fakiri doyur."*[37] tavsiyesini kendimize rehber edinmeli, İslam toplumunda bu değerleri yaşatmalıyız.

Slogan Hazırlayalım

Öksüz ve yetimlere sahip çıkmanın önemini vurgulayan bir slogan hazırlayalım. Sloganımızı hazırlarken bunun, Allah (c.c) ve Resulü'nün (s.a.v) emri olduğunu göz önünde bulunduralım.

Pano Hazırlayalım

Aşağıdaki şekle uygun bir pano hazırlayalım. Güneşin ışıkları üzerine Peygamberimizin (s.a.v) çocuklara nasıl davrandığını gösteren kelimeleri, yıldızların üzerine ise onun devrinde yaşamış çocuk sahabilerin isimlerini yazalım.

37 Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, II, 387.

4. Bir Hadis Öğreniyorum

"Her ağacın bir meyvesi vardır. Gönlün meyvesi de çocuktur."

(Süyûtî, el-Câmiu's-sağîr, hadis n. 2413.)

Peygamber Efendimiz (s.a.v) bu hadisi ile bizlere hangi mesajları vermektedir? Düşünelim ve fikirlerimizi arkadaşlarımızla paylaşalım.

Çocuk, anne baba için Allah'ın (c.c) bir lütfudur. Çocuğa duyulan sevgi; Allah'ın (c.c), insanın kalbine yerleştirdiği sevme duygusunun en güzel hâlidir. Çocuklar yuvaya ve aileye huzur, mutluluk ve neşe katar; ailenin temellerini sağlamlaştırır.

Bunun yanında çocuklar için harcanan zaman, sarfedilen emek ve yedirilip içirilenler; anne ve baba için sadaka olur. Anne baba; Allah'ın (c.c) bu narin ve nazlı emanetine, cennet adayı sevimli yavrusuna yaptıkları hizmet için sevap kazanırlar. Çocuklarının bir ömür boyu işleyeceği bütün güzel amellerinden pay alır, sevabına ortak olurlar.

Anne babalarının çabalarıyla iyi birer fert olarak yetişen çocuklar başta kendileri olmak üzere etrafına faydalı olurlar. Bu yüzden çocuklar anne babalarının kendileri için verdiği emekleri göz önünde bulundurmalı ve büyüklerine karşı saygılı olmalıdır.

Resim-35: Mutlu ve huzurlu bir aile toplumun temelini teşkil eder.

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A - Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplayınız.

1. Peygamber Efendimizin çocuklar tarafından çok sevilmesinin temelinde onun hangi kişisel özellikleri bulunmaktadır? Açıklayınız.

   ....
   ....

2. Sevgili Peygamberimizin ailesi ve çevresindeki çocuklarda hangi kişisel özellikler bulunmaktaydı? Açıklayınız.

   ....
   ....

3. Siz de Peygamberimizin ailesinde ya da çevresinde büyüyen bir çocuk olsaydınız nasıl davranışlar sergilerdiniz?

   ....
   ....

4. Yetimlerin babası olan şefkatli Peygamberimizi (s.a.v) örnek alarak yetimlerle ilgili bizler hangi çalışmaları yapabiliriz? Açıklayınız.

   ....
   ....

5. Ünite boyunca Peygamberimizin (s.a.v) çocuklarla ilgili hadislerinden hangilerini öğrendiniz? Hatırladıklarınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

   ....
   ....

B - Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru cevaplarını işaretleyiniz.

1. Peygamber Efendimizin, Amr bin Seleme'yi (r.a) kavmindekilere imam olarak seçmesinin nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Çok terbiyeli olması

B) Sesinin güzel olması

C) Kur'an-ı Kerim'i iyi bilmesi

D) Kavminin ileri gelenlerinden olması

2. **Aşağıdakilerden hangisi, sevgili Peygamberimizin çocuklarla ilgili davranışlarından <u>değildir?</u>**

A) Hasta olduklarında ziyaretlerine giderdi.

B) Karşılaştığında onlara selam verirdi.

C) Onlara ikramlarda bulunurdu.

D) Hata yaptıklarında azarlardı.

3. **Aşağıdaki hadislerden hangisinin ana düşüncesi diğerlerinden farklıdır?**

A) Çocuklarınıza iyi bakınız. Onları güzel terbiye ediniz.

B) Hiçbir baba çocuğuna güzel ahlak ve terbiyeden daha üstün bir hediye vermiş olamaz.

C) Kim ki çocukları bayram günü giyindirip süslerse Allah da onu kıyamet günü öylece süsler.

D) Çocuğu güzel terbiye etmek ve ona güzel bir isim vermek, evladın baba üzerindeki haklarındandır.

C- Aşağıdaki kelimeleri kullanarak cümlelerde boş bırakılan yerleri doldurunuz.

yetim, merhamet, öksüz, tevazu, baba, Müslüman, dost

1. Hz. Ali (r.a), ilk .... çocuktur.

2. İnsanların şefkat gösterme, acıma, yumuşak huylu olma durumuna .... adı verilir.

3. Kişinin kendisinin de Allah (c.c) tarafından yaratılmış olduğunu bilerek diğer insanlara karşı büyüklük taslamamasına .... denir.

4. ...., babası vefat etmiş; .... ise annesi ya da hem annesi hem de babası vefat etmiş çocuk demektir.

5. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v), tüm çocuklara .... ve yetimlere .... olmuştur.

D - Aşağıda verilen bilgilerden doğru olanların yanına "D", yanlış olanların yanına ise "Y" yazınız.

1. (.......) Peygamberimizin (s.a.v) *"Bunlar, benim dünyada kokladığım iki reyhanımdır."* dediği çocuklar, torunları Hasan ve Hüseyin'dir.

2. (.......) Hz. Enes isimli sahabi, Peygamberimiz (s.a.v) ile küçük yaşlarda tanışma şerefine ulaşamamıştır.

3. (.......) Peygamberimiz (s.a.v) Medine'deki Ebû Eyyûb el-Ensarî'nin (r.a) evinde kalırken bu ailedeki çocuklar ona karşı çok saygılı davranmıştı.

4. (.......) Peygamberimiz (s.a.v), hurma ağaçlarını taşlayan yaramaz Râfi'yi cezalandırmıştı.

5. (.......) Peygamberimiz (s.a.v), cahiliye dönemindeki kız çocuklarına değer vermeme âdetini kaldırmıştı.

4. ÜNİTE

EN GÜZEL ÖRNEK PEYGAMBERİMİZ

HAZIRLIK SORULARI

1. Şemâil kelimesinin anlamını araştıralım.
2. Sevginin insan hayatındaki önemi nedir? Sınıfta arkadaşlarımızla konuşalım.
3. "Samimi davranmak" size neyi çağrıştırıyor? Fikirlerimizi arkadaşlarımızla paylaşalım.
4. Sizce temizlik ile ibadetler arasında nasıl bir bağlantı vardır? Sınıfta konuşalım.

KAVRAMLAR

İhlas,
Risalet,
Amel,
Niyet,
Taharet,
Riya,
Ubudiyet,
Salat,
İhsan,
Eşref-i Mahlûkat,
Şemail.

BU ÜNİTEDE NELER ÖĞRENECEĞİZ

1. Peygamberimizin Allah (c.c) sevgisini
2. Peygamberimizin samimiyetini
3. Peygamberimizin temizlik ilkelerini
4. Peygamberimizin hayatında namazın yerini
5. Peygamberimizin beşerî özelliklerini
6. Amel-niyet ilişkisiyle ilgili bir hadisi

1. Peygamberimizin Allah Sevgisi

Yüce Allah insanı en güzel şekilde yaratmış ve diğer varlıkların birçoğundan üstün kılmıştır. Bu konu Kur'an-ı Kerim'de şöyle ifade edilir:

"**Andolsun ki biz insanoğullarını şerefli kıldık, onların karada ve denizde gezmesini sağladık, temiz şeylerle onları rızıklandırdık, yarattıklarımızın pek çoğundan üstün kıldık."**[1]

Eşref-i mahlûkat olan yani "yaratılmışların en şereflisi" olarak yaratılan insanın hayatını sürdürebilmesi için bazı ihtiyaçları vardır. Sevgi de insanın bu ihtiyaçlarından birisidir. İnsan sevmek ve sevilmek ister. İnsanı en güzel biçimde yaratan ve onun her türlü ihtiyacını karşılayan Allah'ı (c.c) sevmek ise sevgilerin en yücesidir.

Resim-36: Allah (c.c)

Allah (c.c) sevgisi en ideal şekliyle Peygamber Efendimizde görülür. Ona **Habibullah** yani "Allah'ın sevgilisi, sevgili kulu" denilmiştir. Bu kelime; Peygamberimizin Allah'ı (c.c) çok sevdiğini, Allah'ın (c.c) da onu sevdiğini ifade eder. Habibullah, Yüce Allah'a gönülden teslim olmuş ve tüm benliğiyle ona bağlanmıştır. Dolayısıyla Allah'a iman eden ve Resulü'nün yoluna uyan müslümanlar da Allah Teâlâ'yı gönülden severler. Bu konu, Kur'an-ı Kerim'de şu şekilde ifade edilir:

"İnsanlardan bazıları, Allah'tan başkasını Allah'a denk tanrılar edinir de onları Allah'ı sever gibi severler. Müminlerin, Allah'ı sevmesi ise hepsinden daha kuvvetlidir..."[2]

Resim-37: Muhammed (a.s)

Her konuda bizlere en güzel örnek olan Sevgili Peygamberimiz, Allah (c.c) sevgisinde de bizlere en güzel yol göstericidir. Peygamberimiz hayatı boyunca söz ve davranışlarıyla Allah'ın (c.c) rızasını kazanmayı kendisine gaye edinmiştir. Allah'ın (c.c) emir ve yasaklarını yerine getirirken büyük titizlik göstermiştir.

İnsan sevdiği uğrunda elinden geleni yapmak için büyük çaba sarf eder. Peygamber Efendimiz de Allah'ın (c.c) adını yüceltmek, göndermiş olduğu dini insanlara doğru bir şekilde tebliğ etmek için büyük gayret göstermiştir. Kendisine peygamberlik görevi verildikten sonra daima sabır ve kararlılıkla insanları Allah'a (c.c) iman etmeye çağırmıştır. İnsanların kendisiyle alay etmelerine, kınamalarına aldırış etmeden İslam'ın yayılması için mücadele etmiştir.

1 İsrâ suresi, 70. ayet.
2 Bakara suresi, 165. ayet.

Peygamber Efendimiz, Yüce Allah'ın sevdiği şeyleri sevmiş, değer verdiği konulara aynı şekilde değer vermiştir. Bu konuyla ilgili olarak Efendimiz, bir hadis-i şeriflerinde *"Allah'ım seni sevmeyi, senin sevdiklerini sevmeyi, senin sevgine götüren işleri görmeyi bizlere nasip eyle."*[3] diye dua etmiştir.

Sevenin, sevdiğini aklından ve kalbinden çıkarması mümkün değildir. Yüce Allah'ın **"Ey iman edenler! Allah'ı çokça zikredin."**[4] emri gereği sevgili Peygamberimiz bir işe başlarken, bir şey yerken ve içerken, sabah kalktığında, akşam yattığında kısacası her an ve her durumda Allah'ı (c.c) zikretmiştir. Müminleri de Allah'ı (c.c) çokça anmaya teşvik etmiştir. Peygamber Efendimiz bir hadisinde *"Allah'ı zikredenle zikretmeyenin arasındaki fark, ölü ile diri arasındaki fark gibidir."*[5] buyurarak Allah'ı (c.c) zikretmenin insan hayatına etkisini vurgulamıştır.

Sevgili Peygamberimiz her koşulda Allah'a (c.c) güvenmiştir. Yüce Allah'ın yarattığı her şeyde bir hayır ve güzellik olduğunu bizlere *"müslümanın durumu ne kadar şaşırtıcıdır? Zira her işi onun için hayırdır. Bu durum sadece mümine mahsustur. Ona memnun olacağı bir şey isabet eder şükreder, bu hayırdır. Hoşlanmayacağı bir zarar gelse sabreder, bu da onun için hayırdır."*[6] şeklinde ifade etmiştir. Allah'ın (c.c) elçisini kendisine örnek alan müslüman, olumsuz durumlarla karşılaştığı zaman sabretmeli, güzel şeylerle karşılaştığı zaman ise şükretmelidir.

Yorumlayalım

Deme şu niçin şöyle
Yerincedir ol öyle
Bak sonuna sabr eyle
Mevla görelim neyler
Neylerse güzel eyler...

(Erzurumlu İbrahim Hakkı)

Yandaki şiiri, "Allah'a (c.c) güven" bakımından yorumlayalım.

2. Peygamberimizin Samimiyeti

Samimiyet, sözlükte "içtenlik, kalbî ve karşılıksız sevgi, samimi bağlılık, doğruluk"[7] anlamlarına gelir. Dinî literatürde ise samimiyet; "tutum ve davranışlarda sadece Allah'ın (c.c) rızasını gözetme"[8] olarak ifade edilir. Samimiyet, **ihlas** kavramı ile eş anlamlı olarak kullanılır ve Allah'ın (c.c) insanlara rehber olarak gönderdiği tüm peygamberlerin ortak özelliklerinden biridir.

Rahmet Peygamberine gençliğinde "Muhammedü'l-Emîn" lakabının verilmesi, onun hayatının her anında samimiyetle davrandığının bir göstergesidir. Peygamberlik görevinin başlamasıyla birlikte insanları Allah'a (c.c) imana davet ederken samimiyetle davranması, İslam'ın kısa sürede insanlar arasında yayılmasına vesile olmuştur.

3 Tirmizî, Deavât, 73.
4 Ahzâb suresi, 41. ayet.
5 Buhârî, Deavât, 67.
6 Müslim, Zühd, 6.
7 Dinî Terimler Sözlüğü, s. 203.
8 Dinî Terimler Sözlüğü, s. 203.

Yüce Allah'ın **"(Resulüm!) Şüphesiz ki Kitab'ı sana hak olarak indirdik. O hâlde sen de dini Allah'a has kılarak (ihlas ile) kulluk et."**[9] emrine uyan Peygamberimiz, ibadetlerini her zaman samimiyetle yapmış ve gösterişten kaçınmıştır.

Yüce Allah, samimiyetin Peygamber Efendimizin hayatının her anını kuşattığını Kur'an-ı Kerim'de bizlere şöyle bildirir: **"Ey Muhammed! De ki: "Şüphesiz benim namazım da, diğer ibadetlerim de, yaşamam da, ölümüm de âlemlerin Rabbi Allah içindir."**[10] Bir keresinde, Allah Resulü'nün geceleri mübarek ayakları şişinceye kadar namaz kıldığını gören Hz. Âişe "Ey Allah'ın Resulü, geçmişte işlenmiş ve gelecekte işlenmesi muhtemel bulunan günahlarını Allah Teala bağışladığı hâlde niçin bu kadar yoruluyorsunuz?" diye sordu. Peygamberimizin *"Ya Âişe, Allah'a şükreden bir kul olmayayım mı?"*[11] şeklinde cevap vermesi, ibadetlerindeki samimiyetinin en önemli göstergesidir.

Not Edelim

Peygamber Efendimiz "Din samimiyettir." buyurdu. Sahabiler, "Kime karşı ya Resulallah?" diye sordukları zaman o da "Allah'a, kitabına, peygamberine, müslümanların yöneticilerine ve bütün müslümanlara" diye cevap verdi.

(Müslim, İmân, 95.)

İhlas ve samimiyet, Peygamberimizin hayatında sadece ibadetlerde değil; insani ilişkilerde de ön plandadır. O, insanlarla iletişim kurarken de samimi ve içten davranmış; gösterişten ve çıkarcılıktan daima kaçınmıştır. Hanımına, çocuklarına, torunlarına, akrabalarına ve çevresine gerekli önemi ve saygıyı göstermiştir. İnsanlar arasında küçük büyük ayrımı yapmadan herkese eşit ve adil bir şekilde davranmıştır.

Sevgili Peygamberimiz, samimiyetinin bir göstergesi olarak yolda gördüğü çocuklara selam vermiş, onlarla iletişim kurarken göz hizalarına inerek konuşmuş ve onları ciddiyetle dinlemiştir. Çocukları her zaman şefkat ve merhametle bağrına basmış, onlara her zaman değer vermiştir.

3. Peygamberimizin Hayatında Temizlik

Dinimizde temizliğe genel olarak **taharet** adı verilir. Taharet, İslam'da ibadetlerin vazgeçilmez şartı ve müslümanların en belirgin özelliklerindendir. İslam dini, toplumun sağlıklı ve mutlu insanlardan oluşmasını hedefler. Bu açıdan dinimiz, hem maddi hem de manevi temizliğe büyük önem verir. İlki sağlığımız için, ikincisi ise mutluluğumuz için gereklidir. Dinimize göre maddi ve manevi temizlik ayrılmaz bir bütündür.

Maddi temizlik; bedeni, elbiseyi ve çevreyi temiz tutmaktır. Manevi temizlik ise günahlardan kaçınmak ve güzel ahlaka sahip olmaktır. Allah (c.c), **"Elbiseni temiz tut, kötü şeyleri**

9 Zümer suresi, 2.ayet.
10 En'am suresi, 162. ayet.
11 Müslim, Sıfâtu'l-münâfıkîn, 81.

terk et."[12] ve ...**"Şüphesiz Allah çok tövbe edenleri de sever, çok temizlenenleri de sever."**[13] ayetleriyle temizliğin hem maddi hem manevi yönünün olduğunu bizlere bildirir.

Resim-38: İslam dini, temizliğe önem verir.

Peygamber Efendimiz de *"Kalbi temiz olan, sözü doğru olandır."*[14] buyurarak doğru sözlü, dürüst ve güvenilir olmanın manevi temizliğin göstergesi olduğunu ifade eder. Ayrıca başka bir hadisinde *"-Şüphesiz ki Allah , sizin bedenlerinize ve suretlerinize bakmaz, fakat kalplerinize ve amellerinize bakar."*[15] buyuran Peygamberimiz bu kadar önemli olan kalbin günahlardan, kötü duygu ve düşüncelerden arıtılarak temiz tutulması gerektiğini bizlere bildirmektedir.

Sevgili Peygamberimiz, maddi temizlik konusunda da bizler için en güzel örnektir. O, iç temizliğin yansıması olan beden temizliğine de özen gösterirdi. Zamanın ve şartların verdiği imkânlar ölçüsünde en güzel şekilde giyinmeye çalışırdı.

Peygamber Efendimiz yemekten önce ve sonra ellerini yıkardı. *"Yemeğin bereketi, yemekten önce ve sonra elleri yıkamaktır."*[16] buyurarak bizlere de böyle yapmayı tavsiye eder.

Peygamberimiz tırnak temizliğine dikkat eder, saçlarını temiz tutar ve sürekli tarardı. İnsanların yanına giderken güzel kokular sürünürdü. Soğan, sarımsak gibi yiyecekleri yiyenlerin diğer insanları rahatsız etmemeleri için toplum içerisine çıkmamalarını tavsiye ederdi. Ağız ve diş temizliği konusunda çok titiz davranırdı. Misvak adı verilen lifli bir ağacın ince bir dalının ucunu açar, ıslatır ve onu fırça hâline getirip kullanırdı.

Yaşadığı çevreyi güzelleştirme konusunda hassas olan sevgili Peygamberimiz, ağaç dikilmesi ve doğanın korunması konularında nasihat ederdi. Çevreyi kirletenleri uyarır; *"Allah temizdir, temizliği sever; cömerttir, cömertliği sever. Avlularınızı temizleyin."*[17] buyurarak çevre temizliği hakkında insanları bilinçlendirmeye çalışırdı. Ortak kullanım alanlarının temiz tutulması gerektiğini söyler, gördüğü bir çöpü veya pisliği bizzat kendisi kaldırıp temizlerdi. Rastgele yerlere tükürülmesinden hoşlanmaz, hapşıran kimsenin ağzını eliyle kapatmasını emrederdi.[18]

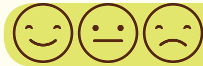
Sevgili Peygamberimiz *"Temizlik, imanın yarısıdır."*[19] buyurarak temizlik ile Allah'a (c.c) iman arasında sıkı bir bağ olduğunu vurgulamıştır. Bu hadiste Peygamber Efendimizin bah-

12 Müddessir suresi, 4-5. ayetler.
13 Bakara suresi, 222. ayet.
14 bk. İbn Mâce, Zühd, 24
15 Müslim, Birr, 10.
16 Ebu Davud, Et'ime, 11.
17 Tirmizî, Edeb, 41.
18 Buhârî, Edebü'l-müfred, s. 442.
19 Tirmizî, Deavât, 86.

settiği "temizlik" anlayışının hem maddi hem de manevi yönü olduğunu unutmayalım. Onun öğütlerine uyarak bedenimizi, elbisemizi ve çevremizi temiz tutalım. Biz temiz tutarsak çevremiz temiz olur. Sözlerimize ve davranışlarımıza dikkat ederek, günahlardan ve kötü işlerden kaçınarak kalbimizi de temiz tutalım. Biz ahlaklı olursak toplum da huzurlu ve güvenli olur.

Değerlendirelim

Peygamber Efendimizin uyguladığı maddi temizlik kurallarını ne ölçüde uyguladığımızı değerlendirelim.

 Yemekten önce ve sonra elleri yıkamak

 Saç ve tırnakları temiz tutmak

 Topluma açık yerlerde tükürmemek.

 Ağız ve diş temizliğine dikkat etmek.

 Elbiseleri temiz tutmak.

 Hapşırırken ağzı kapatmak.

 Çevreye çöp atmamak.

4. Peygamberimizin Hayatında Namaz

Namaz, Kur'an-ı Kerim'de **salat** kelimesiyle ifade edilmiştir. Hz. Muhammed'den (s.a.v) önce gönderilmiş olan peygamberlerin hayatlarında da var olan bir ibadettir. Hz. İbrahim , Hz. Musa, Hz. Şuayb ve Hz. İsa gibi peygamberlerin namaz kıldıklarını ve kendi toplumlarına da namazı emrettiklerini Kur'an-ı Kerim'den öğreniyoruz.[20]

Hz. Muhammed'e (s.a.v) **risalet** görevinin verildiği yani peygamber olarak görevlendirildiği ilk dönemlerde namaz, Mekkelilerin baskısından ve müslümanların sayıca az olmasından dolayı açıkça kılınamıyordu. Yüce Allah'ın **"Ey Muhammed! Şimdi sen, sana emrolunanı açıkça ortaya koy ve Allah'a ortak koşanlara aldırış etme."[21]** emri ile Peygamberimiz, insanları açıkça İslam'a davet etmeye başladı. Bundan sonra Kâbe ve civarındaki yerlerde namaz da açıkça

20 bk. İbrahim suresi, 14, 37 ve 40. ayetler; Enbiya suresi, 21, 73. ayetler; Yunus suresi, 10, 87. ayetler; Meryem suresi, 19, 30, 31. ayetler.
21 Hicr suresi, 94. ayet.

kılınır oldu. Namaz ibadeti, Hz. Muhammed'in (s.a.v) peygamberliğinin on birinci yılındaki miraç olayında, beş vakit olarak bütün müslümanlar üzerine farz kılındı.

Sevgili Peygamberimiz "*Namaz, dinin direğidir*"[22] buyurarak namazın İslam dini açısından ne kadar önemli olduğuna dikkat çekmiştir. Bir hadis-i şerifinde de *"Kıyamet günü kulun ilk hesaba çekileceği ameli, farz namazıdır."*[23] buyurarak insanların ahiretteki durumunu belirleyecek olan en önemli konunun namaz olduğuna işaret etmiştir.

Resim-39: Peygamberimiz (s.a.v) "Namaz dinin direğidir." buyurmuştur. (Beyhakî, Şuabü'l-îmân, C 3, s. 39.)

Peygamberimiz bir hadisi şeriflerinde *"Beş vakit namaz, sizden birinizin kapısı önünden akıp giden ve her gün içinde beş defa yıkandığı bol sulu bir ırmak gibidir."*[24] benzetmesiyle namazın, manevi temizlik yönüne dikkat çekmiştir. Namazın, müminleri hata ve günahtan, gizli ve açık çirkinliklerden temizlediğini ifade etmiştir. Bu durum, Kur'an-ı Kerim'de de **"...Muhakkak ki namaz, hayâsızlıktan ve kötülükten alıkoyar..."**[25] ayetiyle bize anlatılmıştır. Ayrıca namazdan önce almamız gereken abdest, maddi temizliğimizi de sağlar.

Peygamber Efendimiz, ubudiyet bakımından en yüksek seviyedeki insandır. **Ubudiyet**, "kulluk etme" demektir. İbadetlerini **ihsan** üzere yani "Allah'ı (c.c) görüyormuş gibi" yerine getirmiştir. Namaz ibadeti de bunlardan biridir. Sevgili Peygamberimiz namazda tüm benliği ile Rabbine yönelmiş, namazını ***"Onlar namazda huşu içindedirler."***[26] ayetiyle anlatıldığı gibi kılmıştır. Hatta o namaza öyle düşkündü ki namazı, "gözümün nuru" olarak ifade etmiştir.

Peygamberimiz, cemaatle namaz kılmaya özen gösterirdi. Cemaatin içerisinde yaşlı, hasta ve çocukların bulunduğunu düşünerek namazı bıktıracak şekilde uzun kıldırmazdı. Namaz kıldıracak olan sahabilerine de bunu tembih ederdi. Cemaate namaz kıldıracağı zaman kısa sureleri okumayı tercih ederdi. Tek başına namaz kıldığında ise uzun sureler okurdu.

22 Beyhakî, Şuabü'l İman, C 3, s. 39.
23 Ahmed bin Hanbel, el-Müsned, C 4, s. 65.
24 Müslim, Mesâcid, 289.
25 Ankebût suresi, 45. ayet.
26 Mü'minûn suresi, 2. ayet.

Hz. Peygamber namaz ibadetini üstün bir kulluk bilinciyle yerine getirmiş, ashabına da namazın nasıl kılınması gerektiğini öğretmiştir. Daima iman, ibadet ve ahlak bütünlüğüne işaret etmiştir. Sahabenin, ibadet ve güzel ahlak ile desteklenmiş bir imana sahip olmaları için büyük gayret göstermiştir. Müslümanlara düşen görev de aynı kulluk bilinciyle namazları eda etmeye çalışmak olmalıdır.

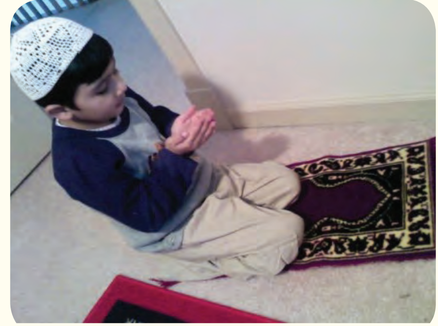
Bilgi Kutusu

“İslam, beş esas üzerine bina edilmiştir (kurulmuştur). Allah’tan başka ilah olmadığına ve Muhammed’in (s.a.v) O’nun kulu ve Resul’ü olduğuna şehadet etmek, namaz kılmak, zekât vermek, Beyt’i (Kâbe’yi) haccetmek ve Ramazan orucunu tutmaktır.”

(Buhârî, İman, 1; Müslim, İman, 22; Nesâî, İman, 13; Tirmizî, İman, 3.)

Paylaşalım

Namaz kılmak, bizleri diğer kötü davranışları yapmaktan nasıl uzaklaştırabilir? Fikirlerimizi arkadaşlarımızla paylaşalım.

5. Peygamberimizin Beşerî Özellikleri

Konuşalım

“Onlar (bir de) şöyle dediler: ‘Bu ne biçim peygamber? (Bizler gibi) yemek yiyor, çarşılarda dolaşıyor! Ona bir melek indirilmeli, kendisiyle birlikte o da uyarıcı olmalıydı!’”

(Furkan suresi, 7. ayet.)

Peygamberimizin (s.a.v) bizler gibi insan olması, onu örnek almamızı nasıl kolaylaştırmıştır? Sınıfta arkadaşlarımızla konuşalım.

Allah (c.c), peygamberleri insanlar arasından seçmiştir. Bütün peygamberler, Allah’ın (c.c) emir ve yasaklarını insanlara ulaştırmakla görevli seçkin birer beşerdirler. Dolayısıyla bütün beşerî yani insânî özelliklere sahiptirler. Sevgili Peygamberimiz de son ilahi kitap olan Kur’an-ı Kerim’i insanlara tebliğ eden son peygamberdir. O bütün beşerî özellikleriyle müslümanlar için en güzel örnektir.

Kur'an-ı Kerim, Hz. Muhammed'in (s.a.v) insani yönü üzerinde önemle durur. Bununla ilgili olarak ayet-i kerimelerde, **"De ki: Ben de ancak sizin gibi bir insanım. Bana ilahınızın bir tek İlah olduğu vahyolunuyor."[27]** buyrulur. Bu ayetten anlaşılıyor ki Allah Resulü de bir anne ve babadan dünyaya gelmiş, kendisi de çocuk sahibi olmuştur. Her insan gibi yorulduğunda dinlenmiş, uyumuş, acıktığında yemek yemiş, bazen sevinmiş ve bazen de üzülmüştür. O dünyada belirli bir ömür sürdükten sonra vefat etmiştir.

Resim-40: Hz. Muhammed (s.a.v), müslümanlar için en güzel örnektir.

Bir başka ayette ise Allah (c.c) **"De ki: Allah dilemedikçe ben kendime bir zarar verme ve fayda sağlama gücüne sahip değilim…"[28]** buyurmuştur. Yani onun, peygamberlik vazifesi nedeniyle olağanüstü güçleri ve insanlardan farklı özellikleri yoktur. Ancak kulluk bilinci en yüksek seviyede olan insandır. Bunun yanında beşerî özellikleri de taşımaktadır.

Peygamberimiz her yönüyle olduğu gibi beşerî yönüyle de bizim için eşsiz bir örnek olmuştur. O, kendi elbisesinin söküğünü kendisi dikmiş, ailesine ev işlerinde yardımcı olmuştur. Alışveriş için çarşıya ve pazara gitmiştir. Ticaretle meşgul olarak kimseye muhtaç olmadan geçimini sağlamıştır.

Allah Resulü, kendisini hiçbir zaman başkalarından üstün görmemiş, bulunduğu ortamlarda kendisine ayrıcalıklı davranılmasını istememiştir. Bir yere konuk olarak gittiği zaman kendisi için ayağa kalkılmasını engellemiş, boş olan bir yere oturmayı tercih etmiştir.

Peygamber Efendimiz; kadın, erkek, yaşlı, genç ya da çocuk ayrımı yapmaksızın herkese değer vermiştir. O, karşısındaki insana daima yakın, içten ve sevecen davranmış; konumu ne olursa olsun insanları asla küçümsememiştir. Kendisiyle konuşmak isteyenleri sabırla dinlemiş, konuştuğu zaman karşısındaki kişinin anlayacağı şekilde insanları incitmeden az ve öz bir şekilde kendisini ifade etmiştir.

Sevgili Peygamberimiz her zaman güler yüzlü olmuştur. Onun yüzünden tebessüm hiçbir zaman eksik olmamıştır. Bazen de insanlarla şakalaşmıştır. Bir defasında yaşlı bir kadın gelip "Ey Allah'ın Resulü! Benim için dua et, Allah beni cennete koysun." dediği zaman Peygamberimiz, "Yaşlı kadınlar cennete giremez." diye cevap vermiştir. Kadın üzülüp ağlamaya başladığında ise Allah Resulü tebessüm ederek kadına "Üzülme! Sen yaşlı bir kadın olarak değil genç bir kız olarak cennete gireceksin"[29] buyurmuştur.

---

27 Fussilet suresi, 6. ayet
28 A'raf suresi, 188. ayet.
29 Tirmizî, Şemâil, 17.

Listeleyelim

Peygamber Efendimizin örnek almamız gereken beşerî özelliklerini listeleyelim.

1 ....
2 ....
3 ....
4 ....
5 ....
6 ....
7 ....
8 ....

6. Bir Hadis Öğreniyorum

"Ameller, niyetlere göredir."

(Buhârî, Bed'ü'l-vahy, 1.)

Peygamber Efendimiz bu hadisi ile bizlere hangi mesajları vermektedir? Düşünelim ve fikirlerimizi arkadaşlarımızla paylaşalım.

İbadetler de içinde olmak üzere yaptığımız tüm iş ve davranışlara amel denir. Bir ameli yapmaya yönelmeye ve yapma amacımıza ise niyet denir. İslam'a göre amellerin değeri, amel sahibinin niyetine bağlıdır. Kişinin niyeti ne ise karşılığı da ona göre verilir.

İş, davranış ve ibadetlerimizin Allah (c.c) katında kabul görmesi, O'nun rızasını kazanma niyetiyle yapılmasına bağlıdır. "Niyetin temiz olması, iş, davranış ve ibadetlerin sadece Allah'ın (c.c) rızasını kazanmak için yapılması" **ihlas** olarak isimlendirilir. İhlasın zıttı olan **riya** ise "davranışların gösteriş amacıyla yapılması" anlamına gelir. Riya içinde yapılan ibadet ve eylemlerin Allah (c.c) katında hiçbir değeri yoktur. Müslümanlar davranışlarında ihlas ve samimiyeti gözetmeli, riyadan kaçınmalıdır.

Okuldaki öğrenci ve öğretmen, evdeki anne baba, fabrikadaki işçi, hastanedeki doktor vb. iş ve davranışlarını iyi ve doğru bir niyetle yaptığında Yüce Allah'ın rızasını kazanmış olur.

Pano Hazırlayalım

PEYGAMBERİMİZİN GÜZEL AHLAKI

Peygamber Efendimizin fiziki ve ahlaki özelliklerine şemail denir. Bu konuda yazılan eserlere de aynı ad verilir.

(M. Yaşar Kandemir, "Şemâil", TDV İslam Ansiklopedisi, C 38, s. 497.)

Siz de bu ünitede sevgili Peygamberimizin ahlaki şemailini öğrendiniz. Öğrendiklerimizden yola çıkarak Peygamberimizin ahlaki şemailini anlatan bir panoyu sınıfça hazırlayalım.

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A - Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplayınız.

1. Allah (c.c) sevgisi, davranışlarımızı nasıl etkiler? Açıklayınız.

....

2. Sevgili Peygamberimizin hayatının her döneminde samimi davranması, İslam'ın yayılmasını nasıl etkilemiştir? Anlatınız.

....

3. Peygamber Efendimiz, namazı hangi açıdan akarsuya benzetmiştir? Açıklayınız.

....

4. Niyetimiz ile yaptığımız davranışların sonuçları arasında nasıl bir bağlantı vardır?

....

B - Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru cevaplarını işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi, Allah (c.c) sevgisinin bir sonucu olabilir?

A) Dünyada çıkar sağlamak amacıyla ibadet etmek

B) Allah'ın (c.c) rızasını kazanmak için emirlerine uymak

C) İbadetleri cenneti kazanmak için yerine getirmek

D) İnsanların gözüne girmek niyetiyle namaz kılmak

Hz. Âişe anlatıyor: "Bir gece Efendimiz ibadet etmek istediğini söyleyerek yanımdan ayrıldı. Abdestini alarak namaz kılmaya başladı. Ağlama sesini duydum. Öyle ki ağlamaktan secde ettiği yer ıslanmıştı. 'Ey Allah'ın Resulü, geçmişte işlenmiş ve gelecekte işlenmesi muhtemel bulunan günahlarını Allah Teâlâ bağışladığı hâlde niçin bu kadar yoruluyorsunuz?' diye sordum. Allah Resulü de ***'Ya Aişe, Allah'a şükreden bir kul olmayayım mı?'*** şeklinde cevap verdi."

(Buhârî, Teheccüd, 6.)

2. Bu hadis-i şerifte namaz ile ilgili aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Namaz kılarken ağlamak gerektiği

B) Sorumluluk bilincini geliştirdiği

C) İhlas ve samimiyetle yerine getirilmesi gerektiği

D) İnsanlara temizlik alışkanlığı kazandırdığı

3. Peygamber Efendimizin "Kalbi temiz olan, sözü doğru olandır." (İbn Mâce, Zühd, 24.) hadisine göre kalp temizliği neye bağlıdır?

A) Yumuşak kalpli olmak **B)** Tatlı dilli olmak **C)** Cömertlik **D)** Doğruluk

4. Aşağıdaki hadislerden hangisinin konusu, diğerlerinden farklıdır?

A) "Ameller, niyetlere göredir."

B) "Allah temizdir, temizliği sever; ..."

C) "Temizlik, imanın yarısıdır."

D) "Yemeğin bereketi yemekten önce ve sonra elleri yıkamaktır."

* Evlenmesi ve çocuk sahibi olması

* Ticaret ile geçimini sağlaması

* Alışveriş için çarşı, pazara gitmesi

5. Yukarıdaki özellikler, sevgili Peygamberimizin hangi yönü ile ilgilidir?

A) Uyarıcı yönü **B)** Kulluk yönü **C)** Beşerî yönü **D)** Peygamberlik yönü

C- Aşağıdaki kelimeleri kullanarak cümlelerde boş bırakılan yerleri doldurunuz.

ihsan, ihlas, riya, salat, taharet, niyet

1. Dinimizde temizlik yani .... çok önemlidir.
2. ...., Allah'ı (c.c) görüyormuş gibi ibadet etmektir.
3. Namaz, Kur'an-ı Kerim'de .... kelimesiyle ifade edilmiştir.
4. Bir iş veya davranışta .... ne ise karşılığı da ona göre verilir.
5. İş, davranış ve ibadetlerimizi sadece Allah'ın (c.c) rızası için yapmaya .... ya da samimiyet denir. Gösteriş amacıyla yapmaya ise .... adı verilir.

D - Aşağıdaki hadisleri, parçalarını eşleştirerek doğru şekilde tamamlayınız.

1	"Allah'ım seni sevmeyi, senin sevdiklerini sevmeyi ve ...		**A.**	onun namazıdır."
2	"Allah'ı zikredenle zikretmeyenin arasındaki fark, ...		**B.**	Kendisine bir zarar geldiğinde de sabreder; bu da hayırdır."
3	"Beş vakit namaz, sizden birinizin kapısı önünden akıp giden ...		**C.**	senin sevgine götüren işleri görmeyi bizlere nasip eyle."
4	"Mümin, memnun olacağı bir şeyle karşılaşırsa şükreder; bu onun için bir hayırdır. ...		**D.**	ve her gün içinde beş defa yıkandığı bol sulu bir ırmak gibidir."
5	"Kıyamet günü kulun hesaba çekileceği ilk ameli, ...		**E.**	ölü ile diri arasındaki fark gibidir."

5. ÜNİTE

PEYGAMBERİMİZ VE SAHABE

HAZIRLIK SORULARI

1. Peygamberimizin (s.a.v) yol arkadaşlarına ne ad verilir, Efendimiz'in (s.a.v) bir kaç yol arkadaşı hakkında araştırma yapınız.
2. Aşare-i Mübeşşere hakkında araştırma yapınız , isimlerini sınıfta paylaşınız.
3. Çocuk sahabilerden Abdullah bin Abbas hakkında araştırma yapıp elde ettiğiniz verileri sınıfta paylaşınız.
4. Vefa , Rıdvan Biatı ve dostluk kavramlarını araştırıp sınıfta paylaşınız.

KAVRAMLAR

Vefa,

Sahabi,

Rıdvan Biatı,

Aşere-i Mübeşşere.

BU ÜNİTEDE NELER ÖĞRENECEĞİZ

1. Sahabi kavramını
2. Sahabenin İslam dinine hizmetlerini
3. Sahabenin Peygamberimize olan sevgi ve bağlılığını
4. Çocuk sahabileri
5. Çocuk sahabilerin hayatı ile kendi hayatı arasında ilişki kurmayı
6. Peygamberimizin sahabenin fazileti ile ilgili bir hadisini

1. Peygamberimizin Yol Arkadaşları: Sahabiler

Dost ve arkadaş anlamında kullanılan **sahabi**[1] kelimesi, sohbet kelimesinden gelir. Müslüman olarak Hz. Peygamber'in sohbetine katılan kimse demektir.[2] **Sahabe** ise sahabi kelimesinin çoğuludur.

Peygamber Efendimize gelip iman eden sahabiler, onunla görüşüp sohbet ettiler. Birlikte namaz kıldılar ve Kur'an okudular. İslam'ı ondan öğrenip Müslümanca yaşadılar. Peygamberimizle (s.a.v) hem dost oldular hem de bütün zorluklarla birlikte mücadele ettiler.

Peygamber Efendimiz insanlığın en büyük muallimi ve terbiyecisiydi. O muhteşem öğretmenin yetiştirdiği kimseler de insanlığın en büyük öğrencileri oldular. Onlar Peygamberimiz ile tanışmadan önce cehalet ve zulmün karanlıklarındaydılar. Putlara tapıyorlar, birbirlerinin kanını döküyorlar ve her türlü kötülüğün peşinde koşuyorlardı.

Zaman geldi, Resulullah'a (s.a.v) iman ettiler. Ona büyük sevgi ve saygıyla gönülden bağlandılar. Peygamber Efendimiz, onların her birini özel olarak terbiye edip yetiştirdi. Onlarla yakından ilgilendi. Böylece sahabiler önceki kötü hayatlarını terkettiler ve iyilikte yarıştılar. İnsanlıkta, ahlakta ve kahramanlıkta destan yazdılar. Çağlar boyu hiçbir toplumda böyle güzel bir nesil gelmedi. Bunun için adları, tarihe altın harflerle kaydedildi.

Resim-41: Dört halife: Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali

Sahabi toplumu; gelmiş geçmiş asırlar içinde en mutlu, en huzurlu ve güven dolu toplum oldu. Onların yaşadığı çağa, Asr-ı Saâdet yani "mutluluk asrı" dendi. Kur'an-ı Kerim'in indiği, Peygamberimizin bütün insanlığa en güzel örnek olarak gönderildiği, insanları İslam'a davet ettiği, sahabileri eğitip yetiştirdiği ve İslam'ın en güzel biçimde yaşandığı zamandı.[3]

Sahabiler, Sevgili Peygamberimize büyük bir aşkla iman edip emirlerini samimiyetle uyguladılar. Peygamber Efendimizin onlara örnek olduğu gibi onlar da bizim için en güzel örnek oldular. Bu hâlleriyle sahabiler, Allah'ın (c.c) da hoşnutluğunu kazandılar. Yüce Allah, onları şöyle anlatmaktadır: **"İslam dinine girmede ve ona hizmette öne geçen muhacir ve ensarın ilkleri ile bunların yoluna en güzel bir şekilde uyanlar var ya; Allah onlardan razı olmuş, onlar da Allah'tan razı olmuşlardır. Allah onlar için her tarafında ırmaklar çağlayan, içinde ebedî kalacakları cennetler hazırlamıştır. İşte en büyük başarı ve kurtuluş budur."**[4]

1 Dinî Terimler Sözlüğü, s. 318.
2 Mehmet Efendioğlu, "Sahâbe", DİA, C 35, s. 491-500.
3 Dinî Terimler Sözlüğü, s. 25.
4 Tevbe suresi, 100. ayet.

Sahabilerin en üstünleri, ilk Müslüman olanlardır. İlk müslümanlar; erkeklerden Hz. Ebu Bekir, kadınlardan Hz. Hatîce, çocuklardan Hz. Ali, gençlerden Zeyd bin Hârise'dir (r.a).

Yazalım

Aşağıda özellikleri verilen sahabilerin kimler olduğunu yazalım.

İlk Müslüman Erkek	İlk Müslüman Kadın	İlk Müslüman Çocuk	İlk Müslüman Genç
....	....	....	....

Sahabiler, Kur'an ve sünnete uygun yaşadılar. Hayatlarındaki en büyük ideal, Peygamber Efendimiz gibi yaşamak, o ne yaptıysa onu yapmak oldu. Bu ideal uğruna zulme, baskılara ve işkencelere maruz kaldılar. Ancak canları pahasına da olsa İslam'dan taviz vermediler. Müşriklerin ve münafıkların tehditleri karşısında, Allah Resulü'nün (s.a.v) etrafında kenetlendiler. Yeri geldi aç kaldılar, susuz kaldılar, şehit oldular, gazi oldular. Dinlerini yaşayabilmek için her türlü fedakârlığı gösterdiler. İslam'ı elli yıl gibi kısa bir sürede üç kıtaya yaydılar. Sahabi komutanlardan Ukbe (r.a), büyük fedakârlıklarla fetihler yaparken sonunda karşısına okyanus çıktı. Atını okyanusa sürerek şöyle dedi: "Rabb'im! Karşıma şu okyanus çıkmasaydı Sen'in yolunda cihad ederek önümdeki beldelerde ilerlemeye devam ederdim!"[5]

Sahabiler merhamet, nezaket ve zarafet sahibi kimselerdi. Bütün varlıklara hayat hakkı tanıdılar, saygı duydular. Gittikleri her yere huzur götürdüler. İnsanlara iyiyi ve doğruyu tavsiye ettiler, kötülük ve ahlaksızlıktan ise sakındırdılar. Onlar İslam'a canlarıyla, mallarıyla, ilimleriyle son nefeslerine kadar hizmet ettiler. Kendi çocuklarını ve Peygamber Efendimizi göremeyen insanları, Kur'an ve sünnet rehberliğinde yetiştirerek İslam'ı geleceğe taşıdılar. Böylece muhteşem bir İslam medeniyeti ortaya çıktı.

Sahabe efendilerimiz, Resulullah'ı (s.a.v) can kulağıyla dinlediler. Onun getirdiği ayetleri yazdılar, ezberlediler. İslamı, Peygamber Efendimizin hadisleriyle açıklamasına ve bizzat yaşamasına şahit oldular. Dini nasıl yaşadığını büyük bir dikkatle takip ederek kendilerine örnek aldılar. Resulullah'tan (s.a.v) öğrendiklerini, sonraki nesle büyük bir titizlikle aktardılar.

Sahabiler, Peygamber Efendimizi canlarından çok sevdiler. Hayatları boyunca ona büyük hürmet gösterdiler. Kureyş'in önde gelenlerinden Urve b. Mes'ud, Hudeybiye'de buna tanık olmuştu. Sahabilerin, Efendimize (s.a.v) olan bağlılığını görünce Mekke'ye döndüğünde arkadaşlarına şöyle söyledi: "Ey kavmim! Vallahi, ben birçok kralın huzuruna çıktım. Sahabilerinin Muhammed'e hürmet gösterdiği kadar hiçbir krala adamlarının saygı gösterdiğini görmedim."[6]

5 İbnü'l-Esîr, el-Kâmil fi't-târih, IV, s. 105-106.
6 Buhârî, Şurût, 15.

Konuşalım

İslam dinini Kur'an-ı Kerim'in emrettiği gibi yaşamak, Kureyş kabilesinin her türlü baskısından kurtulmak ve din, can, namus, akıl ve soy emniyetini sağlayıp her türlü tehlikeden korunmak amacıyla Mekke'den Medine'ye göç eden Hz. Muhammed ve arkadaşlarına **muhacir** denir. Muhacirler Kur'an-ı Kerim'de övülmüştür.

(Dinî Terimler Sözlüğü, s. 307; bk. Nisa suresi, 100. ayet.)

Hicret sırasında Hz. Peygamber'e ve Mekke'den Medine'ye göç eden diğer Müslümanlara kucak açıp onları misafir eden; beslenme, barınma ihtiyaçlarını gideren ve farklı bir ortamda yeni bir yaşamın kurulabilmesinde onlara yardımcı olan ve sahip oldukları her şeyi onlarla paylaşan Medineli Müslümanlara **ensar** denir. Ensar da Kur'an-ı Kerim'de zikredilerek övülmüştür.

(Dinî Terimler Sözlüğü, s. 95; bk. Haşr suresi, 9. ayet.)

Muhacir ve ensar kavramlarından yola çıkarak, İslam dininin kardeşlik ve yardımlaşmaya verdiği önemi arkadaşlarımızla konuşalım.

2. Sahabenin Dilinden Peygamberimiz

Sahabiler, Peygamber Efendimiz ile ilgili birçok hadisi, bilgiyi ve anıyı sonraki nesillere ulaştırmıştır. Bu sayede biz Peygamberimizi (s.a.v) daha iyi tanıdık ve sevdik. Bu anılardan ve bilgilerden bazılarını onların dilinden öğrenelim:

Sahabilerden biri anlatıyor: "Resulullah ve sahabilerle yemek yiyorduk. Sofrada ekmek ve hurma vardı. O sırada Süheyb de Peygamberimizi ziyarete gelmişti. Resulullah 'Buyur sen de ye!' diyerek onu sofraya davet etti. Süheyb, gözünde bir ağrı olduğunu söylediği hâlde sofraya oturdu ve hemen iştahla yemeye başladı. Durumu seyreden Efendimiz ona takıldı: 'Hem gözün ağrıyor hem de hurma yiyorsun ha!' Hazır cevap olan Süheyb şöyle karşılık verdi: 'Ağrımayan tarafımla çiğniyorum ya Resulallah!" Bu cevap, Efendimizin çok hoşuna gitti ve azı dişleri görününceye kadar gülümsedi."[7]

Meşhur kumandan sahabi Hâlid bin Velid (r.a) ordusuyla bir sefere çıkmıştı. Uzun süren yolculuğun ardından bir aşiretin yakınında konakladılar. Aşiret reisi, Hâlid bin Velid'i ziyarete geldi. Aralarında sohbet başladı. Reis, Peygamberimizi (s.a.v) yakından tanımak istediği için sahabi komutan Hâlid'e (r.a) sordu:

— Bize Resulullah'ı anlatır mısın?

— Onun güzelliklerini anlatmaya gücüm yetmez!

— Bildiğin kadarıyla anlat, deyince Hâlid (r.a) şöyle tarif etti:

— Gönderilen, gönderenin kıymetince olur.[8]

7 Ahmed bin Hanbel, el-Müsned, C 1, s. 379; İbn-i Mace, es-Sünen, C 2, s. 1139.
8 Muhammed Abdurraûf Münâvi, Feyzu'l-Kadîr Şerhu'l-Câmi'i's-Sağîr, C 5, s. 463.; Kastallânî, Mevâhibü'l-ledünniyye, s. 417.

Yani Sevgili Peygamberimizi (s.a.v) gönderen Allah (c.c), en yüce ve en büyük olduğuna göre O'nun gönderdiği de eşsiz derecede değerlidir.

Hz. Âişe der ki: "Ahlakı, Peygamber Efendimizin ahlakından daha güzel başka bir insan yoktur. Onun nezaketine küçük bir örnek vermek gerekirse sahabilerinden veya ailesinden kim onu çağırsa hemen 'Buyur!' diye karşılık vermesi söylenebilir.[9] O hiç kimseyi ayıplamaz, kötülüğe karşılık vermez, af ve hoşgörüyle davranır, kötülükten uzak kalırdı. Kendisi için bir kimseden intikam almamıştır. Hiçbir köle ve hizmetçiye hatta bir hayvana bile haksızlıkla dokunmamıştır."[10]

Resim-42: Peygamberimiz (s.a.v), hayvanlara şefkatte de örnekti.

Enes b. Malik (r.a) anlatır: "Bir sahabi, Peygamber Efendimizden binek devesi istedi. O da şaka yaparak 'Seni dişi devenin yavrusuna bindireceğim.' dedi. Deve isteyen sahabi 'Ey Allah'ın Resulü! Ben, deve yavrusunu ne yapayım?' deyince de şu karşılığı verdi: 'Canım, her deveyi de bir dişi deve doğurmaz mı?'"[11]

Yine Enes b. Mâlik (r.a) der ki: "Resulullah sövüp sayan, lanet edip duran, kötü sözler söyleyen birisi değildi."[12]

Câbir b. Semure (r.a), Efendimiz ile ilgili çocukluğunda yaşadığı şu hatırasını anlatır: "Ben Resulullah ile birlikte öğle namazını kıldım. Sonra Efendimiz, ailesinin yanına gitmek üzere çıktı. Ben de onunla beraber çıktım. Derken bazı çocuklar, Resulullah'ı karşıladılar. Peygamber Efendimiz, onların yanaklarına birer birer dokunmaya başladı. Sıra bana gelince benim yanağıma da dokundu. Onun elinde hoş bir serinlik ve güzel bir koku hissettim. Sanki mübarek elini, güzel bir koku sepetinden çıkarmıştı."[13]

Rubeyyi binti Muavviz (r.a), Efendimizi şöyle anlatıyor: "Sen onu bir görseydin doğan güneşi görmüş gibi olurdun!"[14]

Ebu Hureyre (r.a) anlatıyor: "Ben, Resulullah'tan daha güzel bir varlık görmedim. Sanki güneş, onun mübarek yüzünde akıp giderdi."[15]

Abdullah b. Ömer (r.a) anlatıyor: "Ben hayatımda Resulullah kadar cesur, onun kadar cömert, onun kadar yiğit, onun kadar aydınlık yüzlü ve güzel birini görmedim."[16]

---

9 Ali b. Ahmed el-Vâhidî, Esbâbu'n-Nüzul, s. 463.
10 Müslim, Fezâil, 79.
11 Ebu Dâvûd, Edeb, 84.
12 Ahmed b. Hanbel, Müsned, C 3, s. 127.
13 Müslim, Fezâilu's-sahabe, 80.
14 Dârimî, Mukaddime, 10.
15 Tirmizî, Menakıb, 12.
16 Dârimî, Mukaddime, 10.

Amr b. Âs (r.a) der ki: "Resulullah, yüzüyle ve sözüyle toplumun en kötüsüne dahi yöneliyor, bununla onların kalbini kazanmak istiyordu."[17]

Kahramanlığı ile meşhur sahabi olan Hz. Ali der ki: "Biz en zor ve korkulu zamanlarda Resulullah'ın arkasına sığınırdık."[18]

Cerir b. Abdullah (r.a) şöyle dedi: **"**Resulullah, Müslüman olduğumdan beri huzuruna girmek istediğimde bana hiç engel olmadı, beni her gördüğünde de mutlaka gülümserdi.''[19]

Ebu Hureyre (r.a) anlatır: "Resulullah'tan daha fazla sahabileri ile istişare eden bir kimse görmedim."[20]

Câbir b. Abdullah (r.a) der ki: "Kendisinden bir şey istendiğinde 'hayır' dediği hiç olmamıştır."[21]

Seleme b. Sahr (r.a), Resulullah'ın hoşgörülü ve güzel anlayış sahibi olduğunu söylemiştir.[22]

İşaretleyelim

Aşağıdaki tabloda, sahabe efendilerimizin sevgili Peygamberimiz hakkında söylediklerinden doğru olanları işaretleyelim.

- Kimseyi ayıplamaz.
- Kötülüğe kötülükle karşılık verir.
- Sahabilerle istişare eder.
- Af ve hoşgörüyle davranır.
- İnsanlara nazik davranmaz.
- İnsanlara karşı cömerttir.
- Tebessüm etmez.
- Cesur ve yiğittir.
- Hiçbir köle ve hizmetçiyi, hatta hayvanı bile incitmez.

17 Tirmizî, Şemâil, 156.
18 Müslim, Cihad, 79.
19 Buhârî, Cihad, 162.
20 Tirmizî, Cihad, 35.
21 Müslim, Fezâil, 56.
22 Tirmizî, Tefsiru'l-Kur'an, 58.

Okuyalım

Hz. Muhammed'in (s.a.v) Güzel Ahlakı

Peygamber Efendimizin torunlarından Hz. Hasan, Hind bin Ebî Hale'ye (r.a), Resulullah'ın (s.a.v) evden çıktığında ne yaptığını sordu. O da şöyle anlattı:

"Resulullah, insanlara faydası dokunmayacak herhangi bir söz söylemezdi. Sahabileri ile kendisi arasında sevginin çoğalmasına yarayacak sözler söyler, onların kendisinden kopup uzaklaşmasına yol açacak sözleri ise ağzına almazdı. Kimseden tebessüm ve güzel sözlerini esirgemezdi. Tutum ve tavırlarını beğenmediği kimselere karşı daha ihtiyatlı davranırdı. İyi ve güzel olan şeyin güzelliğinden söz edip onu tavsiye eder, kötü olan şeyin kötülüğünü dile getirip ondan sakındırırdı.

Muhammed (s.a.v)

Meclisinde göremediği sahabilerinin durumlarını sorup araştırır, halkın arasında ne olup bittiğini yine onlardan öğrenirdi.

Yaptığı her iş ölçülü olup hiçbir işi ve sözü diğerine ters düşmezdi. Dünya hayatı ve ahiretle ilgili her soruya bir cevap bulurdu.Yapması gereken görevde kusur etmediği gibi hakkın ve doğrunun dışına çıkmazdı.

Kendisinin etrafında olanlar, insanların en iyileri, en hayırlılarıydı. Onun yanında en üstün olanlar, başkaları hakkında en çok iyilik düşünenlerdi. Onun gözünde en üstün mertebede bulunanlar, fakirleri en çok görüp gözeten ve onlara en çok yardım edenlerdi.

Hz. Hüseyin, bu kez babası Hz. Ali'ye Resulullah'ın (s.a.v) insanlarla oturduğu zaman nasıl davrandığını sordu. Hz. Ali şunları söyledi:

"Resulullah oturup kalkarken Allah'ı zikrederdi. Bir topluluğa vardığında baş köşeye geçmez, nerede boş yer varsa oraya oturur, başkalarına da böyle yapmalarını emrederdi.

Yanındakilerle ilgilenip onlara iltifat ederdi. Meclisinde bulunan herkes Resulullah'ın en değer verdiği insanın kendisi olduğunu düşünürdü.

Kendisinden bir şey isteyeni ya istediği şeyi vererek veya vereceğine söz vererek yahut gönül alıcı bir söz söyleyerek yolcu ederdi.

Allah'ın elçisi, güzel davranışları ve güzel ahlakıyla herkesi kucakladığı için bütün Müslümanların babası durumundaydı. Ve herkes, haklarının gözetilmesi bakımından onun yanında eşitti."

(Heysemî, Mecmeu'z-zevâid, C 7, s. 273-274.)

3. Çocuk Sahabiler

Ebu Saîd el-Hudrî

Ebu Saîd el-Hudrî, Medineli sahabilerden Mâlik b. Sinan'ın oğluydu. Annesinin ismi Üneyse'dir. Ebu Saîd, Peygamber Efendimiz Medine'ye hicret ettiğinde on yaşında bir çocuktu. Resulullah'ın Medine'ye gelişinin sevincini ve heyecanını, bütün Medineli çocuklar gibi o da yaşadı. Yüreği iman dolu olan Ebu Saîd, Peygamber Efendimizin sohbetlerine katılmak için can attı. Efendimize (s.a.v) hizmet etmek onun için en büyük mutluluktu. Mescid inşasına başlanınca Ebu Saîd de bir çocuk olarak yardım etti.

On üç yaşına geldiğinde artık yaşıtlarına göre daha iri yapılı biriydi. Bedir Savaşı'ndaki yenilgiden sonra müşrikler, üç bin kişilik ordu ile Müslümanlarla savaşa geliyordu. Bunu haber alan Ebu Saîd, babası Mâlik'e cihada katılmak istediğini söyledi. Birlikte Peygamber Efendimizin huzuruna vardılar. Babası, Ebu Saîd'in isteğini bildirdi. Oğlunun savaşacak güçte olduğunu söyledi. Ancak Resulullah, onu ve ondan bir yaş büyük olan Hz. Ömer'in oğlu Abdullah'ı da henüz küçük oldukları için uygun görmedi.

Ebu Saîd'in katılmak için izin alamadığı Uhud Savaşı'na babası Mâlik (r.a) katıldı ve büyük kahramanlıklar gösterdi. Savaş bitince Ebu Saîd ve annesi, Mâlik'i (r.a) karşılamak için Uhud dağına doğru yola çıktılar. Gelen yiğit sahabileri dikkatle takip ediyor ve büyük bir heyecanla onu bekliyorlardı. O sırada at üzerinde, Peygamber Efendimiz gözüktü. Ebu Saîd (r.a) babasından bir haber almak için Peygamberimize (s.a.v) yaklaştı. Resulullah, *"Allah, babana mükâfatını versin."* diye dua etti. Bu dua, babasının şehit olduğu anlamına geliyordu. Tabii ki Ebu Saîd (r.a) ve annesi çok üzüldü. Ancak Allah (c.c) yolunda şehit oluşuyla teselli buldular.

Resim-43: Okçular Tepesi, Uhud.

Ebu Saîd'in babası Mâlik (r.a) fakir bir kimseydi. Onun şehit oluşuyla birlikte, evin geçimini Ebu Saîd (r.a) üstlenmişti. Ancak işler o kadar kolay değildi. Karşılaştıkları zorluklara sabretmeye çalıştılar. Annesi bir gün oğluna, "Resulullah, kendisinden yardım isteyenleri hiç geri çevirmiyor, onlara yiyecek bir şey bulup veriyor. Sen de git, belki hakkımızda hayırlı olur." dedi. Ebu Saîd (r.a) bunu çok düşündü. Savaştan yeni çıkılmıştı; kendi gibi fakir olan herkes, Efendimize gittiğine göre o neden gitmesindi ki? Hem yeni delikanlı olmuştu. Bu yaşta evi geçindirmek gerçekten zordu. Bütün cesaretini toplayarak Resulullah'ın huzuruna gitti. O sırada Efendimiz, sahabilere şöyle buyuruyordu: *"Kim iffetli olmayı isterse Allah onu iffetli kılar. Kim halktan bir şey beklemeden elindekiyle yetinirse Allah onu başkalarına muhtaç etmez, zengin kılar. Ancak kim de bizden isterse onun için bulduğumuzdan ona veririz."*[23]

Ebu Saîd (r.a), payına düşen dersi almıştı. Peygamberimizden (s.a.v) ya da başka birinden bir şey istemek yerine, çalışmalı ve rızkı verecek olan Allah'a (c.c) güvenmeliydi. Bir şey istemeye cesaret edemeden evine döndü. Annesine olanları anlattı ve evin geçimi için elinden geleni yapacağını söyledi. Gerçekten de zamanla işleri öyle bir yoluna girdi ki ilerleyen zamanlarda Medineli Müslümanların en zengini oldular.

Resim-44: Rızık, Allah'tandır (c.c).

Ebu Saîd el Hudrî (r.a) on beş yaşına geldiğinde artık cihada katılmayı hak ettiğini düşündü. İlk olarak Hendek Savaşı'nda yerini aldı.

Ebu Saîd (r.a), Peygamberimizin (s.a.v) sohbetlerine ve hizmetlerine devam etti. İslam'ı en güzel şekilde öğrendi. Genç yaşta âlim oldu. İlimde o kadar ileri gitti ki gençlerin en iyi fetva vereni oldu. Bu nedenle sahabiler, kendisine "Medine Kadısı" lakabını vermişlerdi.

Peygamber Efendimiz vefat ettiğinde Ebu Saîd (r.a) henüz yirmi yaşındaydı. Ancak sahabilerin en çok hadis bilenleri arasında yer almıştı. "Resulullah, dini öğrenmek için dört bir yandan insanların geleceğini haber verdi." demişti. Bu nedenle kendisinden hadis-i şerif öğrenmeye gelenleri, "Merhaba! Resulullah'ın bize vasiyet ettiği kimseler!" diyerek memnuniyetle karşılardı.

Abdullah b. Abbas

Babası, Resulullah'ın (s.a.v) amcası Abbas (r.a); annesi ise Ümmü'l-Fazl Lübâbe'dir (r.a). Annesi, ilk Müslüman olan kadınlardandır.

23 Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, C 17, s. 14.

Resulullah'ın (s.a.v) amcası Hz. Abbas'ın, hicretten üç yıl önce Mekke'de bir çocuğu dünyaya geldi. Hz. Abbas, doğar doğmaz oğlunu, Peygamberimize (s.a.v) götürdü. Peygamber Efendimiz onu kucağına alarak dua etti.[24] Hz. Abbas, oğluna Abdullah ismini verdi. Mekke'de büyüyen Abdullah (r.a), Peygamber Efendimize ancak Mekke'nin fethinde kavuşabildi. Aile, fetihten sonra Medine'ye yerleşti.

Abdullah'ın teyzesi, Resulullah'ın (s.a.v) eşiydi. Bu sebeple Abdullah (r.a), sık sık teyzesi Meymûne'nin (r.a) yanına giderdi. Efendimiz (s.a.v) ile aile içinde zaman geçirme fırsatı bulur, ona hizmet ederdi. Resulullah'a (s.a.v) olan sevgisi, bağlılığı ve hizmetleri ile onun takdirini kazandı.

Bir gün Efendimizin (s.a.v) abdest alacağını fark eden Abdullah (r.a), hemen suyu hazırladı. Resulullah (s.a.v) abdestini aldı. Namaza başlayacağı sırada Abdullah'a (r.a), yan tarafına durmasını işaret etti. Peygamberimiz (s.a.v) tekbir alınca Abdullah (r.a), onun işaret ettiği yerde değil de arkasında namaza durdu. Aslında imama uyan tek kişi olduğu için yan tarafında durması gerekirdi.

Namaz sonrası Peygamber Efendimiz sordu:

— Abdullah! Niçin benim yanıma durmadın?

Abdullah'ın (r.a) verdiği cevap, yaşının üzerinde bir olgunluktaydı:

— Ey Allah Resulü! Benim gözümde, yan yana olmaktan daha üstün ve değerlisin...

Abdullah'ın (r.a) bu edebine, saygısına ve güzel cevabına memnun olan Efendimiz, onun başını okşadı. Mübarek ellerini kaldırarak onun hikmet sahibi büyük bir âlim olması, Kur'an'ın tefsirini ve derinliklerini bilmesi için dua etti. Bu dua sayesinde Abdullah (r.a), sahabilerin en âlimlerinden oldu. Kur'an'ı açıklamadaki üstünlüğü herkesçe kabul edildi.

Bu olgunluğun, bilginin ve anlayışın sahibi Hz. Abdullah, Peygamberimiz (s.a.v) ile birkaç yıl beraber olabildi. Ama bu yılları çok iyi değerlendirdi. Abdullah (r.a), Peygamberimiz (s.a.v) ile birlikte olduğunda onu adım adım takip eder, onun neye ihtiyacı olacağını kestirmeye çalışırdı. Örneğin abdest alacaksa abdest suyunu hazırlardı. Namaza durduğunda arkasında namaz kılardı. Yolculuğa çıktığında bineğinin terkisinde yerini alırdı. Hz. Abdullah, bu birliktelik sayesinde bilgisini, edebini, terbiyesini ve eğitimini Efendiler efendisinden alarak yetişti. İleride üstleneceği önemli görevleri en güzel şekilde yapacak bilgi, görgü ve idarecilik donanımına sahip oldu.

Resulullah (s.a.v) vefat ettiğinde Abdullah (r.a) on üç yaşındaydı. On yedi yaşına geldiğinde, halife Hz. Ömer'in isteğiyle büyük sahabilerin ilmî toplantılarına katıldı. Onun sözlerine değer verildi. Peygamberimizin (s.a.v) hadislerinden 1660'ını ezberlemiş ve kendinden sonrakilere aktarmıştı. Yirmi yaşlarına geldiğinde, Basra valiliği gibi önemli bir göreve getirildi.

Abdullah'ın (r.a) son derece disiplinli ve düzenli çalışma sistemi vardı. İşlerini titizlikle yürütür, belli bir plan dâhilinde yapardı. Bu planına önce kendi aynen uyardı. Haftanın belirli günlerinde geniş halk kitlesine, dinî ilimlerle ilgili dersler verirdi. Arap dili, şiiri ve edebiyatı üzerinde de uzmanlaştığı için bu konularda da konuşmalar yapardı.

24 Müslim, Fezâilu's-sahâbe, 138.

Okuyalım

PEYGAMBERİMİZİN ABDULLAH'A ÖĞÜTLERİ

Peygamber Efendimiz (s.a.v) bir yolculuk sırasında amcasının oğlu Abdullah'ı (r.a) bineğinin terkisine almıştı. Yolda giderken ona şu tavsiyelerde bulundu:

"Oğulcuğum!
Allah'a karşı (emir ve yasaklarına uyarak) edebini koru.
Allah da seni (dünya ve ahirette) korusun.
Allah'ı (n üzerindeki haklarını) koru ki
O'nu karşında (dünya ve ahiret kötülüklerinden koruyan olarak) bulasın.
Bolluk ve rahatlık zamanında Allah'ı tanı ki
darlıkta da Allah seni tanısın.
Bir şey isteyeceksen onu Allah'tan iste,
bir yardım talep edeceksen Allah'tan yardım dile.
Çünkü insanlar, Allah'ın senin lehine yazmadığı bir hususta,
sana faydalı olmak için bir araya gelseler de
bu faydayı sağlamaya güçleri yetmez.
Allah'ın sana yazmadığı bir zarar için bir araya gelseler
bu zararı vermeye de güçleri yetmez.
Kalemlerin mürekkebi kurudu ve sayfalar dürüldü.
Sen, yakînî bir imanla, tam bir rıza ile
Allah için çalışmaya gücün yeterse bunu yap
ancak buna gücün yetmezse
hoşuna gitmeyen şeye sabırda çok hayır vardır.
Şunu da bil ki Allah'ın yardımı sabırladır.
Ferahlık da sıkıntıyla birliktedir.
Zorlukla birlikte kolaylık vardır.
Bir zorluk iki kolaylığa asla üstün gelmeyecektir."

(Tirmizî, Sıfâtü'l-kıyâme, 60.)

Üsame b. Zeyd

Üsame b. Zeyd (r.a), Resulullah'ın peygamberlik görevinin beşinci yılında doğdu. Babası, Efendimizin yanında yetiştirdiği Zeyd b. Hârise (r.a) idi. Zeyd (r.a) daha küçükken Efendimizin çok sevdiği kimselerden biriydi. Sonra Peygamberimiz ona hürriyetini vermiş ancak yanından da ayırmamıştı. Zeyd (r.a), ailenin bir ferdi sayılırdı. Müslüman olduktan sonra Efendimizin (s.a.v) en çok sevdiği kimselerden biriydi. Annesi ise Efendimizin (s.a.v) dadısı Ümmü Eymen'di (r.a). Bu sebeple çok defa *"Ümmü Eymen, annemden sonra annemdir."*[25] derdi.

İşte bu sebeplerle Üsâme (r.a), Resulullah'ın (s.a.v) yakını ve adeta manevi torunuydu. Onu, kendi torunlarından hiç ayrı tutmazdı. Bir dizine Hz. Hasan'ı, diğer dizine Üsâme'yi (r.a) oturtur ve *"Allah'ım, ben bunları seviyorum, sen de sev!"*[26] diye dua ederdi. Üsâme (r.a), sahabiler arasında da "Resulullah'ın sevdiği kişi" diye tanındı. Hatta Resulullah'ın (s.a.v) Üsâme'yi çok sevdiğini bilen sahabiler, bazı istekleri için onu aracı yaparlardı.

Peygamber Efendimizin terbiyesinde yetişen Üsâme (r.a), büyüyünce onun sevgisini hak eden bir genç oldu. Zeki, alçak gönüllü, cesur, yiğit, insanları seven, kendisi de çok sevilen biriydi. İyi bir eğitimden geçmişti. Ayrıca olağanüstü bir cesarete sahipti. Uhud Savaşı'na katılmak istemiş ancak yaşı küçük olduğu için geri çevrilmişti. Hendek Savaşı'nda ise akıllıca bir iş yaptı ve Resulullah (s.a.v) izin versin diye boyunu yüksek göstermeye çalıştı. Efendimiz (s.a.v) çok sevdiği manevi torununun bu isteğini kırmadı. Üsame (r.a) böylece on beş yaşında Allah (c.c) yolunda kılıç kuşandı.

Huneyn Savaşı'nda Müslümanlar bozguna uğradığında, Peygamberimizi (s.a.v) savunan topluluğun içinde Üsame (r.a) de vardı. Mute'de yaşı on sekizin altında olmakla birlikte, başkomutan olan babası Zeyd'in (r.a) yanında savaştı. Babasının Allah'ın (c.c) dinini yüceltme gibi kutsal bir dava uğruna yere yıkılışını gözleriyle gördü. Üsame (r.a), babasının savaşırken bindiği at ile Medine'ye döndü.

Resim-45: Huneyn Savaşı şehitliği.

Hicretin 11. yılı, Safer ayının sonu idi. Peygamberimiz (s.a.v), Bizanslılarla çarpışmak üzere müslümanlara acele bir ordu hazırlamalarını emretti. Ertesi gün Üsâme'yi (r.a) çağırarak şöyle buyurdu: "Üsâme! Babanın şehit edildiği yere kadar Allah'ın ismi ve bereketiyle git! Seni bu orduya başkumandan yaptım. Übnâ halkının üzerine ansızın var. Allah seni başarılı kılarsa onların içinde biraz kal."[27] Sonra Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Sa'd b. Ebî Vakkâs (r.a), Ebu Ubeyde (r.anhüm) gibi büyük sahabileri de onun emrine verdi.

25 İbn Hacer, İsâbe, C 8, s.169-170.
26 Tirmizi, Sünene, C 5, s. 661.
27 Müslim, Fezâilu's-Sahabe, 10.

Ordu, Resulullah'ın (s.a.v) vefatı sebebiyle yola çıkamadı. Hz. Ebu Bekir halife olunca ilk işi bu orduyu sefere yollamak oldu. Üsâme (r.a), komutanlık görevini en iyi şekilde yaptı. Babasının şehit olduğu yere kadar gitti. Medine'ye muzaffer bir şekilde döndüğünde büyük bir sevinçle karşılandı.

Eşleştirelim

Aşağıdaki listede, burada tanıdığımız çocuk sahabilerin önemli özellikleri verilmiştir. Bu özellikleri, doğru sahabiler ile eşleştiriniz

a) Olağanüstü bir cesarete sahipti.
b) Kur'an'ı açıklamadaki üstünlüğüyle tanındı.
c) Gençlerin en iyi fetva vereni oldu.
d) İslam ordusunun başkumandanı oldu.
e) Büyük sahabilerin ilim toplantılarına katıldı.
f) Medine'deki mescidin inşasına yardım etti.
g) Basra valiliği gibi önemli bir göreve getirildi.
h) Rızık için yalnızca Allah'a güvendi.
ı) "Resulullah'ın sevdiği kişi" diye tanındı.

Ebu Saîd el-Hudrî (r.a) — ...., ..., ...

Abdullah b. Abbas (r.a) — ...., ..., ...

Üsâme b. Zeyd (r.a) — ...., ..., ...

Ümâme b. Ebi'l-As

Hz. Ümâme, Peygamber Efendimizin (s.a.v) ilk kız torunudur. Mekke'de doğmuştur. Annesi, Peygamberimizin (s.a.v) kızı Hz. Zeyneb; babası Ebü'l-Âs'tır. Resulullah'ın (s.a.v) damadı Ebü'l-Âs, ilk zamanlarda Müslüman olmadığı için bir süre Medine'ye göçemediler. Bedir Savaşı'ndan sonra sevgili dedesi Peygamberimizin (s.a.v) gayretleri sonucu, annesi ile birlikte Medine'ye hicret etti. Babası henüz Müslüman olmadığı için Mekke'de kaldı.

Peygamber Efendimiz, sevgili kızına ve torununa çok ilgi gösterdi ve destek oldu. Ümâme'yi (r.a) çok seven Efendimiz onu omzuna alıp gezdirirdi. Bir defasında Ümâme'yi (r.a) omzuna alarak mescide geldi. Sevgili torunu omzundayken ön tarafa geçti. Herkes Resulullah'ın

(s.a.v) namaza durmadan önce çocuğu yere bırakacağını zannediyordu. Ancak öyle yapmadı. Ümâme omzundayken namaza durdu. Rükûya eğilirken onu indirdi. Secdeden sonra yine omzuna alarak namaza devam etti. Bütün rekâtları bu şekilde tamamladı.[28]

Hz. Ümâme'nin Medine'ye gelişinin üzerinden bir yıl geçmişti. Babası Ebü'l-Âs sonunda Müslüman oldu ve Medine'de ailesine kavuştu. Aradan yıllar geçti. Ümâme (r.a) büyüdü, ancak annesi Hz. Zeyneb'in rahatsızlığı gün geçtikçe arttı ve sonunda vefat etti. Peygamber Efendimiz, sevgili torunu ile damadının daima yanında oldu. Onları yalnız bırakmadı.

Bir gün Efendimize (s.a.v) bazı altınlar ve kıymetli şeylerden oluşan bir hediye gelmişti. Onların içinde çok güzel bir gerdanlık vardı. Sevgili Peygamberimiz bu gerdanlığı alıp ailesine şöyle dedi: "Bunu içinizden bana en sevimli olanınıza vereceğim." Herkes bu gerdanlığı eşi Hz. Âişe'ye vereceğini konuşurken Efendimiz (s.a.v), Ümâme'yi (r.a) yanına çağırdı. Gerdanlığı onun boynuna taktı. Annesinin vefatıyla öksüz kalan Ümâme (r.a), dedesinin bu iltifatı karşısında çok mutlu oldu.

Düşünelim

Sevgili Peygamberimiz, "içinizden bana en sevimli olanınız" dediği Ümame'ye gerdanlık hediye etti. Onun bu sözlerindeki ve davranışındaki güzelliği şu yönlerden düşünelim:

1. Torun sevgisi.
2. Öksüzü sevindirmek.
3. Kız çocuklarını hor görmemek.

Okuyalım

PEYGAMBERİMİZİN ENES'E ÖĞÜTLERİ

Peygamberimiz (s.a.v), Enes b. Malik'i (r.a) çok sever; ona "Yavrucuğum!" diye hitap ederdi. Bazen "İki kulaklı!" diyerek şaka yapardı. Sevgili Peygamberimizin Enes'e tavsiyeleri meşhurdu. Bir defasında şöyle öğüt vermişti:

"Oğulcuğum, abdestini tam olarak al ki ömrün uzun olsun ve koruyucu melekler seni sevsin. Abdestli olmaya gücün yeterse bunu yap çünkü ölüm meleği geldiğinde abdestli olana şehitlik sevabı verilir.

28 bk. Ebu Dâvûd, Salât, 164-165; Nesâî, İmamet, 37.

Okuyalım

Namazını hiç geçirmeden devamlı olarak kılmaya çalış. Buna dikkat ettiğin sürece melekler sana dua ederler. Rükûya gidince ellerinle dizlerini tut, parmaklarını birbirinden ayır. Dirseklerini yanlardan kaldır. Rükûdan başını kaldırınca her organın tam olarak yerine gelsin. Çünkü Allah Teâlâ, kıyamet gününde rükû ile secde arasında belini tam olarak doğrultmayana bakmaz. Secdeye gittiğin zaman da horozun gagalaması gibi başını secdeye koyup hemen kaldırma.

Gusül abdesti alırken tam olarak yıkanmaya özen göster. Böyle yaparsan yıkandığın yerden günah ve hatalarını bırakmış hâlde ayrılırsın.

Evinden ayrıldığın zaman karşılaştığın Müslümanlara selam ver.

Oğulcuğum, namazda sağa sola bakmaktan sakın. Zira o helak olmaktır. Eğer mutlaka yapacaksan bari nafilelerde olsun, farzlarda değil.''

Ey oğulcuğum, ailenin yanına girdiğin zaman selam ver ki selamın hem senin üzerine hem de aile halkına bereket olsun!

Ey oğlum, eğer kalbinde hiç kimseye kötülük düşünmeden sabahlamaya ve akşamlamaya gücün yeterse bunu yap.''

Sonra buyurdu ki: ''Oğlum, işte bunlar benim sünnetimdir, kim benim sünnetimi işlerse beni sevmiş olur, kim de beni severse cennette benimle beraber olur.''

(Taberânî, el-Mu'cemu's-sağîr, C 2, s. 498; Tirmizî, Salât, 413; Tirmizî, İs-ti'zân, 10; Tirmizî, Edeb, 63.)

Değerlendirelim

Peygamber Efendimizin, Hz. Enes'e verdiği öğütlere göre kendimizi değerlendirelim.

 Mümkün olduğunca abdestli dolaşmak.

 Namazı usulüne uygun kılmak.

 Namazda başka şeylerle ilgilenmemek.

 Sokakta müslümanlara selam vermek.

 Eve girerken aileye selam vermek.

 Hiç kimse için kötülük düşünmemek.

4. Bir Hadis Öğreniyorum

"İnsanların en hayırlıları, benim asrımda yaşayanlardır."

(Buhârî, Fezâilü's-sahâbe, 1.)

Peygamber Efendimiz bu hadisi ile sahabilerin önemini vurgulamıştır. Sizce sahabiler hangi davranışları nedeniyle Peygamberimizin (s.a.v) övgüsüne layık olmuşlardır?

Bu hadise göre sahabiler, insanlar içerisinde en değerli, üstün kimselerdir. Çünkü onları, insanların efendisi olan Sevgili Peygamberimiz yetiştirdi. İslam dini ile ilk kez karşılaşan, Kur'an'ı ilk kez dinleyen ve yaşayan sahabiler, bütün güzellikleri bizlere aktaran yüce insanlardır. Onlar, İslam'ı ilk kaynağından öğrendiler ve öğrendiklerini en güzel şekilde yaşadılar. Bütün insanlara örnek oldular.

Resulullah Efendimiz, ümmetine sahabilerini sevip saymayı ve onları incitmemeyi tavsiye etmiştir. Onları incitenlerin öncelikle kendisini ve dolayısıyla Cenab-ı Hakk'ı inciteceklerini hatırlatmış ve şöyle buyurmuştur: *"...Sahabilerimi seven, bana olan sevgisi dolayısıyla sever. Onlara düşmanlık eden, bana olan nefreti yüzünden düşmanlık eder. Onlara eziyet eden, bana eziyet etmiş olur. Bana eziyet eden ise Allah'a eziyet etmiş olur. Allah'a eziyet edenin ise çok geçmeden Allah cezasını verir."* [29]

Sahabiler Peygamber Efendimizi örnek almışlardır. Bu sayede onun sevgisini kazanmışlardır. Bizler de Peygamber Efendimizin sünneti doğrultusunda bir hayat yaşadığımızda Peygamberimizin (s.a.v) sevdiği kimselerden olabiliriz.

29 Tirmizî, Menâkıb, 56.

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A - Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplayınız.

1. Resulullah'ın sahabiler tarafından çok sevilmesinin temelinde onun hangi kişisel özellikleri bulunmaktadır? Sahabilerin aktardığı bilgilerden faydalanarak anlatınız.

....

....

2. Sahabiler, Allah Resulü'ne (s.a.v) duydukları sevgi ve saygıyı hangi davranışlarıyla göstermişler? Örneklerle açıklayınız.

....

....

3. Sahabe efendilerimizin İslam'ın yayılmasına ve doğru öğrenilmesine nasıl katkıları olmuştur? Anlatınız.

....

....

4. Sevgili Peygamberimizin (s.a.v), sahabileri ile ilgili bizlere hangi tavsiyelerde bulunmuştur? Açıklayınız.

....

....

B - Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru cevaplarını işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi, sahabileri diğer müslümanlardan üstün kılan bir özellik değildir?

A) İslam'ı yaşayabilmek için her türlü fedakârlığı gösterdiler.

B) Bizzat Peygamberimizin (s.a.v) öğretmenliğinde yetiştiler.

C) Hiçbir fedakârlıkta bulunmadan rahatça dinlerini yaşadılar.

D) İslam'ı elli yıl gibi kısa bir sürede üç kıtaya yaydılar.

2. Aşağıdaki sözlerin hangisinde sahabiler, Peygamberimizin (s.a.v) farklı bir yönünden bahsetmiştir?

A) "Sen onu bir görseydin doğan güneşi görmüş gibi olurdun!"

B) "Ben, Resulullah'tan daha güzel bir varlık görmedim. Sanki güneş, onun mübarek yüzünde akıp giderdi."

C) "Ben hayatımda Resulullah kadar aydınlık yüzlü ve güzel birini görmedim."

D) "Biz en zor ve korkulu zamanlarda Resulullah'ın arkasına sığınırdık."

C- Aşağıdaki kelimeleri kullanarak cümlelerde boş bırakılan yerleri doldurunuz.

Kur'an, Aşere-i Mübeşşere, sünnet, Asr-ı Saadet, sahabi

1. ...., müslümanlığı seçmiş olarak Peygamber Efendimizin sohbetine katılan kimseye denir.

2. Peygamberimizin (s.a.v) ve sahabilerin yaşadığı çağa, ... (mutluluk asrı) denildi.

3. Cennetle müjdelenen ve ilk müslüman olan on sahâbeye .... adı verilir.

4. Sahabe efendilerimiz, ... ve .... ne emrediyorsa onu yaptılar.

D - Aşağıda verilen bilgilerden doğru olanların yanına "D", yanlış olanların yanına ise "Y" yazınız.

1. (......) Peygamberimizin (s.a.v) "Allah'ım, ben bunları seviyorum, sen de sev!" diye dua ettiği iki sahabi Hasan ve Üsame'dir.

2. (......) Peygamberimiz (s.a.v), sahabileriyle hiçbir konuda istişare etmezdi.

3. (......) Resulullah (s.a.v) : "İnsanların en hayırlıları, benim asrımda yaşayanlardır." dedi.

4. (......) Sahabiler, sadece ibadetlerin yapılış şeklinde Resulullah'ı (s.a.v) örnek aldılar.

5. (......) Sevgili Peygamberimiz (s.a.v), sahabilere öğütler vererek onları eğitirdi.

SÖZLÜK

A

adil: 1. Adaletli, adalet sahibi, doğru, hak tanır, hukuka saygılı, insaflı. 2. Farzları yerine getiren, dinin buyurduğu şeylere sıkıca yapışan, yasaklarından sakınan, davranışlarında gerçeği araştıran, dinini ve kişiliğini zedeleyici söz ve davranışlardan kaçınan.

arz: 1. Sunma, ortaya koyma, bir nesneyi gösterme, arz etme. 2. Hz. Peygamber'in her sene ramazan ayında, o ramazan ayına kadar gelen bütün sure ve ayetleri Cebrail'e, Cebrail'in de kendisine okuması.

ashab: Hz. Peygamber zamanında yaşamış, Müslüman olarak Peygamberi çok kısa bir süre olsa da görmüş, onun sohbetinde bulunmuş ve yine Müslüman olarak ölmüş kimse.

avlu: Bir yapının veya yapı grubunun ortasında kalan üstü açık, duvarla çevrili alan.

B

bedevi: Çölde, çadırda yaşayan göçebe.

bela: 1. Gam, keder, tasa, sıkıntı, afet. 2. Büyük zarar ve sıkıntıya yol açan olay veya kimse. 3. Allah'ın kullarını denemesi, sınaması.

bereket: 1. Nimet, bağış, Allah'ın karşılıksız vermesi. 2. Uğur, hayır. 3. Bolluk, gürlük, feyiz, mutluluk ve güzelliklerin artması. 4. Yağmur, rahmet.

bizzat: Aracısız, kendisi olarak.

buyruk: Belirli bir davranışta bulunmaya zorlayıcı söz, emir, ferman.

buyurmak: 1. Bir şeyin yapılmasını veya yapılmamasını kesin olarak söylemek, emretmek. 2. Söylemek, demek, düşüncesini bildirmek.

büyüklük taslamak: Kendini üstün görmeye çalışmak, böbürlenmek.

C

cahiliye: Hz. Muhammed'in peygamberliğinden önce, insanların yaşadıkları ve özünde, putlara tapma, soy-sopla övünme, hukuksuzluk, kibir ve zayıfları ezme gibi olumsuzlukları barındıran sosyal ve kültürel ortam.

cariye: 1. Eskiden savaşta ele geçirilen kadın köle. 2. Hukuki, iktisadi ve sosyal bakımlardan hür insanlara oranla daha aşağı bir konumda bulunan kadın köle.

cemaat: 1. Topluluk, insan kalabalığı. 2. Müslümanlığın din kardeşliği esasına dayalı olarak sevgi ve saygı temelli gerçekleştirilmesini istediği birlik, beraberlik.

D - E

dürüst: 1. Sözünde ve davranışlarında doğruluktan ayrılmayan, doğru (kimse). 2. Kurallara uygun, yanlışsız.

emin: 1. İnanılan, güvenilen (kimse). 2. Doğru sözlü, sözünde duran, vefalı.

erdem: 1. Ahlakın övdüğü iyi olma, alçak gönüllülük, yiğitlik, doğruluk vb. niteliklerin genel adı, fazilet. 2. İnsanın ruhsal olgunluğu.

F - G

farz: İslam dininde mükelleflerden yapılması kesinlikle istenen ve terk edilmesi günah olan fiiller, emirler.

fedakâr: Kendini, kendi çıkarlarını feda etmekten çekinmeyen, özverili.

güven: Korku, çekinme ve kuşku duymadan inanma ve bağlanma duygusu, itimat.

gıybet: 1. Dedikodu, çekiştirme, yerme, kötü sözlerle anma. 2. Kendimiz hakkında söylendiğinde hoşlanmayacağımız bir şeyi başka bir Müslümanın arkasından söyleme, onu küçültücü sözlerle anma.

H

hamd: 1. İyilik, güzellik, üstünlük ve erdemlilikle niteleme, övme, ululama, yüceltme. 2. Allah'a teşekkür, şükran. 3. Yapılan iyiliğin kendisine yönelik olma şartını aramadan, Allah'ın mutlak manada lütufkâr ve iyiliksever olmasını dile getirme. 4. Nimetlerin, güzelliklerin kaynağı ve sahibi olan Allah'ı, övgü ve yüceltme sözleriyle anma, emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınma.

haslet: Özellik, huy.

hicret: 1. Terk etme, ayrılma, ilgiyi kesme. 2. Hz. Peygamber'in ve sahabelerinin İslam'ı gereği gibi yaşamak, diğer insanlara Allah'ın emirlerini duyurmak ve müşriklerin işkencelerinden kurtulmak amacıyla Mekke'den Medine'ye M.S. 622 tarihinde yapmış oldukları göç.

himaye: Koruma, gözetme, esirgeme, koruyuculuk, gözetim.

hürmet: 1. Sayma, saygı, ağırlama, itibar etme. 2. Uyma, boyun eğme.

I - İ

ırk: Soy.

ihanet: 1. Sözünde durmama, anlaşmayı bozma, haksızlık yapma, vefasızlık. 2. Allah'ın insanlar için koymuş olduğu kuralları hiçe sayma. 3. İnsanın din, can, akıl, namus, mal gibi değerleri koruma konusunda titiz davranmaması.

imtihan: Sınav.

israf etmek: 1. Saçıp savurma, harcamalarda orta yoldan sapma, ölçüyü aşma ve aşırılık yapmak suretiyle sahip olduğu nimetleri gereksiz yere tüketme. 2. Küfür, şirk, nifak, zulüm gibi her türlü günahı işlemede ısrar ederek inanç, söz ve davranışta dinin, aklın ve örfün dışına çıkma.

itaat: 1. Boyun eğme, uyma, dinlenme, söz dinleme, alınan emre göre hareket etme, saygı gösterme. 2. Allah'ın ve elçisinin ortaya koyduğu emir ve yasaklara uyma.

K

kabile: Boy; ortak bir atadan türediklerine inanılan geleneksel topluluk.

kafile: 1. Birlikte hareket eden topluluk. 2. Aynı yöne giden taşıt veya yolcu topluluğu, konvoy. 3. Sıra ile gönderilen şeylerin her bir bölüğü.

kanaatkâr: Azla yetinen, elindeki ile yetinen.

kibir: 1. Büyüklenme, büyüklük taslama, kendini üstün görme, böbürlenme. 2. Kişinin, yaratılış amacını ve varlığının özünü kavrayamayarak kendini büyük görüp başkalarını küçük görmesi.

L

lanet: 1. Uzaklaştırma, kovma. 2. Allah'ın, kişiyi bağış, merhamet ve nimetlerinden uzak tutması.

lanet etmek: 1. İlenmek, kötülüğünü istemek. 2. Allah'ın sevgisinden yoksun olmasını istemek.

layık: 1. Uygun, değer, yakışır. 2. Nitelikleri, özü, hareketleri, davranışlarıyla bir şeyi elde etmeye hak kazanmış olan. 3. Bir kimseye uygun olan, yaraşan.

M - N

mahkûm etmek: 1. Cezaya çarptırmak. 2. Mecbur etmek. 3. Kötü bir duruma sürüklemek.

medeni: 1. Uygar. 2. Şehirli, şehir halkından olan. 3. Terbiyeli, görgülü, kibar, ince.

medeniyet: Uygarlık.

Mescid-i Nebi: Hz. Peygamber'in hicretten sonra Medine'de yaptırdığı Kâbe'den sonra en önemli ikinci mescit.

mescit: İçerisinde beş vakit namaz, cuma ve bayram namazlarının kılındığı Müslümanların ibadet yeri, cami, namazgâh.

misvak: Diş temizliğinde kullanılan arak ağacının küçük ince dalı.

mucize: 1. İnsanın benzerini yapmaktan âciz kaldığı, alışılagelmiş şeylere aykırı olan, olağanüstü işler. 2. Peygamberlerin kendilerine inanmayan insanlara peygamberliklerini ispat etmek amacıyla gösterdikleri olağanüstü olaylar.

muhabbet: 1. Sevgi. 2. Dostça konuşma, yârenlik.

mükâfat: Ödül.

mümin: 1. İnanan, iman eden, gönülden bağlanan, güven veren, güvene kavuşturan kimse. 2. Allah katından peygamberleri aracılığı ile gelen her şeyi, tereddütsüz olarak doğrulayan ve kabul eden kişi

münafık: 1. İnsanların arasını bozan, bölücülük yapan, toplumu karıştıran, fesatçı, nifak çıkaran, iki yüzlü kimse. 2.Kalbiyle inanmadığı hâlde diliyle Müslüman olduğunu açıklayan fakat gerçekte inkârcılardan olduğunu gizleyen kimse.

müşrik: 1. Allah'a ortak, eş koşan kimse. 2. Allah'a inandığını söylediği hâlde birçok tabiat olayının yaratılmasını ve idaresini Allah'ın dışında birtakım güçlere bağlayan ve bu güçleri kutsallaştırarak Allah'a ortak koşan kimse.

Necaşi: Peygamberimizin yaşadığı çağda Habeşistan hükümdarlarına verilen ad.

nimet: 1. İyilik, mutluluk, bağış, ihsan. 2. Allah tarafından insanlara iman başta olmak üzere her çeşit iyiliğin verilmesi ve her çeşit zararın uzaklaştırılması

P-R

put: 1. Bazı ilkel toplumlarda doğaüstü güç ve etkisi olduğuna inanılan canlı veya cansız nesne, tapıncak, sanem, fetiş. 2. Kendisine tapılmak, ibadet edilmek üzere taş, ağaç, maden, toprak vb. şeylerden yapılmış olan heykel, resim ve oymalar.

rahmet: 1. İncelik, sevgi, şefkat, merhamet. 2. Birinin suçunu bağışlama, yarlıgama, affetme. 3. Bütün varlıkların iyiliğini arzu edip onlara her türlü yardımda bulunma isteği.

S

sabır: 1. Tutma, engelleme, direnç gösterme, kararlılık, cesaretli olma, acele etmeme. 2. Hoşa gitmeyen olaylar, nefse ağır gelen şeyler ve insanı zorlayan durumlar karşısında ruhsal dengeyi bozmamak için, dünya ve ahiret yararlarını düşünerek insanın kalbinde yer tutan sükûnet ve dayanma kuvveti, Allah'a sığınıp güvenerek bela ve felaketlere direnç gösterme.

sadaka: Allah'ın (c.c) rızasını kazanmak için fakirlere ve her türlü ihtiyaç sahibine yapılan karşılıksız yardım ve her türlü iyilik, verilen mal veya para.

sadakat: 1. Dostluk, bağlılık, güven duyma, vefalı olma, sözünde durma, doğruyu söyleme. 2. Sevdiği birisini yalnızca Allah rızası için sevme, maddi bir çıkar gözetmeme, sevdiği kişiye karşı içtenlikle davranma ve kendisine iyilikte bulunan kimsenin iyiliğini hiçbir zaman unutmama.

sahabe: 1. Arkadaş, dost, veli. 2. Hz. Peygamber zamanında yaşamış, Müslüman olarak Peygamberi çok kısa bir süre olsa da görmüş, onun sohbetinde bulunmuş ve yine Müslüman olarak ölmüş kimse.

seki: 1. Atlarda bacaklarda genellikle beyazlıklar şeklinde görülen iz. 2. Tahta karyola, divan.

servet: Varlık, zenginlik, mal mülk.

sırt çevirmek: 1. Bir şeye veya birine önem vermemek. 2. Bir şeyden veya bir kimseden desteğini, ilgisini kesmek. 3. Birine darılmak.

soy: Bir atadan gelen kimselerin topluluğu, sülale.

sünnet: 1. Yol, âdet, gidişat, huy, karakter, mizaç, hâl, tavır, davranış. 2. Hz. Peygamber'in Kur'an-ı Kerim'den anlamış olduğu şeyleri hayatında yaşama biçimi, Hz. Muhammed'in hayat tarzı.

sütanne: Bir çocuğun, annesi dışında sütünü emmiş olduğu kadın, sütana.

Ş

şefkat: Sevecenlik, acıma ve sevgi duygusu.

şehit: Kutsal değerler uğrunda hayatını feda eden kimse.

şirk: 1. Denklik, ortaklık, ortak olma, eş koşma. 2. Allah'a inanmakla birlikte başka varlıkları da tanrı kabul etme

şükür: Kulun, Allah'ın vermiş olduğu sayısız nimetlerin onun sonsuz iyilik ve bağışının sonucu olduğunu fark ederek kalbinin teşekkür duygusuyla dolması ve bunu diliyle ifade etmesi; tutum ve davranışlarıyla haramlardan kaçınarak ve farzları yerine getirerek Allah'a bağlanması.

T-V

taharet: 1. Temizlik, temiz olma. 2. Dinen pis kabul edilen şeyleri su ile yıkama veya temizleyici olan başka şeylerle temizleme..

tavaf: 1. Dönme, çevresini dolaşma, bir şeyin etrafında yürüme, ziyaret etme. 2. Hac ve umre ibadetini yapacak kişinin Kâbe'nin etrafında yedi kez dönmesi.

Tevazu: 1. Alçak gönüllü olma, kibirlenmeme, yumuşak huylu ve mütevazi olma. 2. İnsanın, kendisinin de yaratılmış olduğunu bilerek insanlara karşı büyüklük taslamaması.

vaat: Bir işi yerine getirmek için verilen söz.

vadetmek: söz vermek.

Y - Z

yâd etmek: anmak, hatırlamak.

yağcılık: Kendisine çıkar sağlayacak olanlara aşırı bir saygı ve hayranlık göstermek, yaranmak istemek, dalkavukluk.

yaşıt: 1. Aynı yaşta olan kimselerden her biri. 2. Akran.

zenci: Siyah ırktan olan kimse, siyahi.

KAYNAKÇA

Ahmed b. Hanbel, Ebû Abdullah Ahmed b. Muhammed eş-Şeybâni, **el-Müsned** (thk. Ahmed Muhammed Şâkir-Hamza Ahmed ez-Zeyn), Dâru'l-Hadîs, Cilt 1-20, Kahire, 1995.

AKKAYA, Veysel, **Genç Sahabiler**, Erkam Yayınları, İstanbul, 2011.

Beyhakî, Ahmed b. el-Hüseyin b. Ali, **Delâilü'n-nübüvve**, Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, 2008.

...., **Şuâbu'l-İman**, C 1-10, Ocak yayınları, 2015

Buhârî, Ebû Abdullah Muhammed b. İsmail el-Buhârî, **el-Câmiu's-sahîh** (thk. Mustafa Dibe'l-Buğâ), Dâru İbn Kesîr, I-VI, Beyrut, 1987.

...., **el-Edebü'l-müfred (çev. ve şerh A. Fikri Yavuz), Sönmez Neşriyat, I-II, 1979.**

...., **Sahih-i Buhari ve Tercemesi**, (çev. Mehmed Sofuoğlu), Ötüken Yayınları, I-XVII.

Ebu Cafer Muhammed b. Cerîr el-Taberî, **Târîhu'l-Ümem Ve'l-Mülûk** (Taberi-i Kebir Tercümesi), Tab'hane-i Âmire, 1844 .

Ebû Dâvûd, Süleyman b. el-Eş'as es-Sicistânî, **es-Sünen, I-V, İstanbul, 1981.**

EFENDİOĞLU, Mehmet, "Sahâbe", **TDV İslam Ansiklopedisi,** TDV Yayınları, Cilt 35, İstanbul, 2008.

FAYDA, Mustafa, "Câhiliye", **TDV İslam Ansiklopedisi,** TDV Yayınları, Cilt 7, İstanbul, 1993.

Heysemî, Ali b. Ebî Bekir el-Heysemî, **Mecmau'z-Zevâid ve Menba'u'l-Fevâid** (çev. Adem Yerinde), Ocak Yayıncılık, I-XII, İstanbul, 2011.

...., **Mecmau'z-Zevâid ve Menba'u'l-Fevâid**, Dâru'l-Fikr, Beyrut 1412, I-X. (Şamile: 3.15).

İbn Hacer, **el-İsâbe**, C 1-5, İz yayıncılık, 2010

İbn Hişam, **es-Siret'ün-Nebeviyye** (çev. İzzet Hasan, Neşet Çağatay), Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1971.

İbn İshâk, **Kitâbu'l-Mubtedâ ve'l-Meb'as**, (Der. Muhammed Hamidullah), Düşün Yayıncılık, 2012.

İbn Sa'd, Muhammed b. Sa'd Ebû Abdillah el-Basrî, **et-Tabakâtü'l-Kübrâ**, Dâru's-Sadr, Beyrut 1968, I-VIII.

İbn Seyyidü'n-nâs, **Uyûnü'l-Eser Fi Fûnûni'l- meğazi ve's-siyer**, C 1-2, Beyrut.

İbn Asâkir, **Tarih**, Dâru'l-Fikr, Beyrut, 1995.

İbn-i Mâce, Ebû Abdullah Muhammed b. Yezîd el-Kazvînî, **es-Sünen**, I-II, İstanbul, 1981.

İbnü'l-Cevzi, Cemâlûddin Ebû'l Ferec Abdurrahman b. Ali, **el-Vefâ bi Ahvâli'l Mustafa**, Serhat Kitapevi, 2012.

İbnü'l-Esîr, Ebü'l-Hasen İzzüddîn Alî b. Muhammed, **el-Kâmil fi't-târih** (çev. Ahmet Ağırakça, Beşir Eryarsoy vd.), Ocak Yayıncılık, 2016.

Kandehlevi M. Yusuf, **Hayatü's-Sahabe**, (çev. Mehmet Karabulut, Cengiz Yağcı), Huzur Yayın Dağıtım, İstanbul, 2011.

Karaman, Hayrettin; Özek, Ali; Dönmez, İbrahim Kafi; Çağrıcı, Mustafa Gümüş, Sadrettin; Turgut; Ali, **Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali**, TDV Yayınları, Ankara, 2004.

KÖKSAL, Mustafa Âsım, **İslam Tarihi,** Erkam Yayınları, İstanbul, 2016.

Kastallânî, Ebü'l-Abbâs Şihâbüddîn Ahmed b. Muhammed, **Mevahib-i Ledünniye Tercümesi,** Divan Yayınları, I-II, İstanbul, 1983.

KÜÇÜKAŞÇI, Mustafa Sabri, "Zemzem", **TDV İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, Cilt 44, İstanbul, 2013.

Mevlana, Celaleddin-i Rumi, **Fihi ma Fih,** İz Yayıncılık, İstanbul, 2013.

Münâvî, Muhammed Abdurraûf el-Münâvî, **Feyzu'l-kadîr şerhu'l-Câmi'i's-sağîr,** I-VI, Mısır, 1356.

Müslim, Ebû'l-Hüseyn Müslim b. el-Haccâc el-Kuşeyrî, **el-Câmiu's-sahîh** (thk. Muhammed Fuâd Abdülbâki), I-III, İstanbul, 1982.

Nesâî, Ebû Abdirrahmân Ahmed b. Şuayb b. Ali, **es-Sünen**, (thk. Abdülfettâh Ebû Ğudde), I-IX, Beyrut, 1994

Nesâî, **Sünen'ün-Neseî**, (çev. A. Muhtar Büyükçınar, Ahmet Tekin, vd.), Kalem Yayıncılık, I-VIII, İstanbul, 1981.

Nevevî, Ebû Zekeriyâ Yahya b. Şeref en-Nevevî, **Riyâzu's-sâlihîn** (çev. ve şerh M. Yaşar Kandemir, İ. Lütfi Çakan, Raşit Küçük), Erkam Yayınları, I-VIII, İstanbul, 2005.

...., **Tehzîbü'l-esma ve'l-luğat**, C 1-4, Beyrut.

SARAÇ, Âdem, **Çocuklar İçin İslâm Tarihi Serisi**, Erkam Yayınları, İstanbul, 2016.

......................, **İlk Müslüman Çocuk Hz. Ali,** Erkam Yayınları, İstanbul, 2015.

SARIÇAM,İbrahim, Hz. Muhammed ve Evrensel Mesajı, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2002.

Serinsu, Ahmet Nedim (ed); Sürmeli, Mehmet; Alkan, Arif; Akyürek, Ömer; Deliser, Bilal; Baştürk, Ayhan, ÇINAR, Ali; Mavili, Yusuf, **Dini Terimler Sözlüğü**, MEB Yayınları, Ankara, 2009.

Semhûdî, Vefâ'ü'l-vefâ bi-ahbâri dâri'l-Mustafâ (nşr. Kasım es-Sâmerrâî), Beyrut, 1422/2001.

Süyûtî, **Celâleddîn es-Süyûtî**, Olağanüstü Yönleriyle Peygamberimiz, (Çev. Nâim Erdoğan), İz Yayıncılık, 2003

Şevkânî, Muhammed b. Ali eş-Şevkânî, **Derru's-sehâbe fî menâkıbi'l-karâbe ve's-sahâbe**, Dâru'l-Fikri'l-Muâsır, Beyrut, 2005.

Taberânî, **el-Mu'cemü's-Sağîr**, (thk. Muhammed Şekûr), I-II, Beyrut, 1405/1985.,

Taberî, **Târihu'l-Ümem ve'l-Mülûk,** Tab'hane-i Âmire, 1844.

Tirmizî, Ebû İsa Muhammed b. İsa b. Sevra, **es-Sünen**, Çağrı Yayınları, İstanbul 1981, I-V.

Tirmizî, **Sünen-i Tirmizî Tercemesi**, (çev. Osman Z. Mollamehmetoğlu), Yunus Emre Yayınevi, I-VI, İstanbul, 1981.

Vâhidî, Ebû'l-Hasen Ali b. Ahmed, **Esbâb-ı Nüzûl** (çev. Necdet Çağıl, Necati Tetik), İhtar Yayınları, İstanbul, 1997.

Ya'kubî, Ahmed b. Ebû Ya'kub b. Ca'fer b. Vehb, **Târihu'l-Ya'kubî**, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, 2002.

YAVUZ, Yusuf Şevki, "Peygamber", **TDV İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, C 34, İstanbul, 2013.

Zehebî, Şemsüddîn Muhammed b. Ahmed b. Osman, **Siyeru A'lâmü'n-Nübelâ**, Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, 2010.

Zürkânî, **Mevâhib Şerhi,** Kahire, 1854.

İnternet Kaynakları

http://www.sonpeygamber.info/

www.tdk.gov.tr

Görsel Kaynakça

https://www.shutterstock.com/home (Erişim Tarihi: 04.06.2018)

https://tr.123rf.com/ (Erişim Tarihi: 04.06.2018)

Yayınevi Arşivi

CEVAP ANAHTARI

1. ÜNİTE

B BÖLÜMÜ
1. B 2. A 3. C

C BÖLÜMÜ
1.Cahiliye 2.Mevlit 3.Üsve-i Hasene 4.Risalet 5. Emin

D BÖLÜMÜ
1. D 2. D 3.Y 4.D 5. Y

2. ÜNİTE

B BÖLÜMÜ
1. B 2. A 3. B 4. D 5. C

C BÖLÜMÜ
1 - C 2 - D 3 - E 4- A 5-B

D BÖLÜMÜ
1. Peygamber 2. Hâtemü'l Enbiyâ 3. Resul-Nebi 4. Tebliğ-Beyan-Davet

3. ÜNİTE

B BÖLÜMÜ
1. C 2. D 3. C

C BÖLÜMÜ
1. Müslüman 2. Merhamet 3. Tevazu
4. Yetim - Öksüz 5. Dost -Baba

D BÖLÜMÜ
1. D 2. Y 3. D 4. Y 5. D

4. ÜNİTE

B BÖLÜMÜ
1. B 2. C 3. D 4. A 5. C

C BÖLÜMÜ
1. Taharet 2. İhsan 3. Salat 4. Niyet 5. İhlas-Riya

D BÖLÜMÜ
1-C 2.-E 3-D 4-B 5-A

5. ÜNİTE

B BÖLÜMÜ
1. C 2. D

C BÖLÜMÜ
1. Sahabi 2. Asr-ı Saâdet 3. Aşere-i Mübeşşere 4. Kur’an-Sünnet

D BÖLÜMÜ
1. Y 2. Y 3. D 4. Y 5. D